

Landbruksdirektoratet
Årsrapport
2021

Landbruksdirektoratet
Eanandoalodirektoráhtta

Innhold

DEL 1	
LEDERS BERETNING	4

DEL 2	
INTRODUKSJON TIL VIRKSOMHETEN OG NØKKELTALL	7
Samfunnsoppdraget	8
Samordning og samarbeid	8
Mål for strategiperioden 2020–2025	8
Hovedtall	9
Organisasjonen	10

DEL 3	
ÅRETS AKTIVITETER OG RESULTATER	13
Areal, skogbruk, ressursforvaltning og økologisk landbruk	18
Bærekraftig reindrift	32
Inntekts- og velferdspolitiske tiltak i jordbruket	36
Produksjon, marked, handel og industri	42
Ordninger knyttet til covid-19 pandemien	47
Samarbeid med andre	49
Landbruksdirektoratet som sekretariat	54
Kommunikasjon	58
Digitalisering	59
Saksbehandlingstid for klagesaker	63
Rapporter og utredninger	65
Regelverksutvikling	66

DEL 4	
STYRING OG KONTROLL	67
Personalforvaltning, omstilling og organisasjonsutvikling	72

DEL 5	
VURDERING AV FREMTIDSUTSIKTER	79

DEL 6	
ÅRSREGNSKAP	83

Del 1 Leders beretning

Leders beretning

De fleste er enige om at 2021 ble et uvanlig år. Pandemien som slo inn over Norge våren 2020 fortsatte inn i 2021. Det påvirket både arbeidsliv og landbruksbasert næringsliv med strenge restriksjoner og inngripende tiltak.

Vi i Landbruksdirektoratet skal iverksette landbruks- og handelspolitikken på landbruksområdet. I 2021 leverte vi mange tjenester og oppdrag med stor bredde til landbruksbasert næringsliv, regionale og lokale myndigheter, samarbeidspartnere og Landbruks- og matdepartementet (LMD), som eier – og oppdragsdepartement.

Når vi tar hensyn til de utfordringene koronapandemien har gitt oss, er det min klare mening at vi likevel utførte samfunnsoppdraget på en meget god måte i 2021.

Fremover må vi omstille oss for å møte nasjonale omstillingsbehov, store samfunnsutfordringer og ikke minst bidra til å realisere FNs bærekraftsmål. Behovet for å sikre nok mat av god kvalitet, sammen med å ivareta naturmangfold og miljøgoder, blir sentralt fremover. Rollen vår som myndighetsutøver, kunnskapsleverandør og nytenkende rådgiver blir viktig på veien dit.

ET UTFORDRENDE ÅR FOR LANDBRUKSBASERT NÆRINGS LIV

Mens mange andre bransjer opplevde et negativt sjokk som følge av koronakrisen og nedstengning av samfunnet gjennom 2021, klarte landbruksbasert næringsliv seg bedre, og flere deler av matbransjen opplevde økt etterspørsel som følge av redusert reisevirksomhet til utlandet og mindre grensehandel.

Gjennom pandemien har vi sett en sterk salgsøkning og økt omsetning i norsk dagligvare både i 2020 og 2021, mens hoteller, restauranter og serveringsteder har slitt. I 2021 kjøpte norske forbrukere dagligvarer for 208 mrd. kroner.

FAOs matvareindeks har økt med 35 prosent på 18 måneder grunnet økte kostnader på særlig energi og gjødsel. Store bevegelser på verdensmarkedet gir økt usikkerhet fremover, og vil påvirke rammebetingelsene for norsk og internasjonal matproduksjon.

Skogeierne solgte rekordhøye 11,6 mill. kubikkmeter tømmer til industriformål i 2021. Det er 3,5 prosent mer enn forrige rekord fra 2019. Tømmerets bruttoverdi er på over 5,1 mrd. kroner for skogeierne. En kraftig økning i etterspørselen er en av årsakene til at det ble et underskudd på sagtømmer i verdenssammenheng. I tillegg tok etterspørselen etter massevirke seg opp, og det ble full fart i treforedlingsindustrien i både Norge og Sverige. Det ble investert 427 mill. kroner i skogkultur i 2021, som er en nedgang på ca 15 prosent fra 2020. Det meste av nedgangen kunne tilskrives covid-19 og arbeidskraftsituasjonen i skogbruket.

Etter et svært krevende år for reindriften vinteren 2020 tok beiteforholdene seg opp og produksjonen økte gjennom 2021. Tall fra melding om reindrift for 2021 viser at reintallet holdt seg relativt stabilt, med en nedgang på 3 480 dyr siden forrige reindriftsår. Det blir viktig fremover å sikre et reintall som er i samsvar med beiteressursene.

Gjennom 2021 klarte landbruksbasert næringsliv seg bedre, og flere deler av matbransjen opplevde økt etterspørsel som følge av redusert utenlandsforbruk og redusert grensehandel.

Markedet for reinsdyrkjøtt har over en tid vist en god utvikling, og prisene til reieneierne har økt jevnt over en ti-årsperiode. Dette har bidratt til bedre økonomi og økt lønnsomhet i næringen.

I 2021 ble det jobbet med å følge opp den økte satsingen på bedre kriseberedskap i reindriften gjennom etableringen av kriseberedskapsutvalg og oppfølging av utvalgenes arbeid. Det ble meldt om utfordrende beiteforhold i Nordland og Finnmark mot slutten av året. Kriseberedskapsutvalgene vil følge utviklingen tett inn i 2022.

BEREDSKAP OG HÅNDTERING AV COVID-19

Området samfunnssikkerhet og beredskap krever økt oppmerksomhet og innsats, hvilket også var tilfelle i 2021. Matsystemet i Norge er robust, og vi rapporterte jevnlig om markeds- og forsynings situasjonen til LMD. Vi hadde god oversikt over status for matforsyningen, og de tiltakene vi iverksatte bidro til å opprettholde en stabil matforsyning.

Stengte grenser for utenlandsk arbeidskraft ble krevende for landbruket. Det ble derfor iverksatt flere tiltak, blant annet en innreiseordning for sesongarbeidere som direktoratet forvaltet. Ordningen fungerte godt, og nær 5 000 arbeidere ble innvilget innreise.

Stormen i november rammet deler av Østlandet hardt, og anslagsvis 1,3–1,9 mill. kubikkmeter skog blåste ned. Direktoratet har fulgt utviklingen tett og har samlet inn data gjennom god kontakt med forvaltning og næring. I tillegg både utredet og iverksatte vi tiltak. Som følge av stormen vil vi følge utviklingen i barkbillepopulasjonen tett. I 2021 var den økende i soner vi overvåker.

DIGITALISERING

Koronasituasjonen ga oss positive gevinster på enkelte områder. Vår digitale kompetanse økte, og de digitale verktøyene vi bruker i direktoratet fungerer utmerket.

Arbeidet med å øke digitaliseringsgraden og derigjennom effektivisere tjenestene og fagsystemene har vært et satsingsområde for direktoratet over flere år.

Vi har som mål å bli en datadrevet forvaltning som bruker data aktivt for å forbedre styring, oppgaveløsning samt regelverks- og tjenesteutvikling. God forvaltning av data og orden i eget hus er en forutsetning for en vellykket bruk og deling av data.

I 2021 realiserte vi og satte i produksjon tre store digitaliseringsprosjekter. De er overført til fagavdelingene og fungerer godt. I løpet av 2021 startet vi opp ett stort og fire mindre prosjekter, der to av disse vil fortsette inn i 2022.

Tidlig på året lanserte vi første versjon av nye nettsider. De nye nettsidene er tilpasset krav om universell utforming. Det er lagt stor vekt på brukernes behov gjennom at det skal være enkelt å finne frem og bruke de digitale tjenestene på tvers av ordninger og fagområder. Tilbakemeldingene fra våre brukere er gode.

STYRER, RÅD OG UTVALG

Vi er sekretariat for en rekke styrever, råd og utvalg som Omsetningsrådet, Reindrifststyret og Forskningstyrene (FFL/JA). Gjennom 2021 ble det avholdt mange digitale møter. Selv om det kan være krevende å ikke møtes fysisk, fungerte oppfølgingen av styrever/råd og utvalg godt og effektivt. Styrene ga gode tilbakemeldinger på forberedelse og oppfølgingen av saker fra sekretariatene.

AREALFORVALTNING OG ROVDYR

Vi har som mål å styrke og utvikle direktoratets rolle på arealområdet. Det er derfor utarbeidet en handlingsplan med konkrete tiltak som skal gjennomføres i 2022 og 2023. Vi samarbeider med andre myndigheter på arealområdet, bl.a. gjennom å bidra inn i utarbeidelsen av en veileder for arealforvaltning og planlegging.

Med en tydelig strategi i bunn har det vært lettere å holde stø kurs og vite hvilke prioriteringer som må gjøres gjennom et uvanlig år.

På rovviltområdet er hovedoppgaven vår å ivareta den landbruksfaglige siden (husdyr og rein) av den todelte målsettingen i rovviltpolitikken. Det innebærer å gi faglig støtte til Statsforvalteren og å uttale seg om forvaltningsplaner. I 2021 styrket vi bemanningen på rovviltområdet, arrangerte nettverkssamlinger, deltok i ulike kontaktfora og i arbeidet med å revidere ny erstatningsordning for reindrift.

VIRKSOMHETSSTYRING OG ØKONOMI

Virksomhetsstyringen i direktoratet skal sørge for at målene og kravene som er satt nås med effektiv ressursbruk. Vi har jobbet målrettet over flere år med å utvikle bedre styring og kontroll. Sentralt i utviklingen er strategisk plan 2020–2025, digitalisering, forbedring av våre fagsystemer, iverksettelsen av kompetanseplanen og bemanningsplanlegging. Samlet sett skal disse tiltakene bidra til at vi tar bedre beslutninger om utvikling av virksomheten innen fastsatte budsjettammer i strategiperioden.

Vi styrte mot et lite overskudd i 2021, innenfor en samlet ramme på 253 mill. kroner. Vi fikk et mindreforbruk på 9 mill. kroner. 4 mill. kroner av dette ble avsatt for å gjennomføre etableringen i nye kontorlokaler på Helsefyrtårnet i Oslo i 2022.

ORGANISASJONSUTVIKLING OG PERSONAL

Vi lanserte et kompetanseprogram for alle ansatte høsten 2021. Sammen med strategien for 2020–2025, vil dette være et viktig verktøy fremover for å bygge kompetanse og felles forståelse av hvor vi er i dag og hvor vi vil.

Handlingsplanen for et inkluderende arbeidsliv (IA) for perioden 2019–2022 har et resultatmål for sykefravær på 4,5 prosent i årsgjennomsnitt. I 2021 ble det totale sykefraværet i direktoratet 3,0 prosent. Sammenliknet med 2020 var det en nedgang på 0,8 prosentpoeng. Vi har siden 2019 ligget under måltallet.

Samlet turnover var i 2021 på 7,5 prosent. Sammenliknet med 2020 var det en markant nedgang etter flere år med høy turnover grunnet utflytting til Steinkjer.

Foto: Tonje M. Tandberg

Vi har hatt god tilgang på kvalifiserte søkere til mange av våre ledige stillinger, men vi merket at arbeidsmarkedet ble strammere i løpet av 2021. Vi har som mål å bli bedre på inkludering, og vil iverksette flere tiltak som skal hjelpe oss på veien mot dette.

STOR INNSATS I ET UVANLIG ÅR

Med en tydelig strategi i bunn har det vært lettere å holde stø kurs og vite hvilke prioriteringer som må gjøres gjennom et uvanlig år. Selv om korona-pandemien preget arbeidssituasjonen for de ansatte i Landbruksdirektoratet i 2021, leverte vi solid på oppdragene fra LMD.

Jeg vil rette en stor takk til alle medarbeiderne – innsatsen har vært imponerende!

Oslo, 15. mars 2022

JØRN ROLFSEN

administrerende direktør
Landbruksdirektoratet

Del 2 Introduksjon

Introduksjon til virksomheten og nøkkeltall

Landbruksdirektoratet er et statlig forvaltningsorgan underlagt Landbruks- og matdepartementet (LMD).

SAMFUNNSOPPDRAGET

- Landbruksdirektoratet iverksetter landbrukspolitikken og handelspolitikken på landbruksområdet.
- Landbruksdirektoratet arbeider for økt matproduksjon, landbruk over hele landet, økt verdiskaping og bærekraftig landbruk med lavere utslipp av klimagasser.
- Landbruksdirektoratets oppgave er å forvalte økonomiske og juridiske virkemidler, samt å være støtte- og utredningsorgan for Landbruks- og matdepartementet.

Direktoratet er også sekretariat for ulike styrever, råd og utvalg.

SAMORDNING OG SAMARBEID

Landbrukspolitikken i Norge iverksettes av Landbruksdirektoratet, Statsforvalteren, kommuner og fylkeskommuner. God samordning og koordinering mellom forvaltningsorganer er avgjørende for å oppnå en god lov- og tilskuddsforvaltning. For Landbruksdirektoratet er det særlig viktig å ivareta og videreutvikle forvaltningssamarbeidet med Statsforvalteren.

I tillegg til dette samarbeider direktoratet med en lang rekke etater for å løse samfunnsoppdraget på best mulig måte. Vi har også nær kontakt med næringsorganisasjonene innen jordbruk, skogbruk, reindrift og næringsmiddelindustri.

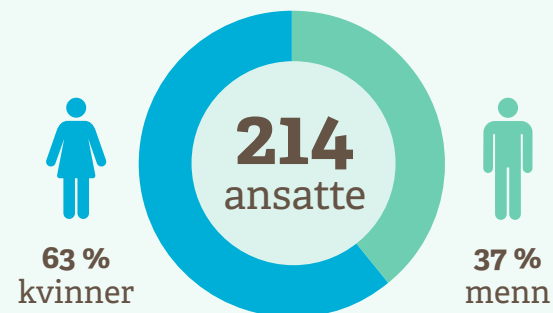
MÅL FOR STRATEGIPERIODEN 2020–2025

Landbruksdirektoratet fikk ny strategisk plan i 2020. For å løse samfunnsoppdraget i strategiperioden, med de utfordringene vi ser kommer, har vi valgt disse fokusområdene:

- brukerrettet og effektiv forvaltning
- tydelig kunnskapsleverandør
- nyskapende virksomhet
- attraktiv arbeidsplass

ORGANISASJONEN

63 %
kvinner

37 %
menn

Hovedtall

Tabellen under viser Landbruksdirektoratets hovedtall for 2019, 2020 og 2021. For øvrige nøkkeltall og kommentarer til utviklingen, viser vi til kapitlene om digitalisering, personalforvaltning, omstilling og organisasjonsutvikling, samt gjennomgangen av årsregnskapet.

Direktoratet har kontorer i Alta, Oslo og Steinkjer. Per 31. desember 2021 var det 152 ansatte i Oslo, 36 i Steinkjer og 26 i Alta.

Hovedtall	2019	2020	2021
Antall ansatte per 31. desember ¹	207	203	214
Antall utførte årsverk ²	186	186	191
Samlet tildeling post 01-99 ³	kr 17 385 365 000	kr 18 171 008 000	kr 18 998 826 000
Samlede utgifter post 01-99 ⁴	kr 17 195 303 457	kr 18 005 517 814	kr 18 263 140 289
Utnyttelsesgrad 01-29 ⁵	95 %	97 %	94 %
Utnyttelsesgrad 30-99 ⁶	99 %	99 %	96 %
Driftsutgifter ⁷	kr 302 657 870	kr 306 609 433	kr 266 587 691
Lønnsandel av driftsutgifter	55 %	55 %	65 %
Lønnsutgifter per utførte årsverk ⁸	kr 897 690	kr 909 863	kr 904 196
Samlede inntekter ⁹	kr 529 974 104	kr 602 055 827	kr 662 277 451

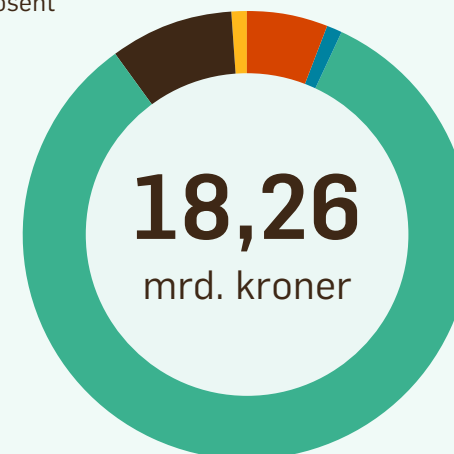
Merknader:

1. Ansatte med permisjoner uten lønn over 89 dager sammenhengende og ansatte som er erstattet av vikarer er fratrukket.
2. Utførte årsverk er lik avtalte årsverk i løpet av året (se avsnittet om personalforvaltning, omstilling og organisasjonsutvikling) fratrukket fraværsdager unntatt ferie og avspasering. Hertil legges timelønnede og utbetalt overtid, begge omregnet til årsverk (jf. PM-2019-13 Definisjon av utførte årsverk).
3. Samlet tildeling over statsbudsjettet.
4. Samlede utgifter ekskl. utgifter til erstatningsutbetalinger på kapittel 471, post 71.
5. Utnyttelsesgraden viser andelen av tildelte midler til dekning av driftsutgifter som er forbrukt i regnskapsåret.
6. Utnyttelsesgraden viser andelen av tildelte midler til dekning av øvrige utgifter, primært tilskudd og erstatninger, som er forbrukt i regnskapsåret.
7. Driftsutgifter omfatter alle kapitler/poster som finansierer Landbruksdirektoratets aktiviteter, ikke bare eget driftskapittel.
8. Lønnsutgifter omfatter alle lønns- og personalkostnader i kontogruppe 5. Tallene for 2019 og 2020 er lavere enn i årsrapport 2020 som følge av at honorarer utbetalt på vegne av de statlige fonder fra og med 2021 ikke er regnet som utgift for direktoratet, jf. rundskriv R-101, punkt. 4.3.1. Tallene for 2019 og 2020 er fratrukket honorarutgifter til de statlige fonder for å gjøre tallene sammenlignbare med 2021.
9. Inntekter er auksjonsinntekter fra salg av tollkvoter, innbetaling av forskningsavgift, driftsinntekter, inntekter fra Markedsordningen for korn, trygde- og arbeidsgiveravgifter og renteinntekter.

i

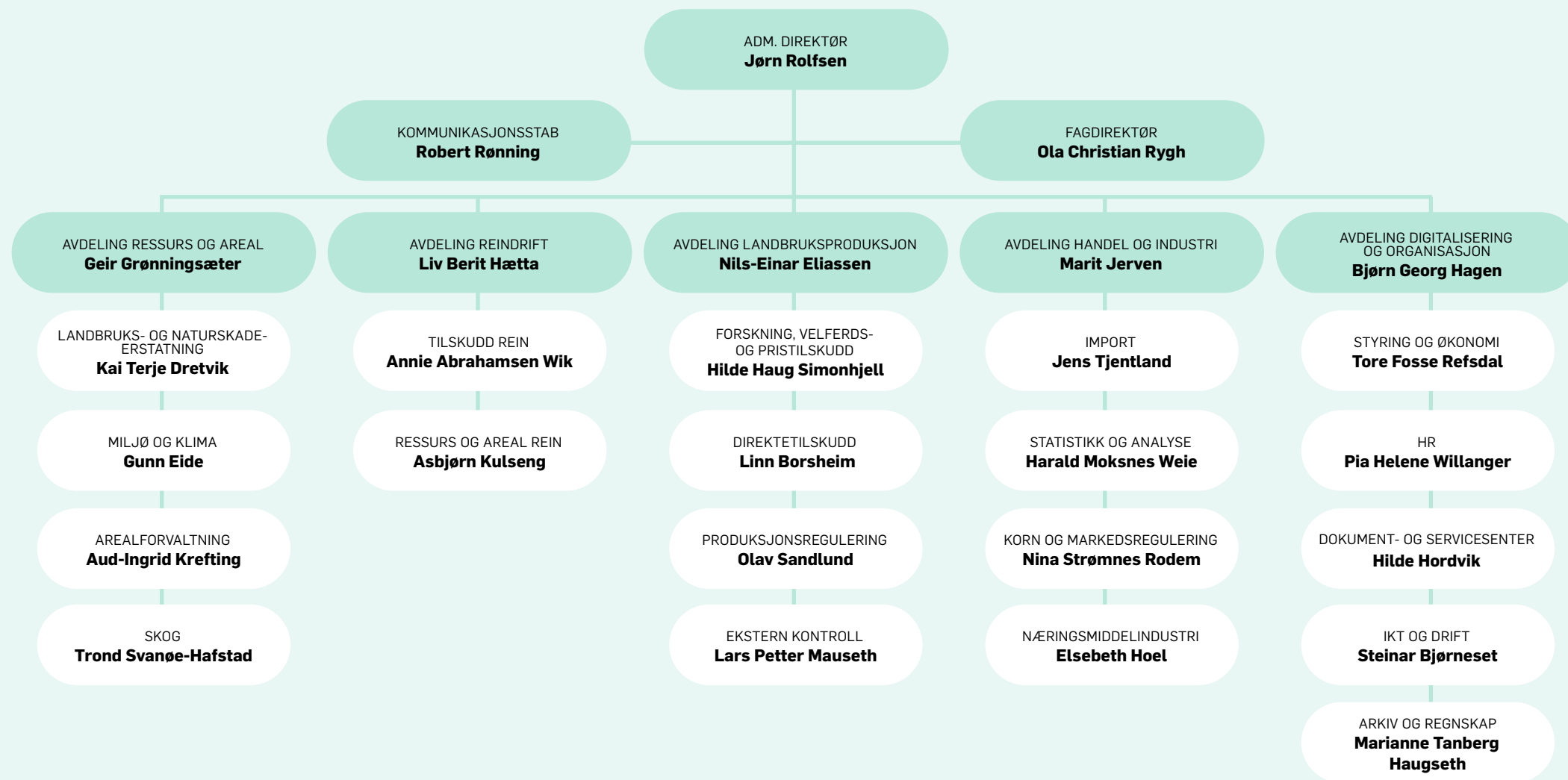
LANDBRUKSDIREKTORATETS UTGIFTEFØRDEL PÅ FORVALTNINGSOMRÅDER 2021 – I KRONER OG PROSENT

Prosent

- Areal, skogbruk, ressursforvaltning og økologisk landbruk 1 067 mill. kr [6 %]
- Reindrift 156 mill. kr [1 %]
- Inntekts- og velferdspolitiske tiltak (LUF) 15 113 mill. kr [83 %]
- Markedstiltak, handel og industri 1 670 mill. kr [9 %]
- Digitalisering og organisasjon 256 mill. kr [1 %]

Organisasjonskart 31. desember 2021

Forvaltningsområdene

Ressurs og areal

Resultatområdet ressurs- og arealforvaltning skal bidra til å sikre ressursgrunnlaget for bærekraftig landbruk over hele landet. Arbeidsområdene omfatter utvikling og forvaltning av virkemidler og tiltak innen arealbruk, eiendom, miljø, klima, skogbruk, kulturlandskap og økologisk landbruk. Resultatområdet omfatter også forvaltningen av erstatningsordningene i landbruket og den statlige naturskadeerstatningsordningen, samt ansvaret for å koordinere samarbeidet med statsforvalterembetene.

Reindrift

I dette resultatområdet ligger ansvaret for å iverksette de reindriftspolitiske virkemidlene knyttet til reindrifftsavtalen og reindrifftsloven. Vi er sekretariat og utøvende organ for Reindrifftsstyret samt sekretariat for Reindrifftsens utviklingsfond, Klagenemnda for reinmerkesaker, Økonomisk utvalg og for den norske delegasjonen til den norsk-finske reingjerdekommissjonen. Vi har en viktig rolle som formidler av reindriftpolitikken til statsforvalteren, og som veileder for både statsforvalteren og næringen.

Landbruksproduksjon

Her ligger ansvaret for utvikling og forvaltning av inntekts- og velferdsordninger, de produksjonsregulerende virkemidlene melkekvoter og husdyrkonsesjon og en rekke mindre tilskuddsordninger, alle rettet mot primærprodusentene. Sekretariatsoppgavene for Fondet for forskningsavgift på landbruksprodukter og Forskningsmidler over jordbruksavtalen ligger også under dette resultatområdet. Det samme gjelder Landbruksdirektoratets eksterne kontrollvirksomhet.

Handel og industri

Sikker forsyning av landbruksbaserte matvarer og fôrråvarer er vesentlig for et stabilt matmarked, avsetning for norske jordbruksvarer til stabile priser og en godt fungerende matindustri. Resultatområdet markedstiltak, handel og industri legger til rette for dette gjennom å forvalte importvernet for landbruksvarer og ordninger rettet mot landbruksbasert næringsmiddelindustri, videre ved å være sekretariat for Omsetningsrådet og Markedsutvalget for reinkjøtt, drive markedsovervåking og hente inn priser på norske og utenlandske landbruksvarer.

Digitalisering og organisasjon

Landbruksdirektoratet utvikler og forvalter effektive IKT-systemer av høy kvalitet og med strenge krav til sikkerhet, til beste for brukerne. Styring-, økonomi-, arkiv- og kontortjenester sikrer forsvarlig forvaltning av virksomheten. HR-tjenestene våre er avgjørende for å rekruttere, utvikle og beholde den kompetansen vi trenger i organisasjonen for å levere på samfunnsoppdraget.

Kommunikasjon

Kommunikasjonsstaben bidrar til at Landbruksdirektoratet løser sitt samfunnsoppdrag ved at blant annet brukere enkelt finner informasjon om ordninger og vedtak, eller kan søke tilskudd på våre nettsider. Vi presenterer også viktige fakta og rapporter, forklarer vedtak og svarer på en rekke spørsmål fra ulike interessenter, slik at vi kan være en tydelig kunnskapsleverandør. Internt fremmer vi god kultur og samhandling i tråd med våre verdier, og bidrar aktivt til at vi er en attraktiv og synlig arbeidsgiver.

Ledelsen 31. desember 2021

JØRN ROLFSEN
administrerende direktør

NILS-EINAR ELIASSEN
direktør
Avdeling landbruksproduksjon

MARIT JERVEN
direktør
Avdeling handel og industri

LIV BERIT HÆTTA
direktør
Avdeling reindrift

GEIR GRØNNINGSÆTER
direktør
Avdeling ressurs og areal

BJØRN GEORG HAGEN
direktør
Avdeling digitalisering og organisasjon

ROBERT RØNNING
direktør
Kommunikasjonsstaben

VERDIER

Åpen

*

Pålitelig

*

Engasjert

*

Nytenkende

Del 3

Årets aktiviteter og resultater

Om våre aktiviteter og resultater

Landbruksnæringene gir grunnlag for arbeidsplasser, bosetting, stor verdiskapning og at matbehovet blir dekket. I 2021 omsatte en samlet næring for mer enn 200 mrd. kroner.

Landbruksdirektoratet forvalter sentrale rammebetingelser som er viktige for produksjon og verdiskapningen i verdikjedene for mat, skog og reindrift. Gjennom å iverksette politikken, rapportere om hvordan den fungerer og gi råd om videreutvikling av virkemidler, skal vi bidra til at målene i landbruks- og mat-sektoren nås.

I denne delen forsøker vi å gi et helhetlig og dekkende bilde av virksomhetens ressursbruk og resultater på alle viktige fagområder.

Foto: Ragnhild Fjellnesky, Unsplash.com

Årskavalkade

Melkekvote

Det omfattende oppkjøpet av melkekvote til staten i 2020 ga som resultat at 435 kvoteselgere fikk utbetalt til sammen 478 mill. kroner for 35 mill. liter melk. Etter to år med høy omsetning av kumelkkvote var det i 2021 langt færre som solgte kvote. 107 kvoteeiere solgte, 26 av disse solgte bare deler av kvoten. Til sammenligning solgte 609 kvoteeiere i 2019, og 435 solgte i den ekstraordinære oppkjøpsordningen i 2020.

Foto: Landbruksdirektoratet

1. KVARTAL

Tilskudd til å avhjelpe beitekrisen

Under beitekrisen i reindriftsnæringen vinteren 2020, ble det satt i verk omfattende tiltak for å avhjelpe beitekrisen. For å avhjelpe de økonomiske konsekvensene ble Landbruks- og matdepartementet og Norske Reindriftsamers Landsforening (NRL) enige om å etablere et ekstraordinært krisetilskudd på 30.000 kroner per siidaandel. I tillegg ble ordningen for kalveslaktetilskudd utvidet til å gjelde slakt av all rein i avtaleåret 2020/2021.

Foto: Liv Bert Hønta

Tiltak i grøntsektoren

Grøntnæringen er svært avhengig av utenlands sesongarbeidskraft. Derfor ble det etablert en egen ordning for å sikre at nødvendig arbeidskraft kunne komme inn i landet til tross for strenge koronarestriksjoner. Da ordningen ble utviklet i november hadde direktoratet innvilget innreise for nær 5 000 arbeidstakere. I løpet av våren ble det også etablert en ordning for refusjon av utgifter til opplæring av arbeidskraft i grøntsektoren. På høsten hadde Landbruksdirektoratet mottatt 114 søknader og utbetalt nær fire millioner kroner i opplæringstilskudd.

Foto: Torbjørn Tandberg

2. KVARTAL

Produksjonstilskudd

I februar utbetalte Landbruksdirektoratet om lag 10,3 mrd. kroner i produksjons- og avløsertilskudd til ca. 38 200 jordbruksforetak. Det var i underkant av 400 færre foretak som søkte sammenlignet med 2021, en nedgang på vel 1 prosent. Samtidig var jordbruksareal i drift på omtrent samme nivå som i 2020. Kornarealene økte, mens grovfôrarealene gikk ned. De økologiske arealene hadde også en nedgang.

Foto: Torbjørn Tandberg

Landbruksdirektoratet inngår ny leieavtale og flytter

150 ansatte flytter inn i nytt bygg på Høysfyr i Oslo i løpet av 2. halvår 2022. De nye lokalene blir mer arealeffektive og gir økt fleksibilitet. De fleksible løsningene i det nye bygget, kombinert med hjemmekontor, skal bidra til å videreutvikle Landbruksdirektoratet som en attraktiv arbeidsplass.

3. KVARTAL

Null toll

I juni meldte Landbruksdirektoratet at de globale prisene på flere råvarer til korn og kraftfôr hadde steget 12 måneder på rad. Spesielt høy var prisen for korn, som er en vesentlig råvare i kraftfôr. Årsaken var høy etterspørsel, spesielt i Kina, samt økte oljepriser og internasjonale fraktsatser. I tillegg bidro avlingsproblemer, uro i finansmarkedene og en svak krone til den voldsomme pris-veksten. På grunn av de høye råvareprisene ble tollene på nesten alle korn- og kraftfôrråvarer satt til 0 kroner.

Nedsatt toll på sauekjøtt

For første gang ble tollene på import av sauekjøtt satt ned for en periode. Grunnen var at lagrene av saue- og lammekjøtt var tomme, og det var blitt vanskeligere å få tak i nok norsk sauekjøtt for å dekke etterspørselen, spesielt for spekematproduzentene. Tidligere var vi inne i en periode der det var store mengder sauekjøtt på lager. På grunn av uvanlig høye importpriser, ble tollsatsen satt ned til null. Det ble likevel ikke importert noe sauekjøtt i denne perioden.

Stor forekomst av barkbiller

Sammen med NIBIO utviklet direktoratet et verktøy for å vurdere risikoen for barkbilleangrep. Dette kom raskt i bruk, da det i juni ble varslet om stor forekomst av barkbiller i feller på Sørlandet og sørlige deler av Østlandet. På høsten ble det konstatert at barkbillene først og fremst hadde skadet skog i Vestfold og Telemark. Så kom stormen i november, som raserte skog tilsvarende 1,7 mill. m³, eller sju millioner trær. Det aktualiserte behovet for snarlig opprydding for å unngå barkbilleskader til våren.

Utviklingen i reintall følges

Reintallene for driftsåret 2020/2021 viste at reintallet i hovedsak var i tråd med fastsatt øvre reintall. Imidlertid økte noen siidaandeler reintallet sitt. I 2021 hadde Landbruksdirektoratet god dialog med statsforvalterne om oppfølging av reintall i det enkelte reinbeiteområde. På grunn av beitekriser og covid-19 ble noe av oppfølgingen forsinket. Direktoratet vil i 2022 fortsatt følge reintallsutviklingen og være i tett dialog med statsforvalterne om oppfølging på området.

Foto: Landbruksdirektoratet

4. KVARTAL

Foto: Torbjørn Tandberg

Twist om tilskudd

Det skapte store overskrifter i mediene da det ble kjent at Landbruksdirektoratet mente at Q-meieriene og Rørosmeiereiet ikke lenger oppfyller det grunnleggende vilkåret i prisutjevningsforskriften om vesentlig høyere distribusjonskostnader enn Tine. Landbruksdirektoratet vedtok derfor å stanse utbetalingen av det særskilte distribusjonstilskuddet. Dette er en del av prisutjevningsordningen for melk. Vedtaket ble anket til Landbruks- og matdepartementet, og de to meieriene fikk beholde tilskuddet mens klagen behandles av LMD.

Matsvinnet skal ned

Oppunder jul leverte direktoratet den første matsvinnrapporten for råvarer i jordbrukssektoren, basert på tall for 2020. Matsvinnet ble målt til 43 900 tonn, som var ca. 1,7 prosent for alle produksjoner samlet. Korn- og grøntsektorene har høyest matsvinn i tonn sammenlignet med de andre produksjonene. Rapporten inngår som leveranse til bransjeavtalen som tidligere ble inngått mellom fem departementer og tolv bransjeorganisasjoner om å redusere svinnet i verdikjeden for mat med 50 prosent innen 2030. Det er kun jordbruksvarer som skal bli menneskemat som regnes med i statistikken.

Foto: Landbruksdirektoratet

Farlig fugleinfluensa

Mattilsynets påvisning av fugleinfluensa i Rogaland ga også økt beredskap i Landbruksdirektoratet. Det ble lagt til rette for rask tilgang til informasjon om erstatning til produsentene som ville bli rammet av sykdommen. Utbruddet viste seg å være begrenset til to besetninger av verpehøns, samt noe villfugl. Fugleinfluensa er svært smittsomt for andre fugler, og ved utbrudd blir besetningene som rammes slaktet ned for å unngå at smitten sprer seg videre.

Foto: Janne Aasenrud

Areal, skogbruk, ressursforvaltning og økologisk landbruk

Under dette området forvalter vi et bredt spekter av virkemidler for å fremme næringsutvikling, og for å ivareta klima, miljøhensyn og kulturlandskapsverdier.

De viktigste ansvarsområdene er knyttet til forvaltning og utvikling av virkemidlene innen arealbruk, herunder den todelte målsettingen i rovviltpolitikken, skogbruk, miljø, klima, kulturlandskap, økologisk landbruk, eiendom og erstatningsordninger. Tabellen til høyre viser forvaltningsområdets utgifter finansiert av tildelingen til Landbruksdirektoratet i 2021 fordelt på ordninger.

Tilskudd og andre tiltak som er finansiert av Landbrukets utviklingsfond (LUF) eller andre fond, samt ikke-statlige ordninger og råd, er ikke med i tabellen, men tiltakene er delvis omtalt gjennom årsrapporten. For en oversikt over utgifter finansiert av LUF viser vi til fondets årsrapport.

SATSING PÅ AREALBRUK, MILJØ OG KLIMA, SAMT ROVVILT

Landbruksdirektoratet fikk i 2021 en satsing i budsjettet for å styrke det faglige arbeidet med arealbruken i landbruket. Det dreier seg om oppgaver innenfor klima og miljø i jord og skogbruk, samt å styrke arbeidet med å ivareta den landbruksfaglige siden av den todelte målsettingen i rovviltpolitikken innenfor jordbruk og reindrift. I løpet av året økte direktoratet bemanningen på disse områdene med fem stillinger, tre i Steinkjer og to i Oslo. I tillegg styrket vi bemanningen på arealområdet i reindriftsforvaltningen, og utviklet samarbeidet internt på arealområdet.

Vi etablerte nettverk for rovviltforvaltning med statsforvalternes landbruksavdelinger, og videretutviklet samarbeidet med Miljødirektoratet på rovviltområdet. Det var et utstrakt samarbeid med Miljødirektoratet på miljø- og klimaområdet både innen skog- og jordbruk.

Ordning	Kroner
Tilskudd til genressursforvaltning og miljøtiltak	8 639 502
Arealressurskart	7 630 000
Tilskudd til erstatninger m.m. etter offentlige pålegg	13 374 294
Tilskudd ved avvikling av pelsdyrhold	155 334 305
Tilskudd til erstatninger ved naturskade	33 382 098
Tilskudd til Utviklingsfondet for skogbruket	4 968 000
Tilskudd til tiltak i skogbruket	138 704 813
Tilskudd til avlingssvikt	95 389 159
Regionale miljøprogram	548 690 206
Tilskudd til utvikling av plantemateriale m.m.	61 304 213
Tildeling over jordbruksavtalen til ekspertgruppe (klimaeffekt)*	220 000
Tildeling over jordbruksavtalen til statistikk for matsvinn	234 873
Total	1 067 871 463

* Ekspertgruppen omtales i kapitlet om samarbeid med andre.

BÆREKRAFTIG SKOGBRUK

Landbruksdirektoratet forvalter virkemidler som skal bidra til å oppfylle regjeringens mål om økt verdiskaping gjennom et lønnsomt og bærekraftig skogbruk. Virkemidlene er i hovedsak knyttet til bedre infrastruktur, økt foryngelse av skogen, samt miljø- og klimatiltak.

Skogeierne solgte rekordhøye 11,6 mill. m³ tømmer til industriformål i 2021. Dette er det høyest målte avvirkningstallet i norske skoger.

Tømmeret hadde en bruttoverd på 5,1 mrd. kroner for skogeierne, gjennomsnittlig pris var på 436 kroner per m³, noe som er den høyeste gjennomsnittlige tømmerprisen noensinne. Prisutviklingen på sagtømmer er årsaken til at gjennomsnittlig tømmerpris per måned har steget jevnt gjennom året. Massevirkeprisen holdt seg på et stabilt nivå i det samme tidsrommet.

Det er etterspørselen etter sagtømmer som driver markedet til nye rekorder. Korona-pandemien var en av årsakene til underskuddet på sagtømmer i verdensmarkedet. I tillegg tok etterspørselen etter massevirke seg opp, og det ble full fart i treforedlingsindustrien i både Norge og Sverige.

TØMMERKAIER OG SKOGSVEIER

Skogsbilveier og infrastruktur er en viktig forutsetning for økt avvirkning i en tid med gode tømmerpriser og stor etterspørsel etter tømmer. Det ble også i 2021 bevilget betydelige midler til skogsveier, tømmerkaier og taubanedrift.

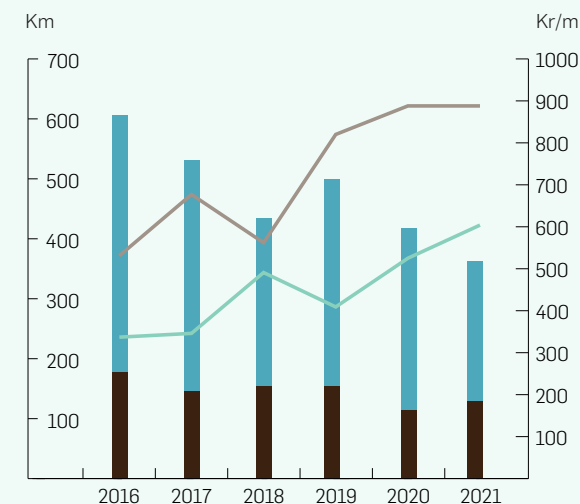
Det ble gitt investeringsstøtte til tømmerkaier på 32,0 mill. kroner. Kaien i Mandal i Lindesnes kommune er en utvidelse av eksisterende kaianlegg med tømmerlager, Åndalsnes i Rauma kommune er et nytt prosjekt og Salten verk i Sørfold kommune er en tilleggssøknad. Siden ordningen startet opp, har 35 kaianlegg fått tilsagn om delfinansiering. Det var beskjedne utbetalinger på tømmerkaier, og ingen nye kaier ble åpnet i 2021.

Over Landbrukets utviklingsfond (LUF) og statsbudsjettet ble det gitt nye tilsagn til skogsveier og drift på 172,65 mill. kroner. Det ble ferdigstilt 129 km skogsveier, hovedsakelig skogsbilveier. Nybyggingen av skogsbilveier viste en liten økning på 14 km, mens ombygging og opprusting av eksisterende veier gikk ned med 69 kilometer sammenlignet med 2020. Kommunene tok over forvaltningen av tilskuddene til vei og drift fra 2020. Vi ser at det i startfasen bød på visse utfordringer for kommunene med hensyn til fremdrift i veiprojektene og utbetalingene.

Det ble utbetalt 207,9 mill. kroner til nybygging og ombygging av skogsveier over skogeiernes skogfondskontoer. Av dette var 105,2 mill. kroner utbetalt som tilskudd. Byggekostnaden for en nybygd skogsbilvei lå i 2021 på 888 kroner per meter, mens tilsvarende tall for ombygging og opprusting av skogsbilveier lå på 604 kroner per meter.

Av bevilgningen til vei og drift over LUF, ble det utbetalt 12,5 mill. kroner som tilskudd til drift i bratt og vanskelig terreng. Det meste av dette går til taubanedrifter. Utbetalingene gikk ned med 2 mill. kroner fra 2020.

FERDIGSTILTE SKOGSVEIER

- Ferdigstilt ombygget vei km
- Ferdigstilt nyanlegg km
- Kostnad ombygging – kr/m
- Kostnad nybygging – kr/m

Planlegging, bygging og ferdigstilling av en vei går gjerne over flere år. Dette fører til svingninger i statistikken.

NY SKOG

Planting, ungskogpleie og andre skogkulturtiltak for å etablere og skjøtte ny skog, gir et viktig bidrag til økt volum- og verditilvekst i skogen. Det gir bedre lønnsomhet og økt verdiskaping for alle ledd i verdikjeden. Ut over det, er aktiv skogskjøtsel et godt klimatiltak som bidrar til å binde CO₂, samtidig som det bygges robuste og stormsterke skoger for fremtiden.

Foryngelsesarealet ved planting var i 2021 på nesten 253 000 dekar, en økning på ca. 24 000 dekar fra 2020. Naturlig foryngelse av furu, gjerne i kombinasjon med markberedning, er ellers en mye brukt foryngelsesmetode på Østlandet. Til tross for tettere oppfølging av foryngelsesplikten, er det fortsatt en utfordring å opprettholde og øke nivået. Spesielt i de tidligere skogreisingsområdene er det en utfordring at mange hogstflater ikke blir tilfredsstillende forynget.

Plantetallet har økt de senere årene, delvis som en konsekvens av økt avvirkning og delvis som et resultat av tettere planting. I 2021 ble det til sammen plantet 39,6 mill. planter, hvorav 37,1 mill. ved nyplanting og 2,5 mill. ved suppleringsplanting.

Ungskogpleie har hatt en økning de to siste årene, men gikk i 2021 ned betydelig, og endte på 218 840 dekar. Det var en nedgang på 110 000 dekar fra 2020. Nedgangen må i stor grad ses i sammenheng med den vanskelige arbeidskraftsituasjonen som følge av covid-19.

SKOGFONDORDNINGEN

Skogfondordningen er bærebjelken som økonomisk virkemiddel for å sikre at skogeierne foryrger og skjøtter skogen etter hogst, og investerer i skogsveier og skogbruksplaner. Når skogeieren selger tømmer, skal mellom 4 og 40 prosent av bruttoverdien settes av på skogfondskontoen.

Skattefordelen ved bruk av skogfond gjør ordningen gunstig for skogeier. I tillegg bevilges det midler over Landbrukets utviklingsfond (LUF) og statsbudsjettet til de samme tiltakene for å stimulere til ytterligere aktivitet.

I 2021 satte skogeierne i gjennomsnitt av 15,05 prosent til skogfond, som var en svak nedgang fra foregående år. Skogeierne finansierte investeringer med 519 mill. kroner fra skogfondet, mens det ble satt av 817 mill. kroner. Sammenlignet med 2020 var uttaket 47 mill. kroner mindre, mens det ble satt av 204 mill. kroner mer.

Det går normalt fra tre til fem år fra skogfondmidlene avsettes ved hogst til de benyttes til planting, ungskogpleie og bygging av skogsvei. Økt avvirkning og høye tømmerpriser er med på å øke den samlede fondsbeholdningen. Det er en utfordring å få alle skogeiere til å benytte ordningen målrettet. Totalbeholdningen på skogfond ved årsskiftet var i overkant av 2,5 mrd. kroner.

KLIMA- OG MILJØTILTAK I SKOGEN

Klima- og miljøtiltak er også et sentralt område i skogpolitikken. I 2021 omfattet dette ordninger med tilskudd til gjødsling og til tettere planting for å binde mer CO₂. Tilskuddssatsene til gjødsling og tettere planting ble opprettholdt i 2021, mens tilskuddssatsen til suppleringsplanting ble økt med 10 prosent.

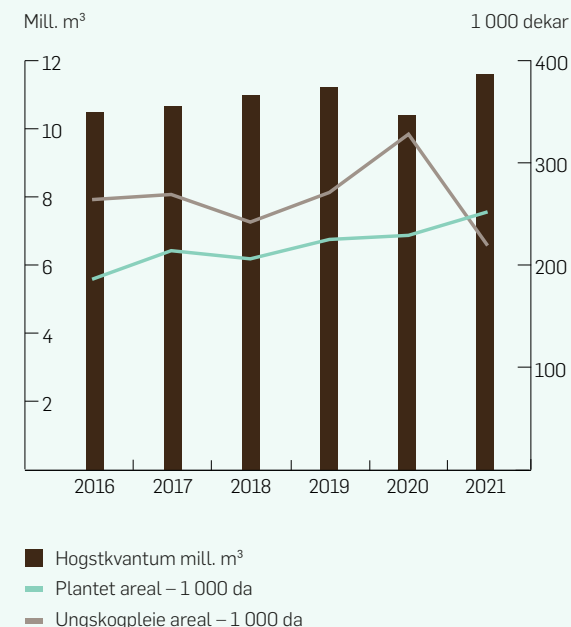
Det ble gjødslet 44 556 dekar skog i 2021. Det er på samme nivå som forrige år, til tross for at det fra 2021 på nytt ble åpnet for å gi tilskudd til gjødsling av skog i restriksjonssonen til Oslofjorden og Skagerak. Utbetalt tilskudd til dette formålet var i underkant av 7 mill. kroner.

Det ble gitt tilskudd til tettere planting og suppleringsplanting også i 2021. Tilskuddssatser og aktiviteter var på nivå med foregående år. Utbetalt tilskudd var på 18,8 mill. kroner.

Sammen med Miljødirektoratet og Nibio leverte vi i desember en andre utredning om gjødsling av skog. Utredningen konkluderte med at tilskuddsordningen har hatt ønsket effekt, og at den bør videreføres slik den er innrettet i dag. Det har ikke kommet ny forskning eller resultater fra overvåking som tilsier at den geografiske avgrensningen med arealmessig tak og de øvrige retningslinjene for tiltaket bør endres.

i

AVVIRKNING, PLANTING OG UNGSKOGPLEIE

Vi har ikke tall for avvirkningsareal som direkte kan sammenlignes med plantet og ungskogpleiet areal. Det er behov for ungskogpleie både på arealer som er tilplantet og arealer som er naturlig forynget.

SKOGBRUKSPLANLEGGING

Skogbruksplanlegging med miljøregistreringer (MiS-kartlegging) er et virkemiddel for bærekraftig utnyttelse av skogressursene. Det ble utbetalt 19,2 mill. kroner i tilskudd til skogbruksplanlegging med miljøregistrering. Dette er en økning på 3,2 mill. kroner fra året før. I 2021 ble det levert skogbruksplanprosjekter for et areal på 2,5 mill. dekar, og livsmiljøregistreringer med et arealbeslag på ca. 50 000 dekar. Bevilgninger til dette formålet økte noe de tre siste årene, og som vil komme til utbetaling etter hvert som prosjektene blir ferdigstilt.

Det er behov for å evaluere om MiS-kartlegging utføres i tråd med instruks, og om den fanger opp de forventede forekomstene. Landbruksdirektoratet etablerte derfor et prosjekt for å undersøke et utvalg av kartlagte livsmiljøer, og vi engasjerte Naturhistorisk museum ved Universitetet i Oslo (UiO) til å etablere en fasit for samordning av data fra andre naturkartlegginger i form av et referanseområde i Eiker i Buskerud. Landbruksdirektoratet jobber med å evaluere prosjektet.

ØVRIGE TILTAK FOR SKOGBRUKET

I 2021 videreførte vi oppdraget fra LMD i 2020 med å utrede forslag til ny forvaltningspraksis for vernskogforskriftene etter skogbruksloven § 12. Hensynet til både samfunnssikkerhet og god forvaltning av skogressursene skal ivaretas best mulig. Arbeidet skjer i samarbeid med NVE, og vil etter den reviderte planen bli levert i løpet av første kvartal 2022. Gjennom året involverte vi statsforvalterne, og deltok på kommunesamlinger for Agder, Møre- og Romsdal og for Viken.

For næringsorganisasjonene gjennomførte vi i tillegg til et videomøte, et to-dagers seminar med befaring i Sogndal. Vi fulgte også opp oppdraget som er gitt til Nibio med å gi faglige vurderinger av egnede hogst- og skjøtselsmetoder, som beskyttelse mot ulike typer naturfare under norske forhold. Det ble i desember bestilt en juridisk utredning fra konsulentfirmaet Holth & Winge AS for å få avklart noen spørsmål rundt forholdet mellom plan- og bygningsloven og sektorlovene. Denne rapporten betales av NVE.

Sammen med Miljødirektoratet leverte vi en utredning om skogvern og konsekvenser for avvirkningen, og skognæringens bidrag til det grønne skiftet. Forslag til mal for beskrivelse av enkeltområdenes betydning for skog- og trenæringen i beslutningsdokumentene i skogvernsaker var oversendt departementene tidligere. Ved bruk av malen skal statsforvalteren gjøre en standardisert innsamling av skogfaglige opplysninger som grunnlag for vurdering av skogvernets betydning for skog- og trenæringen lokalt og regionalt. Retningslinjer for avveining mellom verneverdier, skogbruksmessig betydning og konsekvenser for skog- og trenæringen ble oversendt departementene før påske i 2021. Malen og retningslinjene skal innarbeides i skogvernprosessen, og legges til grunn ved vurdering av hvilke konsekvenser skogvernet har for avvirkningen og skog- og trenæringen.

Videre leverte vi, igjen sammen med Miljødirektoratet, en tredje utredning om utenlandske treslag. Det ble utarbeidet forslag til nye forskrifter om utsetting av utenlandske treslag til skogbruksformål. Der foreslo vi en forenkling når det gjelder juletreproduksjon, og en tydeliggjøring av skogeiers ansvar ved planting til skogbruksformål. Forslagene ble sendt på høring før årsskiftet.

Det ble utbetalt 19,2 mill. kroner i tilskudd til skogbruksplanlegging med miljøregistrering.

I 2021 fikk vi, sammen med Miljødirektoratet, i oppdrag fra LMD og Klima- og miljødepartementet (KLD) å ferdigstille et notat med forslag til utforming av en tilskuddsordning til planting av skog på nye arealer og en tilhørende veileder. Leveransen skulle også inneholde et system for kartlegging av miljøverdier på aktuelle arealer, og ble levert i desember. Direktoratene vurderte det som hensiktsmessig å dele leveransen i to deler. Del en består av notatet med forslag til utforming av tilskuddsordningen og systemet for kartlegging av miljøverdier, og del to består av veiledere til forvaltningen og søkere.

Barkbillepopulasjonen var i 2021 økende i alle soner der vi har overvåking. Vestfold var området med mest rapporterte tørke- og barkilleskader. Ved inngangen til barkillesesongen ferdigstilte Landbruksdirektoratet og Nibio første versjon av en faglig beredskapsplan for stor granbarkbille, og løpende risikovarsel for barkbiller i Kilden, Nibios karttjeneste for arealinformasjon.

Den 19. november 2021 opplevde deler av Østlandet sterk vind og vindkast, og mye skog blåste ned. Landbruksdirektoratet og Nibio vil, i samarbeid med statsforvalterne og skognæringa, følge med på oppryddingsarbeidet og fortløpende vurdere behov for virkemidler for å stimulere til opprydding etter stormen. Ved årsskiftet ble omfanget av vindfelt skog i fylkene Innlandet, Oslo og Viken og Vestfold og Telemark anslått til å ligge mellom 1,3–1,9 mill. m³.

KLIMA- OG MILJØTILTAK I JORDBRUKET

KLIMA

Jordbruksproduksjon er en kilde til klimagassutslipp, samtidig som jordbruksarealer kan gi positive klimabidrag gjennom opptak av CO₂. Organisk avfall og restprodukter fra jordbruket utgjør ressurser for biogassproduksjon og for utnyttelse til andre formål.

Landbruksdirektoratet har arbeidet med ulike utredninger og vurderinger av tiltak som skal bidra til reduserte utslipp og bedre ressursutnyttelse. Et sentralt arbeidsområde var oppfølging av klimaavtalen mellom regjeringen og jordbruksnæringen.

Klima- og miljøprogrammet skal bidra til rådgivning og ny kunnskap om klima- og miljøtiltak i jordbruket.

Programmet ga tilskudd til prosjekter innenfor seks tema:

- klimatilpasning
- klimagassutslipp
- jord
- forurensning
- naturmangfold
- kulturlandskap

Programmet hadde i 2021 et budsjett på 29,1 mill. kroner. 9 mill. kroner ble fordelt til fylkesvise prosjekter og de resterende til nasjonale prosjekter. Landbruksdirektoratet mottok 48 søknader om støtte til nasjonale prosjekter, hvorav 19 prosjekter ble tildelt midler. Største kategori, med tildeling til prosjekter på totalt 5,7 mill. kroner, ble det nyopprettede temaet «jord».

Prosjektet «Klimasmart landbruk», som ble iverksatt av næringen i 2017, har som målsetting å tilby tilpasset klimarådgivning til alle norske gårdsbruk. Klimakalkulatoren, som Landbruksdirektoratet har gitt tilskudd til, er et verktøy for å beregne utslipp fra det enkelte gårdsbruk. Kalkulatoren omfatter stadig flere typer produksjoner som vil inngå som grunnlag for en helhetlig klimarådgivning for kutt av utslipp og binding av karbon på gårdsnivå.

KLIMATILPASNING

Klimatilpasning handler om å erkjenne at klimaet er i endring, forstå konsekvensene og iverksette tiltak for enten å hindre skade eller å utnytte muligheter endringene kan innebære. I tildelingsbrevet for 2021 fikk Landbruksdirektoratet i oppdrag å systematisere arbeidet vårt med klimatilpasning.

Ved årsskiftet ble omfanget av vindfelt skog i fylkene Innlandet, Oslo og Viken og Vestfold og Telemark anslått til å ligge mellom 1,3–1,9 mill. kubikkmeter.

I 2021 ble det nedsatt en arbeidsgruppe på tvers av avdelinger for å utarbeide en oversikt over, og kartlegge status for, arbeidet med klimatilpasning i direktoratet. På bakgrunn av denne kartleggingen skal arbeidsgruppa foreslå et mandat for direktoratets videre arbeid med klimatilpasning. Kartleggingen ble avsluttet i desember 2021, og skal sammenstilles i første kvartal 2022.

NASJONALT MILJØPROGRAM

Nasjonalt miljøprogram (NMP) har egne nasjonale mål for miljøarbeidet i jordbruket, og viser til hvilke virkemidler som brukes for å nå disse målene.

Målene er delt inn i åtte ulike miljøtema:

- kulturlandskap
- kulturminner og kulturmiljø
- biologisk mangfold
- avrenning til vann
- friluftsliv
- plantevern
- utslipp til luft
- økologisk jordbruk

Programmet gir en samlet fremstilling av nasjonale og internasjonale mål og forpliktelser på miljøområdet som er relevante for jordbruket. Jordbrukets sektoransvar for miljø følges opp gjennom juridiske og økonomiske virkemidler som forvaltes på nasjonalt, regionalt og kommunalt nivå. Denne modellen skal sikre en god målretting av miljøvirkemidlene.

Programperioden er 2019–2023, og NMP rulleres dermed hvert fjerde år. I 2021 startet direktoratet rulleringsarbeidet hvor nasjonale og internasjonale mål og forpliktelser oppdateres. I Jordbruksoppgjøret 2021 ble det bestemt at jord og jordhelse skulle inkluderes som eget miljøtema. Nytt nasjonalt miljøprogram fastsettes høsten 2022.

REGIONALE MILJØPROGRAM

Regionale miljøprogram (RMP) skal bidra til at jordbruket når målene i NMP, og består av:

- kulturlandskap
- kulturminner og kulturmiljø
- biologisk mangfold
- avrenning
- friluftsliv
- plantevern
- utslipp til luft

Hvert fylke utarbeider sitt eget miljøprogram som definerer regionale miljøutfordringer, og følger det opp med tilskudd til miljøtiltak som skal svare på utfordringene. I 2021 fikk 20 566 foretak innvilget om lag 548 mill. kroner i regionale miljøtilskudd.

Størsteparten av midlene ble brukt til å redusere avrenning til vassdrag og kyst og ivareta kulturlandskap, henholdsvis 31 prosent og 26 prosent av det totale RMP-tilskuddet. 72 prosent av rammen til Oslo og Viken ble brukt til tiltak for å begrense avrenning til vann, som reflekterer behovet for redusert avrenning fra jordbruksarealer til Oslofjord-området. 755 beitelag fikk støtte til organisert beitebruk over RMP.

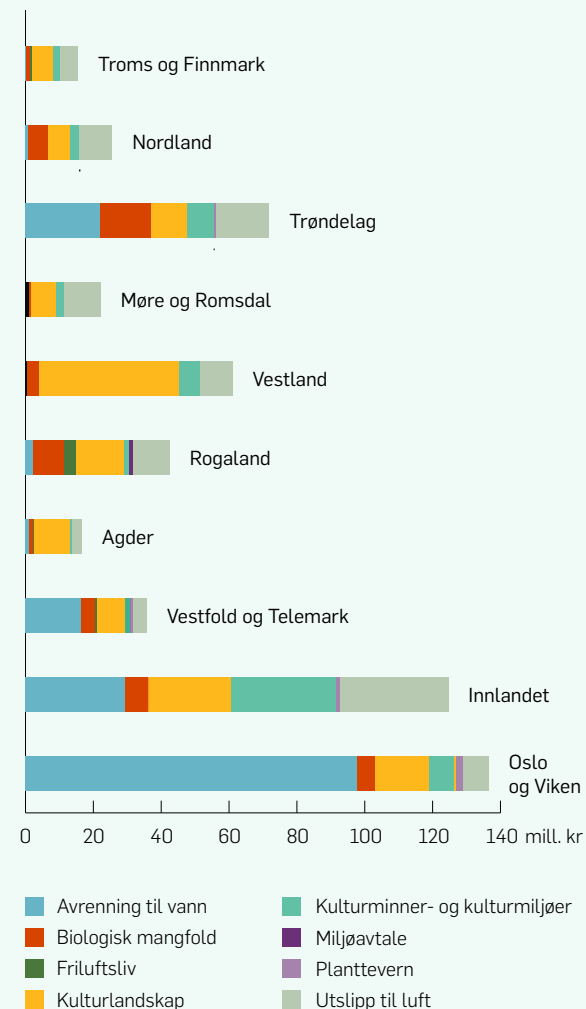
SPEIELLE MILJØTILTAK I JORDBRUKET

Spesielle miljøtiltak i jordbruket, SMIL, bidrar til at nasjonale miljømål ivaretas gjennom lokalt arbeid med miljøverdier i jordbruket. Ordningen har som mål å bedre miljøtilstanden i jordbruket ved å redusere forurensningen og ved å ta vare på særpreg i jordbrukslandskapet, naturmangfold og kulturminner. Ordningen forvaltes av kommunene. I 2021 var rammen på 132 mill. kroner.

I tillegg ble det overført udisponerte midler fra 2020. Totalt 3 518 søknader ble mottatt. Dette var en nedgang på ca. 7 prosent fra 2020, som var et år med spesielt høy aktivitet. Det ble fattet vedtak i 3 205 SMIL-søknader i 2021, og 88 prosent av disse fikk innvilget tilskudd. Totalt ble det gitt tilsagn om 173 mill. kroner, en reduksjon på 6 mill. fra 2020.

MIDLER TIL REGIONALE MILJØPROGRAM (RMP)

Fylkesvis bruk av RMP-midler fordelt på miljøtema.

Det var størst interesse for å gjennomføre tiltak innenfor miljøtemaene avrenning til vann, herunder hydrotekniske tiltak, og bevaring av kulturminner og kulturmiljøer. En stadig større andel av midlene gikk til utbedring av hydrotekniske anlegg og andre tiltak for redusert forurensning, som f.eks. fangdammer. Hydrotekniske anlegg er viktig for å unngå skade på jordbruksarealer og for å redusere forurensning av vann og vassdrag. Klimaendringene gir økte utfordringer med hydrotekniske anlegg som, på grunn av forfall, elde og dimensjonering, ikke tar unna økt nedbør. Det er også stor interesse for å ta vare på biologisk mangfold og kulturminner i jordbrukets kulturlandskap.

Innenfor kulturlandskapstiltakene ble SMIL-midlene mest brukt til tiltak for å ivareta verneverdige bygninger og gammel kulturmark.

DRENERING

Godt drenert jord gir bedre så- og høsteforhold, økt plantevekst, økt næringsopptak, bedre jordhelse og redusert risiko for jordpakking. God drenering kan redusere faren for erosjon som følge av overflateavrenning, og bidra til bedre vannkvalitet. Redusert erosjon bidrar til å bevare jord som en ressurs for fremtidig matproduksjon. Drenering er også viktig både for å tilpasse jordbruket til et endret klima, og å redusere klimagassutslipp fra arealene.

I Stortingets behandling av Prop. 200 S (2020–2021) om Jordbruksoppgjøret 2021 ble det besluttet å inndra totalt 50 mill. kroner av ubenyttede midler fra dreneringsordningen. I tillegg til 34,2 mill. kroner som ikke var fordelt til statsforvalteren, måtte Landbruksdirektoratet trekke tilbake 15,8 mill. kroner av utdisponerte midler i fylkene.

Tilbaketrekkingen ble gjort med likt prosentvist uttak av utdisponerte midler for alle fylker. I 2021 ble det innvilget 70,1 mill. kroner i tilskudd, som vil bidra til å drenere nær 54 000 dekar. Det ble utbetalt ca. 64,2 mill. kroner.

Siden ordningen ble innført i 2013, er det innvilget tilskudd til drenering av nær 404 000 dekar. Det er fortsatt stort behov for drenering av arealer.

VANNFORVALTNING

Landbruksdirektoratet deltar i oppfølgingen av vannforskriften, blant annet ved å forvalte og tilpasse virkemidler som skal forbedre eller opprettholde vannmiljøet i jordbruksdominerte områder. Virkemidlene bidrar til å følge opp de regionale vannforvaltningsplanene.

I tillegg bidro Landbruksdirektoratet i følgende aktiviteter i forbindelse med vannforskriften:

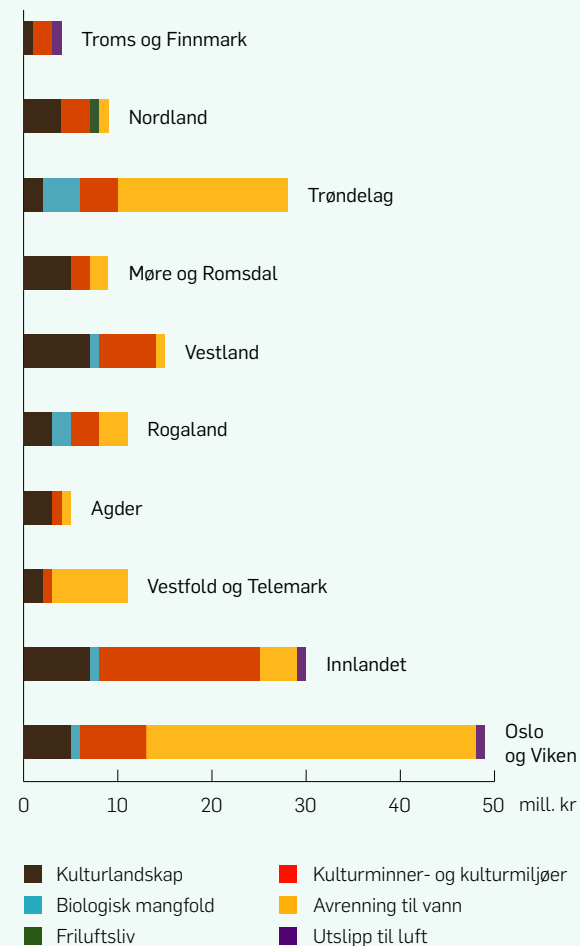
- oppfølging av delegert myndighet til statsforvalteren til å innføre regionale miljøkrav dersom vannmiljømålene i vannforskriften ikke nås med eksisterende virkemidler
- FoU-prosjekter for oppdatert kunnskap, virkemidler og tiltak for bedre vannmiljø, som for eksempel:
 - forbedret modellering av landbrukets avrenning og effekter av tiltak (TEOTIL-/Agricat-modell)
 - Kjelle rutforsøk, som er et jordarbeidingsforsøk med måling av avrenning av partikler, næringsstoffer og pesticider i grøfte- og overflatevann
- innspill til Nasjonal strategi for vassdragsrestaurering
- innspill til og oppfølging av Helhetlig tiltaksplan for en ren og rik Oslofjord med et aktivt friluftsliv
- gjennomgang av oppdaterte vannforvaltningsplaner for planperioden 2022–2027

HANDLINGSPLAN FOR BÆREKRAFTIG BRUK AV PLANTEVERNEMIDLER

Landbruksdirektoratet og Mattilsynet deltok i 2021 i rullering av Handlingsplan for bærekraftig bruk av plantevernemidler for en ny femårsperiode. LMD har nå fastsatt revidert handlingsplan for 2021–2025.

SPESIELLE MILJØTILTAK I JORDBRUKET (SMIL) – TILSAGN

Fylkesvis bruk av SMIL-midler fordelt på miljøtema.

Gjeldende handlingsplan gir en oppdatert oversikt over status på området. Den fastsetter mål og tiltak for å redusere avhengigheten av kjemiske plantevernmidler, og risikoen for negative virkninger av bruken av kjemiske plantevernmidler på helse og miljø.

Høsten 2021 lyste Landbruksdirektoratet ut totalt 12 mill. kroner i prosjektmidler for å nå målene i ny handlingsplan i 2022, dvs. redusert og bærekraftig bruk av kjemiske plantevernmidler. Landbruksdirektoratet mottok 34 søknader om prosjekttilskudd for 2022, med totalt søknadsbeløp på ca. 45 mill. kroner.

Søknadene ble vurdert i samråd med Mattilsynet, deretter mottok 16 prosjekter vedtak med tildelte tilskudd.

De 16 prosjektene fordelte seg på disse temaene:

- integrerte metoder (4)
- plantevernmidler i jord og vann (5)
- bærekraftig/riktig bruk (4)
- faktisk bruk i Norge (1)
- plantevernmidler under norske forhold og hensyn til pollinatorer (1)
- helserisiko (1)

UTVALGTE KULTURLANDSKAP I JORDBRUKET OG LANDBRUKETS VERDENSARVORDNING

Utvalgte kulturlandskap i jordbruket og Landbrukets verdensarvordning gir effekter på både kort og lang sikt. Arealer som er ryddet og kulturminner som er satt i stand er eksempler på umiddelbare resultater, mens økt arts mangfold vil kunne komme på sikt. I tillegg bidrar satsingene til videreutvikling i jordbruket og annen næringsvirksomhet i områdene.

Landbruksdirektoratet koordinerer arbeidet med Utvalgte kulturlandskap, i nært samarbeid med Miljødirektoratet og Riksantikvaren. Ordningen fremheves ofte som et godt eksempel på tverrfaglig samarbeid.

Den helhetlige tilnærmingen der flere myndigheter, forvaltningsnivåer og grunneiere samarbeider om å ivareta kulturmiljø, naturmangfold og landbruksdrift gir gode resultater.

I 2021 ble det bevilget 38 mill. kroner til årlig skjøtsel og drift, samt investeringer i de utvalgte kulturlandskapene. 15,5 mill. kroner kom fra jordbruksoppgjøret og 22 mill. kroner fra Klima- og miljødepartementet (KLD). Ordningen omfattet 46 områder.

Planen for videre arbeid med Utvalgte kulturlandskap i jordbruket 2020–2025 ble fulgt med et nytt oppdrag fra LMD og KLD om å velge ut flere områder.

Departementene sluttet seg til anbefalingene fra direktoratene om å utvide med fem nye utvalgte kulturlandskap i løpet av 2022 og 2023.

Aktiviteten i de utvalgte kulturlandskapene i 2021 blir oppsummert i egen årsrapport til KLD og LMD i mars 2022.

I 2021 ble det bevilget 7,5 mill. kroner over jordbruksavtalen til tiltak i de to verdensarvområdene Vestnorsk fjordlandskap og Vegaøyan. I tillegg kommer det midler fra KLDs budsjett.

Verdensarvmidlene bidrar til å legge til rette for å få dyr på beite og å få skjøttet landskap i områder der det er utfordrende å sikre jordbruksdrift.

Landbruksdirektoratet fikk i 2021 i oppdrag fra LMD å vurdere innlemmelse av Røros bergstad med Circumferensen i Landbrukets verdensarvordning. Denne tilrådingen skal leveres 1. mars 2022.

Det er fortsatt behov for veiledning om ordningen og avklaringer om regelverket til regional forvaltning og kommuner etter at ordningene ble overført fra regionalt forvaltningsnivå til kommunene i 2020.

FNs statusrapport fra 2019 konkluderte med at vi trenger økt biologisk mangfold.

TILSKUDD TIL FRØAVL, UTVIKLING AV PLANTEMATERIALE OG BEVARING AV GENETISKE RESSURSER

FNs statusrapport fra 2019 konkluderte med at vi trenger økt biologisk mangfold. I denne sammenheng innebærer det å utvikle plantesorter som kan dyrkes under varierende klimaforhold og som er robuste i møte med skadegjørere og sykdommer. Genetiske ressurser må bevares og foredles for å sikre landbruk og matproduksjon for fremtiden.

Flere av tilskuddsordningene som Landbruksdirektoratet forvalter bidrar til å fremme klimatilpasset, variert og sykdomsfritt norsk plantemateriale. Det ble innvilget 17,02 mill. kroner til dyrking og forsyning av frø av klimatilpassede sorter av fôrvekster, rotvekster og grønnsaker.

Som oppfølging av den nasjonale pollinatorstrategien fikk Landbruksdirektoratet i 2021 i oppdrag å utvide forskrift om tilskudd til frøavl m.m. i gras, engbelgvekster, rotvekster og grønnsaker til å omfatte regionalt tilpassede pollinatorvennlige blomsterarter. Til forskriftsutvidelsen er det foreslått en øremerket ramme på 2 mill. kroner i etableringsfasen. Samlet ble det gitt tilskudd til planteforedling av engvekster, potet, frukt og bær, og utvikling av plantemateriale innen frukt, bær, prydvkster og blomster for 39,8 mill. kroner.

I 2021 ble det innvilget 6,8 mill. kroner til 54 tiltak for å styrke arbeidet med å øke og bevare de nasjonale genetiske ressursene innen husdyr, planter og skogtrær. Det ble videreført støtte til langsiktige tiltak som bevaringsbesetninger av gås og sau, til drift av genbanker, til klonarkiv for bevaringsverdige planter og til aktiviteter hos raselag og interesseorganisasjoner.

I 2021 fikk ordningen en tilleggsbevilgning som ble tildelt Hvam videregående skole for total renovering av genbanken for verpehøns. Tildelingen sikrer videre drift av genbanken på Hvam, og det ivaretar det genetiske materialet som står oppstallet på Hvam videregående skole, der åtte av de tolv linjene tidligere er brukt i norsk verpehønsavl.

STATISTIKK FOR MATSVINN I JORDBRUKSSEKTOREN

I 2017 ble det inngått en bransjeavtale mellom fem departementer og tolv bransjeorganisasjoner om reduksjon av matsvinn i Norge. Avtalen har som mål om å halvere matsvinnet per innbygger innen 2030 for hele verdikjeden.

Landbruksdirektoratet har ansvaret for å lage årlig statistikk for jordbrukssektoren. Den første samlede rapporten om matsvinn i jordbruket ble utgitt i november 2021, og var basert på tall for 2020. Matsvinnet skal måles fra planter blir høstet og dyr slaktet. Matsvinnet er jordbruksråvarer som av ulike årsaker ikke går videre i verdikjeden som mat. Resultatet fra den første rapporten viser at matsvinnet er høyest for korn og enkelte grøntprodukter, og gjennomgående lavt for melk, kjøtt og egg. Av all jordbruksproduksjon utgjorde matsvinnet i underkant av 43 900 tonn i 2020, som var ca. 1,7 prosent av produksjonen.

Tallene for jordbrukssektoren inngår også i en hovedrapport til bransjeavtalen, som sammenstiller tall fra hele verdikjeden for 2020. Det skal utgis til sammen tre hovedrapporter, som skal se på måloppnåelse for delmål for reduksjon av matsvinn på 15, 30 og 50 prosent for hhv. 2020, 2025 og 2030, målt fra 2015. Det er noen metodiske utfordringer ved sammenstilling av data fra ulike ansvarlige som har laget statistikk for ulike ledd/ sektorer i verdikjeden.

For noen deler/sektorer er det statistikk tilbake til 2015, og for andre deler av verdikjeden/sektorer ble matsvinn først kartlagt for 2020. Det er derfor vanskelig å slå fast entydig hva reduksjonen har vært de siste fem årene for hele verdikjeden. For sektorer der det er data for de siste fem årene, ser man en reduksjon på 9,5 prosent.

Totalt utgjorde matsvinnet i hele verdikjeden 454 350 tonn i 2020. Dette tilsvarte 84,7 kg per innbygger.

Fellestiltak i beiteområder bidrar til økt utnyttelse av beite i utmark og redusert tap av dyr på utmarksbeite.

TILSKUDD TIL TILTAK I BEITEOMRÅDER

Fellestiltak i beiteområder, som investeringstiltak og planleggings- og tilretteleggingsprosjekter, bidrar til økt utnyttelse av beite i utmark og redusert tap av dyr på utmarksbeite. Tiltakene har indirekte også stor miljømessig betydning, fordi de bidrar til å forhindre gjengroing i kulturlandskap, ivareta kulturbetinget naturmangfold, og legger til rette for tilgjengelighet.

Totalrammen for tilskudd til tiltak i beiteområder over jordbruksoppgjøret var i 2021 totalt på 23 mill. kroner, hvorav 5 mill. kroner til kostnader for beitenæringen som følge av CWD (skrantesyke) i Nordfjella og på Hardangervidda. Rammen for CWD-tiltak ble økt med ytterligere 3,5 mill. kroner i revidert nasjonalbudsjett. En betydelig del av øvrige midler, som forvaltes av kommunene, ble prioritert til teknologiinvesteringer.

ØKOLOGISK LANDBRUK

Landbruksdirektoratet forvalter midler til utvikling av økologisk landbruk, og følger omsetningen av økologiske landbruksvarer. I 2021 ble arbeidet med oppfølging av Nasjonal strategi for økologisk jordbruk (2018–2030) videreført.

Målet er å stimulere til økologisk produksjon av varer som vi har forutsetning for å produsere i Norge, og som markedet etterspør.

Utviklingstiltak

For 2021 ble det avsatt 31 mill. kroner til utviklingstiltak innen økologisk landbruk. Landbruksdirektoratet ga tilskudd til totalt 24 utviklingsprosjekter i hele verdikjeden. En del av midlene ble tildelt videreføring av særskilte satsinger innen veiledning og rekruttering av økologiske produsenter, og tiltak rettet mot produktutvikling og økologisk mat i storhusholdninger.

Et av prosjektene skal undersøke både hva som er årsakene til at flere økologiske melkeprodusenter ønsker å slutte med økologisk drift, og hva som skal til for at flere melkeprodusenter vil legge om til økologisk produksjon.

Prosjekter som behandler temaer og problemstillinger knyttet til regelverk innen økologisk landbruk ble prioritert som følge av ny EU-forordning. Forordningen blir også gjeldende i Norge når den blir tatt inn i EØS-avtalen. Den får innvirkning på blant annet regelverk for fjørfe, samt proteinforsyningen i fôr og uteareal for økologisk svin. Regelverksutvalget, som gir råd til Mattilsynet om regelverksutvikling på økologiområdet, bidrar med utredninger om konsekvenser og muligheter ved nytt regelverk tilpasset økologisk landbruk i Norge. Nye prosjekter innen temaene produksjon av økologisk svinefôr som sikrer proteinforsyningen og veksthusproduksjon i jord kommer i tillegg. Landbruksdirektoratet prioriterte også støtte til flere prosjekter som med ulike informasjonstiltak skal bidra til å synliggjøre økologisk mat for forbrukerne, og til prosjekter som skal bidra til omsetning av økologisk mat i ulike salgskanaler.

PROGRAM FOR JORDHELSE

Jord er grunnlaget for produksjon av mat og annen biomasse. Jord som fungerer godt og har god jordhelse, leverer også viktige økosystemtjenester. Landbruksdirektoratet leverte Nasjonalt program for jordhelse i 2020.

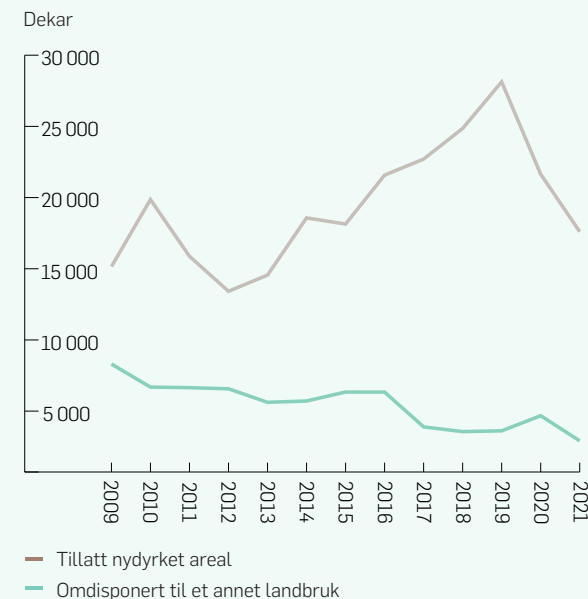
Jordprogrammet beskriver trusler mot god jordhelse i Norge, fordeler for planteproduksjon, vannbalanse med mer som følger av god jordhelse, og peker på kunnskapsbehov. Driftspraksisen i jordbruket har stor innvirkning på jordstruktur, jordliv og innhold av organisk materiale. Rapporten viser til en rekke tiltak som kan bedre jordhelsen.

På oppdrag fra LMD leverte Landbruksdirektoratet i 2021 et forslag til en plan for å iverksette jordprogrammet. I jordbruksoppgjøret ble det besluttet at jord og jordhelse skulle innføres som eget miljøtema i Nasjonalt miljøprogram og i Regionale miljøprogram.

Over posten «Utviklingstiltak innen økologisk landbruk» ble det gitt tilskudd til et prosjekt der Norsk Landbruksrådgiving og Norsøk (Norsk senter for økologisk landbruk) samarbeidet om å overta oppgaver fra foregangsfylke «Levende matjord».

OMDISPONERING OG NYDYR KING

De foreløpige KOSTRA-tallene for 2021 viser en markant nedgang både for nydyrking og omdisponering. Med disse tallene er det nye jordvernmålet på maksimalt 3 000 dekar dyrket jord omdisponert til andre formål enn landbruk nådd. Det er imidlertid vanlig at de endelige tallene er noe høyere. Disse publiseres i juni.

De arbeidet videre med å utvikle veiledningsopplegg for Jordlappen, som er en veileder for å vurdere jordkvalitet og jordhelse, og rådgivingstjenestene førsteråd jord og grupperåd jord.

Fra og med 2020 har jord vært eget tema i Klima- og miljøprogrammet (KMP). Det var stor interesse for det nye temaet.

JORDVERN OG NYDYR KING

Jordvern handler om å ivareta dyrkaet- og dyrkbar jord for fremtidige generasjoner. Nydyrking er å skape nytt jordbruksareal.

Tall fra KOSTRA (kommune-stat-rapporteringen) viste at 4 676 dekar dyrket jord ble omdisponert til andre formål enn landbruk i 2020. Jordvernmålet om maksimalt 4 000 dekar dyrket jord omdisponert til andre formål enn landbruk ble med andre ord ikke nådd. I 2021 ble dette målet strammet inn til maksimalt 3 000 dekar. Etter fire år med økning i areal godkjent for nydyrking, var det en nedgang i 2020. 21 641 dekar ble godkjent, noe som er nesten 6 500 dekar lavere enn året før.

Som tidligere år utarbeidet vi KOSTRA-rapporten, der vi sammenstiller tallene for kommune-stat-rapporteringen, om kommunenes saksbehandling etter jord- og konsesjonsloven, samt omdisponering av dyrket og dyrkbar jord etter plan- og bygningsloven. De endelige tallene for 2021 publiseres i juni 2022.

Jordvernet forvaltes gjennom kommunenes planlegging etter plan- og bygningsloven, og enkeltsaksbehandling etter jordloven. Landbruksdirektoratets viktigste oppgave er å gi veiledning til hvordan de nasjonale jordverninteressene kan ivaretas lokalt og regionalt.

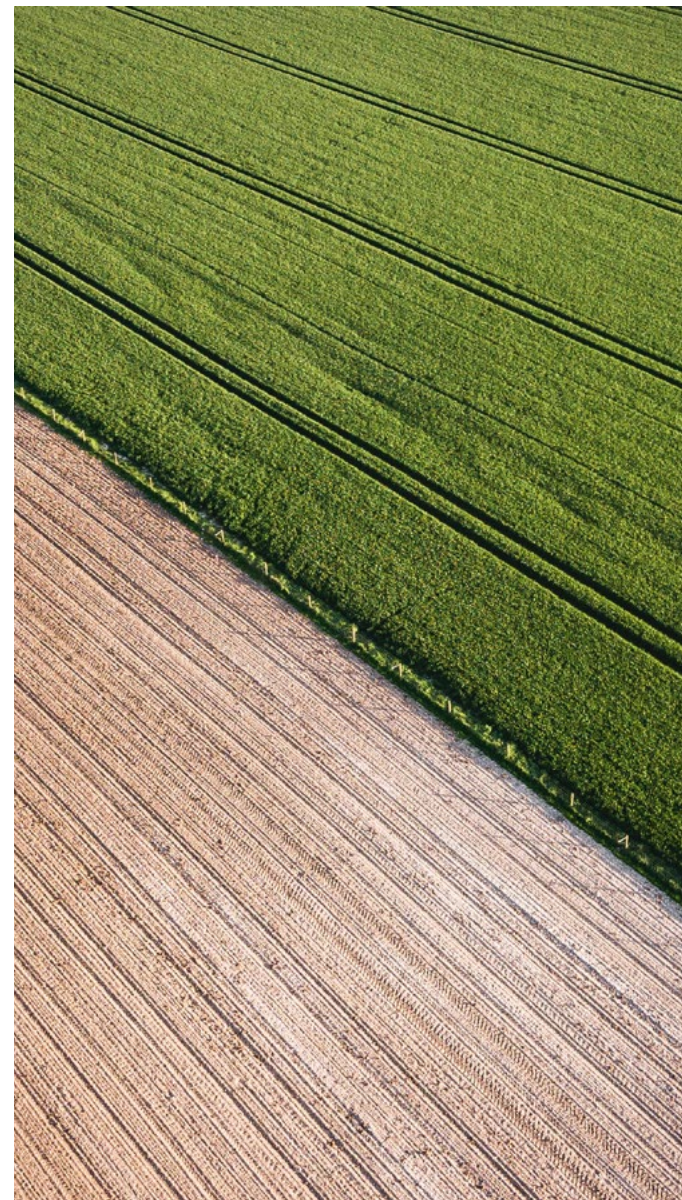
I 2021 lanserte vi nye nettsider om jordvern for forvaltningen. Sidene samler blant annet informasjon om nasjonale mål og føringer, veiledning til plan- og bygningsloven og har en egen «verktøykasse for jordvern», med gode eksempler på jordverngrep på kommunalt og regionalt nivå. I 2021 arrangerte vi også fem webinarer for ansatte som jobber med jordvern hos statsforvalteren.

Landbruksdirektoratet bisto LMD i oppdatering og oppfølging av nasjonal jordvernstrategi. På oppdrag fra departementet leverte vi kunnskapsgrunnlag og anbefalinger til oppdatert strategi i april 2021. Vi bisto også i oppfølgingen av strategien, blant annet gjennom kunnskapsleveranse til utredningen av et sterkere vern av de viktigste jordbruksarealene. Vi deltok på én innsigelsesbefaring i 2021.

Landbruksdirektoratet deltok i 2020 og 2021 i et tverretattlig prosjekt for bedre håndtering av jord- og steinmasser som ikke er forurenset. Prosjektet ble ledet av Miljødirektoratet og sluttrapporten ble levert i september 2021. Målet er å sikre en forsvarlig og mer ressurseffektiv håndtering av jord- og steinmasser. Flere av virkemidlene som ble foreslått vil innebære arbeid for å tydeliggjøre regelverket for håndtering av dyrket jord, herunder plan- og bygningsloven, nydyrkingsforskriften og bakkeplaneringsforskriften.

Oppdyrking av nytt jordbruksareal kan kun skje etter en plan godkjent av kommunen. Endringer i forskrift om nydyrking, som trådte i kraft i 2020, innebærer blant annet et forbud mot nydyrking av myr, men med en dispensasjonsadgang i særlige tilfeller. Dette fulgte vi opp både i 2020 og 2021 ved å holde foredrag om endringene i forskriften for kommunene i alle landets fylker. Vi holdt også foredrag om nydyrking og kravet til konsekvensutredning på samling for kommunene i Viken.

Tall fra KOSTRA viste at 4 676 dekar dyrket jord ble omdisponert til andre formål enn landbruk i 2020. Jordvernmålet om maksimalt 4 000 dekar dyrket jord omdisponert til andre formål enn landbruk ble med andre ord ikke nådd. I 2021 ble målet strammet inn til maksimalt 3 000 dekar. Etter fire år med økning i areal godkjent for nydyrking, var det en nedgang i 2020. 21 641 dekar ble godkjent, noe som er nesten 6 500 dekar lavere enn året før.

Jordvern handler om å ivareta dyrket- og dyrkbar jord for fremtidige generasjoner.

AREAL- OG EIENDOMSFORVALTNING

Gjennom veiledning, samarbeid med andre etater og behandling av klagesaker, bidrar Landbruksdirektoratet til at landbrukets arealressurser blir ivaretatt i tråd med lovgivningen.

I hovedsak skjer areal- og eiendomsforvaltningen gjennom kommunenes forvaltning av jord- og konsesjonsloven. Statsforvalteren er klageinstans der kommunen har fattet vedtak som førsteinstans, og Landbruksdirektoratet er klageinstans der statsforvalteren har vært førsteinstans og der statsforvalteren har omgjort kommunens vedtak uten forutgående klage. Se for øvrig under Saksbehandlingstid for klagesaker for nærmere oversikt.

I 2021 holdt vi foredrag på både fysiske og digitale kommunesamlinger arrangert av statsforvalterne. Vi arrangerte også egne digitale samlinger for statsforvalterne, der vi behandlet tema etter jord- og konsesjonsloven og generell forvaltningsrett. Det ble også holdt foredrag for Norges Bondelag om priskontroll på landbrukseiendom i forbindelse med eierskiftedagene, som er et kursopplegg for økonomiske rådgivere.

I desember 2021 utarbeidet Landbruksdirektoratet mal til varselbrev som kommunene kan ta utgangspunkt i når den nye bestemmelsen i arveloven med frist for hvor lenge en landbrukseiendom kan ligge i dødsbo trer i kraft 1. januar 2022.

For å hindre at eiendommer som kan brukes til helårsbolig blir brukt til fritidsformål, kan en kommune bestemme at reglene om konsesjonsfrihet uten boplikt helt eller delvis ikke skal gjelde. Forskrift om dette fastsettes, endres eller oppheves av Landbruksdirektoratet etter søknad fra kommunen. I 2021 behandlet vi fire søknader, hvorav en om fastsetting, en om opphevelse og to om endring av forskrift om nedsatt konsesjonsgrense. Ved utgangen av året hadde 42 kommuner forskrift om nedsatt konsesjonsgrense. Av disse har sju kommuner opphevet slektskapsunntaket.

ERSTATNINGSORDNINGENE

AVLINGSSVIKT

Formålet med tilskuddsordningen er å redusere økonomiske tap for foretak som opplever klimabetinget produksjonssvikt.

I tillegg ble den midlertidige ordningen som ble opprettet i 2020, og som hadde som mål om å redusere økonomisk tap forårsaket av mangel på arbeidskraft på grunn av covid-19-pandemien, videreført også i 2021. I 2021 er det registrert 458 innkomne søknader for klimabetinget produksjonssvikt og 37 søknader for mangel på arbeidskraft. Av søknadene innen klimabetinget produksjonssvikt var 28 innen honningproduksjon.

Hovedårsakene til produksjonssvikt i 2021 var varmt og tørt vær som medførte lave grovfôravlinger på Vestlandet, samt frostskafer i fruktproduksjonen i Vestfold og Telemark. Det var også tørt og drivende vær på Østlandet i juli/august som ga dårlig mating av kornet, og dermed lavere avlinger enn normalt. Omtrent halvparten av søknadene var relatert til svikt i grovfôrproduksjonen. Av de 37 søknadene vedrørende mangel på arbeidskraft, var 29 innen bærproduksjon, 7 innen grønnsaker og 1 innen fruktproduksjon.

Høsten 2020 ble det startet opp et arbeid med å vurdere flere sider ved ordningen for produksjonssvikt, og eventuelt komme med forslag til endringer i regelverket. Den partssammensatte arbeidsgruppen for gjennomgangen har vært ledet av LMD, med Landbruksdirektoratet som sekretariat. Fristen for levering av rapporten var 1. januar 2022, men arbeidet er noe forsinket. Den forventes levert i månedsskiftet januar/februar 2022.

NATURSKADEERSTATNING

I 2021 behandlet Landbruksdirektoratet 268 saker etter lov om naturskadeerstatning. Av de 268 behandlede søknadene utgjorde 138 saker avslag. I de 130 resterende vedtakene ble det innvilget til sammen 15 mill. kroner i erstatning. Av den totale innvilgede erstatningssummen utgjorde skade grunnet flom nær 11,8 mill. kroner, dvs. 79 prosent.

Skogen i Hedal i Innlandet ble hardt rammet av stormen den 19. november.

Det var skader på veier og dyrket mark som ga de største erstatningsbeløpene. I 2021 var det ingen store flomsituasjoner som var sammenlignbare med f.eks. storflommene i Oppland og Sogn og Fjordane i 2018, Jølster i 2019 og Troms og Finnmark i 2020. Gjerdrumraset i desember 2020 førte til at naturskadeordningen mottok 16 søknader om erstatning i 2021.

I 2021 kom det 246 søknader til ordningen. Dette var merkbart færre enn i 2020, hvor det kom 338 søknader. I 2019 var det 446 søknader og i 2018 569 søknader.

ERSTATNINGER ETTER OFFENTLIGE PÅLEGG

Det ble i budsjettåret 2021 utbetalt i underkant av 13,4 mill. kroner i erstatninger som følge av offentlige pålegg om sanering i husdyr- og planteproduksjon. Omtrent 11,3 mill. kroner ble utbetalt som erstatning for pålagte tiltak i husdyrproduksjon, og i overkant av 2 mill. kroner ble utbetalt som erstatning for pålagte tiltak i planteproduksjon.

Sanering av seks av de sju svinebesetningene i Nordland, hvor det ble det funnet LA-MRSA (gule stafylokokkbakterier) i 2019, ble i stor grad ferdigstilt i 2021. Av den totale utbetalingen i 2021 ble 7,6 mill. kroner utbetalt som erstatning for kostnader til sanering av MRSA. I november ble det funnet smitte av høypatogen fugleinfluensa på Jæren. Totalt for året ble det utbetalt i overkant av 2,3 mill. i erstatning for kostnader med sanering av fugleinfluensa. Øvrige husdyrsykdommer som førte til erstatningsutbetaling var fotråte, paratuberkulose, ILT (infeksiøs laryngotrakeitt = smittsom luftveissykdom hos fjørfe), mædi og salmonella.

KOMPENSASJON ETTER AVVIKLING AV HOLD AV PELSDYR

Stortinget vedtok i 2019 at pelsdyrnæringen skulle avvikles, og forskrift om kompensasjon etter avvikling av hold av pelsdyr ble vedtatt samme året. Landbruksdirektoratet har ansvaret for å forvalte kompensasjonsordningen, mens statsforvalteren er førsteinstans.

Innen utgang av 2021 var det registrert 198 søknader om kompensasjon etter avvikling av pelsdyrhold siden ordningen ble opprettet i 2019, hvorav 181 av disse var ferdig behandlet. Total utbetalt kompensasjon etter avvikling av pelsdyr-kompensasjon var i underkant av 363,4 mill. kroner, hvorav 129,6 mill. kroner ble utbetalt i 2021.

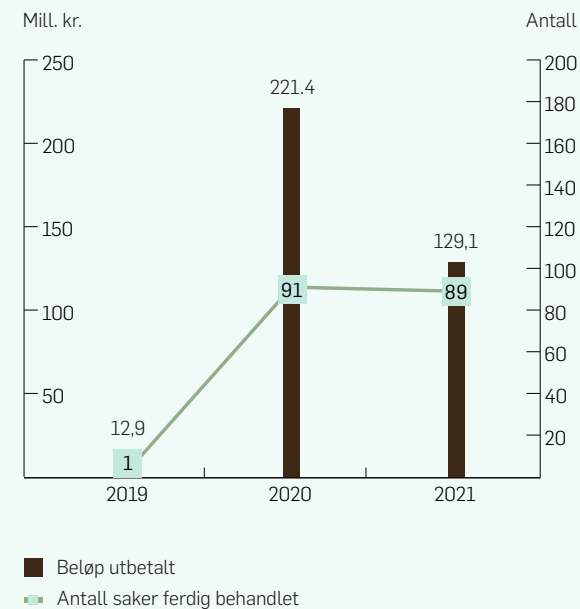
Som følge av høy avviklingshastighet i pelsdyrnæringen, kom det 41 søknader om kompensasjon for kostnader til riving og opprydding av pelsdyranlegg hos pelsdyroppdrettere som har avsluttet sitt pelsdyrhold.

Søknad sendes inn før rivningsprosessen starter, slik at statsforvalteren kan godkjenne planen for hvordan denne skal gjennomføres og det estimerte kostnadsnivået. I 2021 fikk 30 pelsdyroppdrettere godkjent sin rivningsplan, og dermed påbegynt arbeidet med å rive og rydde opp etter pelsdyrholdet sitt. Av disse hadde fire oppdrettere gjort seg ferdig med oppryddingsarbeidet og fått avsluttet sine saker.

Siden ordningen ble opprettet er det gitt tilsagn for inntil 51,7 mill. kroner for kompensasjon av kostnader til riving og opprydding. Samlede utbetalinger i 2021 etter dokumenterte kostnader var 22,8 mill. kroner. Det ble også utbetalt 150 300 kroner i kompensasjon for lavere årlig alderspensjon til en pelsdyroppdretter.

KOMPENSASJON ETTER AVVIKLING AV PELSDYRHOOLD

Grafen viser hvor mye som er utbetalt per år i kompensasjon ved avvikling av pelsdyrhold, og hvor mange saker som er ferdig behandlet per år. Den omfatter ikke kompensasjon for kostnader til riving og opprydding eller kompensasjon til lavere årlig alderspensjon.

AREALFORVALTNING OG REINDRIFT

Landbruksdirektoratet har som mål å videreutvikle Landbruksdirektoratets rolle på arealområdet. Det er derfor utarbeidet en handlingsplan med konkrete tiltak som skal gjennomføres i 2022 og 2023. Fremover skal direktoratet blant annet delta i innsigelsesbehandling i saker der reindrift er tema. Landbruksdirektoratet vil også avgi høringsuttalelser i større energisaker. Landbruksdirektoratets veileder og rådgiverrollen for statsforvalteren og andre myndigheter vil ut fra det nevnte arbeidet styrkes.

Landbruksdirektoratet samarbeider med andre offentlige myndigheter på en rekke felt, sist gjennom arbeid med en veileder for motorisert ferdsel innenfor verneområder, der Miljødirektoratet er ansvarlig. Vi bidrar også inn i ulike departementers arbeid med veiledere innenfor arealforvaltning og planlegging.

REINDRIFTENS AREALBRUKSKART

Norske reindriftingsamers landsforbund (NRL) og LMD har gjennom reindriftingsavtalen ønsket å videreutvikle reindriftings arealbrukskart de siste årene. Kartene er en del av det offentlige kartgrunnlaget og skal synliggjøre reindriftings arealbruk. Landbruksdirektoratet er dataeier. Det er utarbeidet en ajourholdsløsning der reinbeitedistriktene selv skal sørge for ajourhold av kartdata. I 2021 ble det avsatt 0,5 mill. kroner over reindriftingsavtalen for å videreføre dette arbeidet, samt gjennomføre opplæring av reinbeitedistriktene i bruk av ajourholdsløsningen.

Et pilotprosjekt, der tre reinbeitedistrikter deltok, ble avsluttet vinteren 2021. Pilotprosjektet ble evaluert og veiledningsmaterieell fornyet. I samarbeid med Statsforvalteren i Nordland ble to opplæringssamlinger i bruk av ny ajourholdsløsning gjennomført digitalt. Ajourholdsløsningen ble åpnet for reinbeitedistriktene i Nordland 1. juli 2021. Reinbeitedistriktene i Nordland kan nå selv tegne inn sin arealbruk etter egne rutiner. Statsforvalteren gjennomgår endringene før de publiseres i karttjenesten Kilden.

Opplæringen av reinbeitedistriktene i Troms og Finnmark og i Trøndelag skulle gjennomføres høsten 2021, men ble utsatt etter ønske fra statsforvalterne.

Landbruksdirektoratet deltar også i utarbeidelse av en felles database for Norsk-finsk reingjerdekommissjon. Det er utarbeidet nye kartdata som skal publiseres på en ny innsynsløsning som viser begge lands gjerdedata, tilknyttede hytter og porter med mer. Løsningen inneholder både norske og finske bakgrunnskart.

ROVVILTFORVALTNING

Hovedoppgaven er å ivareta den landbruksfaglige siden (husdyr og rein) av den todelte målsettingen i rovviltpolitikken. Som et ledd i satsingen ble det arrangert nettverkssamling for ansatte hos statsforvalterne som har oppgaver som berører temaet husdyr-/rovviltforvaltning hos statsforvalterens reindriftings- og landbruksavdelinger.

Vi deltok i de ulike kontaktfora som arrangeres av Klima- og miljøverndepartementet, med henholdsvis Utmærkskommunenes sammenslutning (USS), næringsorganisasjonene og miljøorganisasjonene. Videre holdt vi innlegg på opplærings- og styringsmøte for nemndene, samordningsmøte for nemndene, samt i Miljødirektoratets forum for forvaltningen. Vi deltok også på Nasjonal konferanse om rovvilt, beitedyr og samfunn, i nemndsmøter, samt andre relevante forum.

Vi hadde dialog med Nibio og Mattilsynet om produksjonsstilskudds- og OBB-data (organisert beitebruk), og samhandlet med Nibio om presentasjon av nye informasjonstjenester på nett.

Høsten 2021 hadde Landbruksdirektoratet et møte med Miljødirektoratet om revisjon av erstatningsordningen for tamrein. Prosjekt, referanse og styringsgruppe er fastsatt. Arbeidet skal være ferdig i løpet av første halvår 2022.

I 2021 ga Landbruksdirektoratet uttalelse til én forvaltningsplan for rovvilt.

Landbruksdirektoratet styrket bemanningen på rovviltområdet med en teamleder for rovviltarbeidet. Stillingen har kontorsted på Steinkjer, og det er dermed ansatte med rovvilt i fagkretsen i Alta, Oslo og Steinkjer.

Reindriftings arealbrukskart skal synliggjøre reindriftings arealbruk.

Bærekraftig reindrift

Landbruksdirektoratet forvalter inntekts- og velferdsordninger for reindriftnæringen. De viktigste ansvarsområdene er knyttet til forvaltning og utvikling av virkemidler innen areal- og ressursområdet, herunder kriseberedskap, samt tilskudd og velferdsordninger.

REINTALLSUTVIKLING

Landbruksdirektoratet har videreført arbeidet med å sikre at reintallet er tilpasset beitegrunnet. Systematisk telling av rein og overvåking av beitekvalitet er sentrale tiltak. I samarbeid med statsforvalteren har vi ansvaret for å vurdere behovet for telling. Statsforvalteren lærer opp tellekorpset, planlegger og utfører tellingene.

Det var planlagt tellinger i to distrikter i Vest-Finnmark, men på grunn av covid-19-pandemien og beitekrise, ble tellingene utsatt til 2022. Tellingene i Nord-Trøndelag reinbeiteområde, som startet i 2020, ble gjennomført og avsluttet som planlagt i 2021. Denne tellingen var et komplekst og krevende tiltak. Landbruksdirektoratet hadde vinteren og våren 2021 tett dialog og samarbeid med Statsforvalteren i Trøndelag for å bistå med tolking av lovverk og forståelse av gjennomføring av telling. Vi bisto også med økonomisk avklaring gjennom prosessen. Det ble avholdt møte mellom distrikt og statsforvalteren, der også direktoratet deltok. Departementet ble orientert gjennom telleprosessen.

I distrikter der telling gjennomføres, foretar Statsforvalteren kontroll med rapportert reintall i Melding om reindrift. I distrikter der telling ikke gjennomføres, er det kun det rapporterte reintallet i Melding om reindrift som legges til grunn for videre oppfølging. Meldingen leveres av den ansvarlige siidaandelsleder og gjennomgås av statsforvalteren.

Tall fra Melding om reindrift for 2021 viste at reintallet holder seg relativt stabilt, med en nedgang på 3 480 dyr siden forrige reindriftsår. Det var bare Øst-Finnmark reinbeiteområde som totalt lå over fastsatt øvre reintall, med en overskridelse på 162 dyr. Området hadde en nedgang på 588 dyr fra forrige driftsår.

Årsaken til nedgangen kan være at statsforvalteren på slutten av reindriftsåret 2019 begynte å forhåndsvarsle distriktene som var over det øvre reintallet om låsing av reintall per siidaandel etter reindriftsloven § 60, femte ledd. Beitekrisen kan også ha bidratt til reduksjon av antall dyr. Effekten av beitekrise forventer vi imidlertid å se tydeligere i Melding om reindrift som skal leveres i april 2022.

Reintallet i Vest-Finnmark er redusert, men det kreves fortsatt oppfølging av de distriktene som er over det fastsatte reintallet.

Tabellen under viser forvaltningsområdets utgifter finansiert av tildelingen til Landbruksdirektoratet i 2021, fordelt på ordninger.

Ordning	Kroner utbetalt i 2021
Oppfølging av reingjerdekonvensjoner og vedlikehold av konvensjonsgjerder mot Russland, Finland og Sverige m.v.**	9 649 672
Tilskudd til statens fjellstuer	815 998
Tiltak for bærekraftig reindrift som reintelling og kontrolltiltak grenseoverskridende reinbeite***	4 595 234
Beiteleie Trollheimen/Igelfjellet	174 161
Tilskudd til Reindriftens utviklingsfond (RUF)*	48 793 000
Tilskudd til Norske reindrifts-samers landsforbund (NRL)	7 250 000
Direktetilskudd til reindriftnæringen	88 693 110
Velferdsordninger	3 601 395
Totalt	163 572 570

* Årets tildeling til Reindriftens utviklingsfond (RUF).

Vi viser til årsrapport for fondet for oversikt over tilskudd og andre tiltak som er finansiert av fondet.

** Beløpet inkluderer statsforvalterens bruk av belastningsfullmakt gitt av Landbruksdirektoratet (4,4 mill. kroner).

Forbruket inngår ikke i direktoratets årsregnskap.

*** Beløpet inkluderer statsforvalterens bruk av belastningsfullmakt gitt av Landbruksdirektoratet (3,6 mill. kroner).

Forbruket inngår ikke i direktoratets årsregnskap.

UTVIKLINGEN I REINTALLET DE SISTE FEM ÅRENE

Område	Reintall					Fastsatt øvre reintall
	31.3.2017	31.3.2018	31.3.2019	31.3.2020	31.3.2021	
Øst-Finnmark	68 537	70 345	70 176	71 400	70 812	70 650
Vest-Finnmark	79 076	77 115	78 576	78 729	76 335	78 150
Troms	11 943	12 009	12 150	12 340	12 288	12 950
Nordland	14 219	14 025	13 960	14 079	13 864	18 200
Nord-Trøndelag	14 206	14 168	13 921	14 173	13 935	15 900
Sør-Trøndelag og Hedmark	13 766	14 608	13 773	13 766	13 826	14 300
Tamreinlag	13 102	13 050	12 145	11 859	11 806	Ikke fasts.
Hele reindriften	214 849	215 320	214 701	216 346	212 866	

Tabellen viser utviklingen i reintallet de siste fem årene, og er basert på innrapporterte tall fra tamreinlag og siidaandeler i Melding om reindrift. Tallene er korrigert opp mot telling og annet, unntatt siste år.

BRUKSREGLER

Bruksreglenes form og innhold er en viktig forutsetning for utøvelse av reindrift i og mellom distrikter og reinbeiteområder.

Landbruksdirektoratet er i gang med å utarbeide en nasjonal veileder for utarbeidelse av bruksregler. Det tas sikte på å bli ferdig med veilederen i løpet av første halvår 2022. Distriktsstyret har ansvaret for utvikling og oppdatering av bruksreglene, derfor er veilederen primært utarbeidet med tanke på disse. Veilederen retter seg også mot reineiere i distriktene for å gi dem innsikt i hvilke krav og føringer reindriftsloven gir distriktsstyrene i utarbeidelsen av bruksreglene.

Det var én sak om klage på bruksregler til behandling i Reindriftsstyret i 2021.

PRODUKSJON OG PRISER PÅ REINKJØTT

I 2021 ble det slaktet 65 629 dyr ved registrerte slakterier. I kvantum utgjorde dette 1 444 tonn, noe som er 38 prosent mer enn året før. Den store økningen må sees i sammenheng med lav slakteprosent i kriseåret 2020.

Gjennomsnittlig nettopris for reinkjøtt var 91,92 kroner per kg kjøtt omsatt via slakteri i 2021. Med nettopris menes pris fra slakteri til reineier fratrukket frakt- og slaktekostnader. Den gjennomsnittlige prisen har vært økende i perioden fra 2012 til 2021, bortsett fra en liten nedgang i 2019.

Det kan forekomme en differanse i tallene i forhold til Totalregnskapet for reindriftnæringen 2021, som følge av sent innkomne rapporter og saksbehandling.

Prisen på reinkjøtt har vært jevnt stigende siden 2012.

KRISEBEREDSKAP I REINDRIFTEN

Avtalepartene for reindrifftsavtalen sluttet seg i hovedsak til anbefalingene i rapporten «Gjennomgang av beitekrise i reindriften 2020», og fastsatte mandat for kriseberedskapsutvalgene i reindriften i reindrifftsavtalen. Det er et beredskapsutvalg i hvert reinbeiteområde, sammensatt av medlemmer fra statsforvalteren, Mattilsynet og reindriften. Statsforvalteren leder utvalgene. Disse skal fastslå om det er en beitekrise og gi faglige råd. Landbruksdirektoratet har en koordinerende rolle overfor utvalgene.

Landbruksdirektoratet gjennomfører et årlig møte for beredskapsutvalgene der også Veterinærinstituttet, NRL og de to koordinatorene for HMS i reindriften som er ansatt i Norsk Landbruksrådgivning inviteres. Formålet med møtet er å heve kompetansen i beredskapsutvalgene, og å utveksle erfaringer på tvers av reinbeiteområdene. I oktober 2021 ble det første årlige møtet avholdt i Alta.

Direktoratet har tett dialog med statsforvalteren om beiteforhold. Landbruksdirektoratet deltar også i møter med statsforvalteren og kriseberedskapsutvalgene ved behov. Landbruksdirektoratet ser fortsatt behov for felles retningslinjer og forståelse for håndteringen av mulige kriser. Det er også behov for flere avklaringer om muligheter for forebyggende arbeid, f.eks. økt kunnskap og kompetanse om variasjon i klimatiske forhold.

Informasjonen om beredskapsutvalgets arbeid og medlemmer må være lett tilgjengelig. Landbruksdirektoratet har opprettet en egen nettside med oppdatert informasjon om beredskapsutvalgene, og kontaktinformasjon for varsling av vanskelige beiteforhold. Referatene fra møtene i beredskapsutvalget publiseres også der.

I 2021 utredet Landbruksdirektoratet også hvilke kostnader en rammeavtale for helikopter til bruk i en beitekrise vil ha, sett opp mot gevinsten av å ha beredskap når en krise inntreffer. Videre fikk vi, sammen med Mattilsynet, i oppdrag å identifisere områder der det kan være mulig å sanke reinlav

nord for CWD-grensen (grense for å hindre spredning av Chronic Wasting Disease (skrantesjuka)), og som ligger utenfor det samiske reinbeiteområdet. Dette arbeidet er i gang, og forventes avsluttet i begynnelsen av 2022.

Det ble meldt om utfordrende beiteforhold i Finnmark og Nordland i november/desember 2021, og i desember ble det erklært beitekrise i enkelte distrikter/soner i Finnmark og Nordland.

GRENSEOVERSKRIDENDE REINDRIFT

Siden 1972-konvensjonen opphørte i 2005, har vi ikke hatt en konvensjon om grenseoverskridende reindrift mellom Norge og Sverige. Manglende konvensjon gir norsk reindrift utfordringer i den daglige driften. Noen reinbeitedistrikt opplever i praksis å bli stengt ute fra tidligere beiteområder i Sverige, samtidig som de opplever ulovlig beiting fra svensk reindrift på norske områder.

Landbruksdirektoratet har tildelt Statsforvalteren i Troms og Finnmark og Statsforvalteren i Nordland midler til kontrolltiltak når det gjelder grenseoverskridende reinbeite mot Sverige. Statsforvalteren i Troms og Finnmark har gjennomført befaringer i Indre Troms, og tilrettelagt for omfattende reparasjoner av to konvensjonsgjerder, blant annet ved innkjøp av og uttransportering av gjerdemateriell. Statsforvalteren i Nordland har gjennomført befaringer i grenseområdene på Saltfjellet, og vært til stede under reinskillinger.

Videre har de bistått reinbeitedistrikt og samebyer i arbeidet med å utarbeide privatrettslige avtaler, og reinbeitedistrikt der det har vært enkelthendelser knyttet til svensk reindrift.

DIREKTETILSKUDD I REINDRIFTEN

TILSKUDD TIL SIIDAANDELER OG REINLAG

Tilskudd til siidaandeler og reinlag skal bidra til å fremme en bærekraftig reindrift, kvalitet og produktivitet, samt heve inntekten i næringen. Tilskuddet omfatter flere forskjellige ordninger som produksjonspremie, kalvelaktetilskudd, etableringstilskudd, særskilte driftstilskudd til kvinner og ungdom, samt ektefelle-/samboertillegg.

i

FORDELINGER AV UTBETALTE MIDLER OVER REINDRIFTSAVTALEN 2021

- Kostnadsenkende og direkte tilskudd [60 %]
- Tilskudd til utviklings- og investeringsfondet (RUF) [33 %]
- Tilskudd til organisasjonsarbeid [5 %]
- Velferdsordninger [2 %]

I 2021 ble det gjort flere endringer i forskrift om tilskudd til siidaandeler og reinlag. Kravet til inntekt fra reindrift for særskilt driftstilskudd til kvinner ble senket fra 75 til 50 prosent av siidaandelslederens samlede inntekt. Satsen for beregning av produksjonspremien økte fra 36 til 39 prosent. Det maksimale grunnlaget for beregning av produksjonspremie til reinlag økte fra 1,0 mill. kroner til 1,25 mill. kroner.

Ordningen med ektefelle-/samboertillegg gjelder nå kun for siidaandeler der begge ektefellene/samboerne står som ledere av siidaandelen.

Utbetalte midler utgjorde 67,1 mill. kroner, mens disponible midler for 2021 var 74,0 mill. kroner. Dette innebærer at det var et mindreforbruk på 6,9 mill. kroner (9 prosent), som i hovedsak har sammenheng med avslag på og avkortinger i tilskudd.

TILSKUDD TIL REINBEITEDISTRIKTER OG REINLAG

Tilskudd til reinbeitedistrikter og reinlag skal bidra til økt medansvar for utvikling av reindriften i bærekraftig retning, balanse mellom reintall og beiter, sikring av arealer og økt lønnsomhet. Tilskuddet skal videre gi grunnlag for avsetning til kriseberedskap, arbeid med helse, miljø og sikkerhet og avløserordning ved sykdom og svangerskap ut over folketrygdens generelle ordninger, samt avløserordning ved ferie og fritid.

Utbetalte midler i 2021 utgjorde 21,6 mill. kroner, og disponible midler var 21,8 mill. kroner. Det vil si at det var et mindreforbruk på 0,2 mill. kroner (1 prosent).

VELFERDSORDNINGENE I REINDRIFTEN

Velferdsordningene i reindriften skal bidra til å fremme likestilling, lette generasjonsoverganger og utvikle reindriften. Velferdsordningene i reindriften består av tidligpensjon, sykepengeordning og tilskudd til avløsning ved svangerskap, fødsel og adopsjon.

I arbeidet med velferdsordningene i 2021 ble det, i en rapport utarbeidet av Nibio, blant annet utredet hvordan tidligpensjonsordningen fungerer. Landbruksdirektoratet deltok i dette arbeidet som en del av referansegruppen.

Det har vært fokus på å få formidlet forskriftsendringen i forskrift om tilskudd til svangerskap, fødsel og adopsjon. To store endringer ble gjort i 2021. Den første er at adopsjon av barn likestilles, med de samme rettighetene til avløser som ved fødsel. Den andre endringen er at satsen blir utbetalt per barn og ikke per fødsel slik det var tidligere. Dette betyr at flerbarnsfødsler får høyere tilskudd enn tidligere.

Utbetalte midler utgjorde 3,6 mill. kroner, og disponible midler var 4,0 mill. kroner, det vil si at det var et mindreforbruk på 0,4 mill. kroner (10 prosent).

REINDRIFTSAVTALEN

Landbruksdirektoratet utarbeidet to innspill som grunnlag for avtaleforhandlingene i 2021. Innspillene beskrev forslag til endringer, statusrapporter, vurderinger, analyser og kontrollberegninger. Landbruksdirektoratet gjennomførte også regelverksarbeid og utarbeidet rundskriv og veiledere, samt fulgte opp andre oppdrag som følger av reindriftsavtalen.

TILSKUDDSORDNINGER OVER REINDRIFTSAVTALEN

Utbetalinger i 2021 over Reindriftsavtalen fordelt etter post og ordning fremgår av figuren og tabellen under.

TILSKUDD TIL UTVIKLINGS- OG INVESTERINGSFONDET

Når det gjelder Reindriften utviklingsfond (RUF) og ordningene som hører til på fondet, viser vi til egen årsrapport for 2021.

TILSKUDDSORDNINGER OVER REINDRIFTSAVTALEN

Ordning	Kroner utbetalt i 2021
Overført til RUF*	48 793 000
Tilskudd til utviklings- og investeringsfondet (RUF)*	48 793 000
Organisasjonstilskudd NRL	7 250 000
Tilskudd til organisasjonsarbeid	7 250 000
Produksjonspremie	26 992 574
Kalveslaktetilskudd	21 341 113
Ektefelle- og samboertillegg	538 024
Særskilt driftstilskudd til ungdom	2 240 000
Særskilt driftstilskudd til kvinner	350 000
Etableringstilskudd	3 377 000
Ekstraordinært tilskudd etter beitekrisen 2020	12 270 000
Tilskudd til siidaandeler og reinlag	67 108 710
Distriktstilskudd	21 584 400
Kostnadssenkende og direkte tilskudd	88 693 110
Tidligpensjon i reindriften	2 163 315
Tilskudd til avløsning ved svangerskap, fødsel og adopsjon	938 080
Tilskudd til sykepengeordningen	500 000
Velferdsordninger	3 601 395
Sum reindriftsavtalen	148 337 505

*Årets tildeling til RUF. Vi henviser til egen årsrapport for RUF for oversikt over utbetalte midler fra fondet.

Inntekts- og velferds- politiske tiltak i jordbruket

Landbruksdirektoratet forvalter inntekts- og velferdsordninger med primærprodusenter i jordbruket som målgruppe. De viktigste ansvarsområdene er knyttet til forvaltning og utvikling av virkemidler innen areal- og kulturlandskapstilskudd, husdyrtilskudd, pristilskudd, velferdsordninger, kompetanse- og næringsutvikling, kvoteordningen for melk og husdyrkonsesjon.

Tabellen til høyre viser forvaltningsområdets utgifter finansiert av tildelingen til Landbruksdirektoratet i 2021 fordelt på ordninger. Tilskudd og andre tiltak som er finansiert av Landbrukets utviklingsfond (LUF) eller andre fond, samt ikke-statlige ordninger og råd, er ikke omfattet. For en oversikt over utgifter finansiert av LUF vises til fondets årsrapport.

PRODUKSJONSTILSKUDD OG AVLØSERTILSKUDD

Produksjonstilskudd er en samlebetegnelse for en rekke av de vanligste tilskuddene i jordbruket, som f. eks. areal- og kulturlandskapstilskudd og tilskudd til husdyr. Det gis også tilskudd til avløsning for utgifter som søkeren har hatt i løpet av året.

Formålet med produksjonstilskudd og avløsertilskudd er «å bidra til et aktivt og bærekraftig jordbruk innenfor de målsettinger Stortinget har trukket opp».

Tilskuddene har felles forvaltningsrutine, og det er kommunen som behandler søknadene. Kommunens nærhet til søkeren, samt varierende kompetanse og ressursbruk, gjør forvaltningen krevende.

I 2021 ble det utbetalt i underkant av 9,4 mrd. kroner i produksjonstilskudd og rundt 1,2 mrd. kroner i avløsertilskudd til rundt 38 600 foretak. Dette utgjør i overkant av 60 prosent av budsjettet for jordbruksavtalen 2020–2021.

I 2021 ble det utbetalt i underkant av 9,4 mrd. kroner i produksjonstilskudd og rundt 1,2 mrd. kroner i avløsertilskudd til rundt 38 600 foretak.

Foto: Landbruksdirektoratet

Ordning	Kroner
Forskning og innovasjon*	194 476 667
Tilskudd til veterinærdekning	175 148 856
Tilskudd til oppkjøp av melkekvoter	174 927 520
Tilskudd til opplæring av sesongarbeidere i grøntnæringen	8 411 000
Tilskudd til Landbrukets utviklingsfond**	1 299 053 000
Pristilskudd (frukt, bær, grønnsaker, melk, kjøtt, ull og egg)	2 557 914 473
Direkte tilskudd	8 999 651 628
Tilskudd til Norsk landbruksrådgivning	98 000 000
Tilskudd til veterinærreiser og semintjenester	77 812 306
Tilskudd til fruktlager	16 000 001
Velferdsordninger	1 511 421 007
Total	15 112 816 458

* Forskning og innovasjon omtales under Landbruksdirektoratet som sekretariat, hhv. under Samarbeid med andre.

** Landbrukets utviklingsfond omtales i kapitlet om Landbruksdirektoratet som sekretariat.

i

PRISTILSKUDD OG AVGIFTER FOR KJØTT, MELK, EGG, ULL, VEGETABILER OG HONNING

Pristilskudd utbetales til produsenten via eggpakkeri, meieri og slakteri sammen med oppgjør for det som bonden har levert til omsetningsleddet. Samtidig blir produsenten trukket for omsetningsavgift, ev. overproduksjonsavgift for melk. Når direktoratet hver måned sender oppgjør for de produsentrettete tilskuddene og avgiftene til omsetningsleddene, blir også forskningsavgift trukket fra og frakttilskudd for egg og slakt lagt til. Ordningene blir effektivt forvaltet.

Forskriftene som regulerer disse tilskuddene og avgiftene har mange felles problemstillinger. Vi har sett behov for å forskriftsfeste praksis på enkelte områder, og har fulgt opp dette arbeidet. Dette arbeidet fortsetter i 2022 i samarbeid med LMD. I 2021 har vi tatt i bruk digital innrapportering for forskningsavgiften på vegetabiler og honning. Dette gir foretakene tilgang til en effektiv rapportering. Vi har mottatt gode tilbakemeldinger på den nye løsningen. Det kreves innlogging via ID-porten, noe som gir økt sikkerhet rundt hvem som rapporterer inn data. Dette forenkler prosessen rundt innsamling av data for forvaltningen, og gir en vesentlig reduksjon i sannsynligheten for tastefeil ved overføringen av data til beregningen av forskningsavgiften.

SONEKART FOR DISTRIKTSTILSKUDD MELK OG KJØTT

I forvaltningen av pristilskudd har kvalitetssikring av riktig grunnlag for distriktstilskuddene vært et prioritert tema over en årrekke. Dette handler om å utmåle tilskuddene ut fra riktig og oppdatert informasjon om hvor produksjonen finner sted. I dette arbeidet er det viktig at jordbrukeren har tilgang på et riktig og pedagogisk kart, hvor han enkelt kan kontrollere opplysningene som er registrert for hans foretak. I løpet av 2021 sluttet «Sonekartet for distriktstilskudd melk og kjøtt» å være en egen kartapplikasjon. Dermed valgte vi å flytte sonekartene til Kilden, Nibio sin karttjeneste for arealinformasjon, som ble vurdert som den billigste og mest fremtidsrettede løsningen.

PRISTILSKUDD FOR GRØNTSEKTOREN BLIR FORVALTET SAMMEN MED PRODUKSJONSTILSKUDDENE.

Pristilskudd til produsent	Mill. kroner
Tilskudd til norsk ull	107,6
Pristilskudd melk	707,5
Pristilskudd kjøtt	1 445,0
Pristilskudd egg	3,3
Pristilskudd til omsetningsledd	
Frakttilskudd kjøtt	147,0
Frakttilskudd egg	7,2

Tabellen viser utbetalt pristilskudd for ull, melk, egg og slakt i 2021.

Fordeling av midler fra jordbruksavtalen etter ordning	Kroner utbetalt i 2021*
Driftstilskudd til melkeproduksjon	1 306 447 510
Driftstilskudd til spesialisert storfekjøttproduksjon	363 375 432
Tilskudd for husdyr	2 509 677 790
Tilskudd til små og mellomstore melkebruk	146 747 601
Tilskudd for dyr på beite	383 042 000
Tilskudd for dyr på utmarksbeite	656 692 754
Arealtilskudd	2 259 311 645
Kulturlandskapstilskudd	1 469 157 418
Arealtilskudd til økologisk landbruk	51 120 383
Tilskudd til økologisk husdyrproduksjon	72 910 638
Distriktstilskudd til frukt, bær og veksthusgrønnsaker (inkl. salat på friland)	133 089 106
Distriktstilskudd for potetproduksjon i Nord-Norge	7 514 216
Tilskudd for bevaringsverdige husdyrraser	23 070 740
Tilskudd til avløsning	1 218 795 381
Bunnfradrag	-229 399 304
Netto produksjonstilskudd og tilskudd til avløsning (før div. trekk)	10 371 553 310

* Etter søknadsomgangen 2020 – i kroner. Datasett publisert på data.norge.no med opplysninger fra søknad om og utbetaling av produksjonstilskudd til jordbruksforetak i søknadsomgangen 2020. Opplysningene ble hentet ut 22.12.2021.

Kartet viser hvilken sone for distriktstilskudd melk eller kjøtt et foretaks driftssenter ligger i. Kartet henter koordinater for driftssenterets plassering fra Landbruksregisteret. Hvis driftssenteret til en produsent blir flyttet, kan kartet brukes til å undersøke om foretaket fortsatt skal ha utbetalt distriktstilskudd etter samme sone.

FORSKUDD TIL SLAKTERIER

Landbruksdirektoratet forvalter pristilskudd som blir utbetalt til jordbruksforetak fra slakteri, eggmottak, ullmottak og meieri. Høsten 2021 ble det gjennomført en endring av tidspunkt for når forskuddet som utbetales til slakteriene trekkes tilbake. Noen slakterier har opplevd likviditetsproblemer, spesielt om høsten når slaktingen er stor.

En av årsakene til dette er at oppgavene fra slakteriene blir behandlet raskere enn tidligere, og dette medførte at tilskudd ble raskere utbetalt, og forskuddet raskere trukket tilbake. Forskuddet for gjeldende måned har dermed kunnet bli trukket tilbake når bare halve måneden har gått. I tillegg er det slik at det ikke utbetales noe til slakteriene i desember på grunn av frister for utbetaling før jul og nyttår. Oppgjøret i november blir derfor ikke utbetalt før i januar. Tilbaketrekkningen av forskudd er derfor flyttet en måned frem i tid. Dette bedrer likviditeten til slakteriene om høsten og rundt årsskiftet.

DIREKTESALG AV EGG

I 2021 forenklet og digitaliserte vi utbetaling av pristilskudd og innkreving av avgifter. Fagsystemet Eggsys ble faset ut til fordel for digital rapportering av direktosalg av egg. Endringen innebærer at vi har avvirket den papirbaserte innrapporteringen, der mange skjema ble feilsendt eller ble borte hos mottakeren. Tilbakemeldingene fra produsentene er at dette har forenklet rapporteringen, og vi ser også at det har gitt mindre behov for purringer og manuell oppfølging i etterkant av rapporteringsfristen.

VELFERDSORDNINGENE, VETERINÆR-ORDNINGENE OG NÆRINGSUTVIKLING

Velferdsordningene i jordbruket er viktig for å bidra til rekruttering til denne næringen over hele landet. Ordningene består av tilskudd til avløsning, tilskudd til sykdomsavløsning, tilskudd til landbruksvikarordningen og tilskudd til tidligpensjonsordningen. Tilskudd til avløsning forvaltes som en del av produksjons-tilskuddet.

I arbeidet med velferdsordningene ble tiltak for å sikre kvalitet i saksbehandlingen prioritert. Vi gjorde forbedringer i fagsystemet der kommunene behandler søknadene for tilskudd til sykdomsavløsning. Retningslinjer for behandling av dispensasjonssøknader ble videreutviklet og vi har god dialog med statsforvalterne. Landbruksdirektoratet jobber stadig med analyser knyttet til målretting av ordningene, og er også dialog med NAV for å forbedre løsningene og informasjonen på tvers.

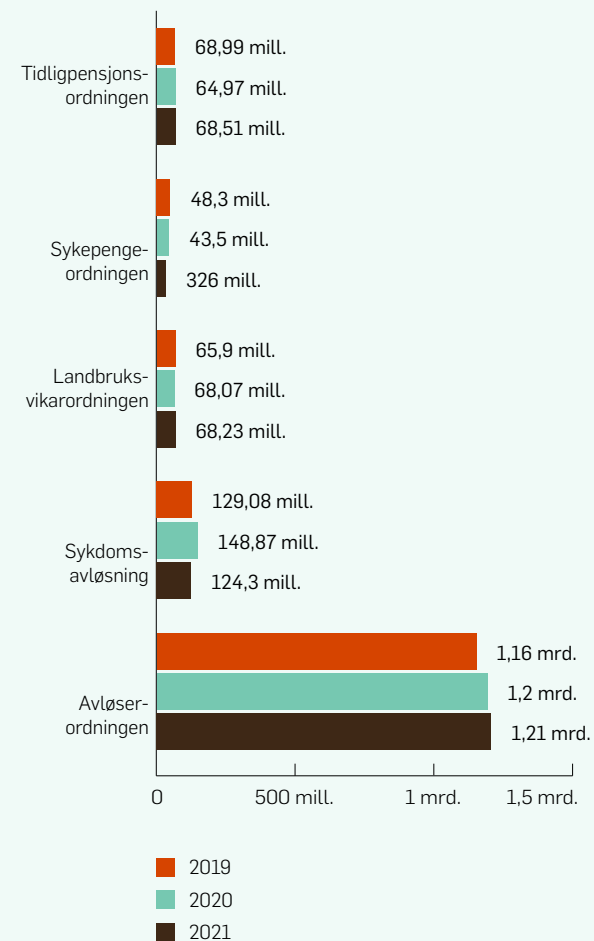
For landbruksvikarordningen har vi gjort forenklinger i søknads- og rapporteringsskjemaet. Tidligpensjonsordningen bidrar til rekruttering i landbruket. I 2021 ble det blant annet jobbet med en endring i forskriften for de som har lønnsinntekter fra kommunen knyttet til Inn på tunet-virksomhet. Dette førte til en forskriftsendring fra nyttår 2022.

TILSKUDD TIL VETERINÆRREISER OG VETERINÆRTJENESTER

For tilskudd til veterinærreiser er det i Teknisk jordbruksavtale 2021–2022 vedtatt endringer i satsene og i forskriften som trådte i kraft 1. januar 2022. Direktoratet utredet endringene og utarbeidet forslag til forskriftsendringer og høringsdokumenter. Det skal heretter gis tilskudd etter en ordinær sats per kilometer, uavhengig av hvilket fremkomstmiddel som er benyttet. Det er samtidig innført en ny sats ved bruk av båt som disponeres av veterinær som er noe høyere enn ordinær sats. Det er videre gjort avgrensninger i hvem som kan få tilskudd etter satsen for kommersiell transporttjeneste.

FORBRUK PÅ VELFERDSORDNINGENE 2019–2021 I KRONER

I samarbeid med Geno og Animalia ble søknadsløsningen i Dyrehelseportalen for tilskudd og refusjon til veterinærreiser videreutviklet for å øke brukervennligheten og kvaliteten på søknadsdata. En arkivfunksjon ble innført for å gjøre det enklere for søkerne å holde oversikt over og finne igjen besøk og reiser det er søkt om tilskudd for. Noen eksisterende funksjoner ble forbedret, bl.a. ved at det i større grad enn tidligere ble mulig å gjenbruke registrerte opplysninger fra tidligere søknader. Endringene ble innført i tidsrommet november– desember 2021.

Søknads- og behandlingsløsningen for tilskudd til veterinærreiser mangler et rapportverktøy for å hente ut søknadsopplysninger som det kan være knyttet risiko for feilutbetalinger til, og som bør kontrolleres nærmere av forvaltningen. Arbeidet med å utvikle et slikt verktøy ble satt i gang, og forventes å kunne tas i bruk i løpet av våren 2022.

Landbruksdirektoratet har forvaltningsansvaret for vakt- og administrasjonstilskudd til veterinærdekning. Fra 2021 rapportere kommunene årlig om bruken av vakt- og administrasjonstilskuddet foregående år. Rapporteringen skjer digitalt. Tilskuddsmidler som er brukt i strid med forutsetningene for tildelingen eller som ikke er brukt opp i kalenderåret de er tildelt for, kreves tilbakebetalt.

Søknadsskjema for stimuleringstilskudd til veterinærdekning i Agros (direktoratets system for elektronisk søknad og saksbehandling) ble videreutviklet for de delene som gjelder søknadsopplysninger og rapportering. Dette ble gjort for å sikre at søkerne oppgir nødvendige opplysninger om hvert tiltak de søker om midler til, og om hvert tiltak de rapporterer å ha brukt midlene for foregående år til. Endringene innføres fra medio januar 2022.

NÆRINGS- OG KOMPETANSEUTVIKLING I JORDBRUKET

Landbruksdirektoratet har ansvaret for en rekke virkemidler innenfor nærings- og kompetanseutvikling. Disse midlene finansieres via Landbrukets utviklingsfond (LUF).

For de nasjonale tilretteleggingsmidlene kom det på plass forskrift for ordningen i januar 2021. Det ble lyst ut midler i to omganger i 2021. 2021-midlene ble lyst ut på vårparten, mens 2022-midlene ble lyst ut i oktober og innvilget i desember. Det tas sikte på å kun ha en søknadsrunde i årene fremover. Denne legges til høsten, slik at tilskuddsmottakerne får anledning til å starte opp tiltakene på begynnelsen av det året de får tildelt midler for.

Vi vurderte søknads- og saksbehandlingssystem for fylkeskommunens forvaltning av de regionale midlene, i dialog med LMD og KMD. Direktoratet tar sikte på å utvikle en løsning i Agros, som kan tas i bruk fra 2023.

Når det gjelder Inn på tunet-løftet del 2, fortsatte alle pilotprosjektene det ble lyst ut midler til i 2020. Det ble laget en egen nettside om pilotprosjektene, www.innpatunetloftet.no. I tillegg hadde vi en anbudskonkurranse for innkjøp av en tjeneste for utarbeidelse av veiledningsmateriellet, som er en av hovedleveransene etter Inn på tunet-løftet 2. Kontrakt ble inngått med Agenda Kaupang.

For ytterligere rapportering for disse virkemidlene vises det til årsrapporteringen fra Landbrukets utviklingsfond.

PRODUKSJONSREGULERING

HUSDYRKONSESJON

Husdyrkonsesjonsordningen regulerer omfanget av svine- og fjørfeproduksjon hos den enkelte produsent. Målet er å spre de kraftfôrkrevende husdyrproduksjonene på flere enheter.

Regelverket er detaljert, og mange hensyn må tas under forvaltningen av regelverket. Fra 1. januar 2020 ble også utrangerte avlspurker konsesjonsregulert. Regelverket ble fulgt opp i 2021, blant annet med fastsettelse av sats for standardisert erstatning for utrangerte avlspurker.

Det skal heretter gis tilskudd til veterinærreiser etter en ordinær sats per kilometer, uavhengig av hvilket fremkomstmiddel som er benyttet.

KVOTEORDNINGEN FOR MELK

Hovedformålet med kvoteordningen for melk er å tilpasse produksjonen av ku- og geitemelk til behovene i markedet. Kvoteordningen skal også ivareta distrikts- og strukturhensyn.

I 2021 fikk 7 000 kumelkprodusenter tildelt disponibel kvote på til sammen cirka 16,9 mill. liter. Forholdstallet for disponibel kvote for kumelk var 1,07, og produksjonstaket var 963 000 liter.

256 geitemelkprodusenter fikk tildelt disponibel kvote på til sammen ca. 21,4 mill. liter. Forholdstallet for disponibel kvote var på 0,94, og produksjonstaket var 963 000 liter.

Salg av melkekvote

I 2021 solgte 107 eiere av kumelkkvoter og fire eiere av geitemelkkvoter grunnkvoten sin. Det ble solgt cirka 10,2 mill. liter kumelk. 40 prosent av disse, om lag 4 mill. liter, ble solgt til staten for kr 4,00 per liter. Staten utbetalte cirka 16,3 mill. kroner ekskl. mva. for oppkjøpet av kumelkkvotene.

Det ble totalt solgt i underkant av 167 000 liter geitemelk. 40 prosent av disse, om lag 67 000 liter, ble solgt til staten for kr 4,00 per liter. Staten utbetalte cirka 267 000 kroner ekskl. mva. for oppkjøpet av geitemelkkvotene.

Geitemelkkvote solgt til staten i 2021 ble ikke solgt ut igjen. Oppkjøp av melkekvoter dekkes av midler fra omsetningsavgiften.

Kjøp av melkekvote for ku fra staten

I 2021 var det mulig å kjøpe grunnkvote for ku fra staten. Det var 3 125 søkere, og av disse var det 3 041 som fikk kjøpe til sammen om lag 4 mill. liter. Pris per liter var 4,00 kroner, som til sammen utgjorde i underkant av 16 mill. kroner ekskl. mva. Sist det var mulig å kjøpe grunnkvote fra staten var i 2016.

Kjøp og salg av melkekvote skjer innenfor hver produksjonsregion. Mengden som selges til staten i en region, selges ut igjen i samme region. I omsetningsrunden i 2021 var det etterspørselsoverskudd i alle produksjonsregioner.

REGIONVIS OVERSIKT OVER EKSTRAORDINÆRT OPPKJØP AV MELKEKVOTE 2021

Produksjonsregioner	Antall selgere	Solgt til staten som tilbys kjøpere (liter)	Antall kjøpere	Antall liter tilbudt per søker
Tidligere Østfold og Vestfold fylke	4	325 978	55	5 944
Oslo og tidligere Akershus fylke	4	205 472	36	5 707
Tidligere Hedmark fylke	9	246 583	204	1 208
Tidligere Oppland fylke	12	361 818	395	916
Tidligere Buskerud fylke	2	42 897	43	997
Tidligere Telemark fylke	1	18 520	23	805
Agder	3	118 191	115	1 027
Rogaland	10	408 446	735	555
Vestland	23	549 571	403	1 363
Møre og Romsdal	12	678 109	245	2 667
Trøndelag	23	925 037	667	1 388
Nordland	2	55 525	147	377
Tidligere Troms fylke	2	94 147	34	2 770
Tidligere Finnmark fylke	1	55 897	23	2 430
Sum	108	4 086 191	3 125	

Tabellen viser at tilgjengelig mengde per region er fordelt likt mellom søkerne.

Rovviltkvote

I Teknisk jordbruksavtale 2021–2022 ble det avsatt inntil 500 000 liter kumelkkvote som kunne selges til eiere av landbruks-eiendom som har fått tilskudd til driftsomstilling grunnet rovvilt. Dette skulle skje til samme pris som statlig omsatt kvote. Kvoten blir hentet ved å utvide den totale grunnkvotemengden. Det var en søker til denne ordningen i 2021. Søkeren var fra Åsnes kommune i tidligere Hedmark fylke, nå Innland, og fikk tilsagn om 145 000 liter grunnkvote.

Lansering av ny digital løsning

I slutten av mars innførte Landbruksdirektoratet en ny digital løsning for kvoteordningen for melk. Den nye løsningen erstatter alle tidligere papirskjemaer for ordningen. Seks ulike søknadsskjemaer ble byttet ut med en enkel registrering som eier av grunnkvoten utfører, og som ikke krever saksbehandling. I tillegg var det nytt at søknader om salg av grunnkvote og flytting av grunnkvote kunne sendes inn elektronisk. Dette forenklet og effektiviserte deler av forvaltningen.

I den nye løsningen skilles det ikke lenger mellom melkeproduksjon på egen kvote, felles melkeproduksjon (samdrift) og kvoteleie. I den digitale løsningen skal eier av grunnkvote registrere hvilket/hvilke foretak som skal disponere grunnkvoten.

Sommeren 2021 vedtok Landbruks- og matdepartementet endringer i forskrift om kvoteordningen for melk, bl.a. som følge av den nye digitale løsningen.

Produksjon, marked, handel og industri

For å forvalte ordninger som legger til rette for at norsk næringsmiddelindustri kan benytte norske jordbruksvarer, driver vi markedsovervåking og henter inn priser på norske og utenlandske landbruksvarer. For å balansere markedet ble importvernet brukt aktivt i 2021, blant annet ved å innvilge tollnedsettelse for svin- og storfekjøtt, da det ikke var tilstrekkelig norsk produksjon til å dekke etterspørselen.

PRODUKSJONEN OG MARKEDET FOR JORDBRUKSVARER

MATVAREBEREDSKAP OG FORSYNINGSSITUASJONEN

Ubalanse i markedene håndteres fortløpende som en del av Landbruksdirektoratets ordinære drift. LMD har ved behov blitt orientert om overordnet forsyningsstatus og situasjoner som oppstår på internasjonale matvaremarkeder.

Vi hadde god oversikt over status for matvareforsyningen i 2021, og de tiltakene som vi iverksatte bidro til å opprettholde en stabil forsyningssituasjon.

GJENNOMSNI TT LIG KORN OG KRAFTFÔRPRODUKSJON

I 2020–2021 ble det produsert 1,27 mill. tonn korn, erter, oljefrø og åkerbønner. Dette var 9 prosent mer enn gjennomsnittet for de fem foregående avtaleårene. Ser man bort fra tørkesesongen 2018–2019, var produksjonen omtrent på gjennomsnittet. Det var stor produksjon av mathvete, men lite fôrhvete. Dette skyldtes at det ble sådd lite høsthvete på grunn av fuktige forhold høsten 2019. Kvoteimporten utgjorde 34 prosent av tilgangen på matkorn i 2020–2021, og 24 prosent av forbruket av karbohydratråvarer til kraftfôrproduksjon fra 3. kvartal 2020 til 2. kvartal 2021.

Produksjonen av korn, erter, oljefrø og åkerbønner ser ut til å bli noe lavere i 2021–2022 enn i forrige sesong. Den nyeste prognosen fra markedsregulator Felleskjøpet Agri anslår produksjonen til 1,14 mill. tonn, som er omtrent på gjennomsnittet for de

fem siste sesongene (inkludert tørkesesongen 2018–2019). Hveteproduksjonen var lav, med spesielt liten tilgang på fôrhvete. Det ble sådd store arealer med høsthvete høsten 2020, men så mye som 75 prosent overlevde ikke vinteren. Til gjengjeld ble mange av disse arealene sådd med bygg og havre på våren 2021. Produksjonen av både bygg og havre var normal, men litt lavere enn forrige sesong. Vi får dermed et relativt stort importbehov for karbohydratråvarer.

I likhet med forrige sesong vil det også i 2021–2022 bli overlagret nesten 40 000 tonn sterk mathvete til neste sesong. Produksjonen av denne mathveteklassen har i noen år vært større enn det matmelmøllene etterspør etter at sorten Mirakel kom på markedet. Dette har bidratt til en ønsket utvikling med mer norsk mathvete i melet, samtidig som det fortsatt produseres for lite hvete av andre klasser til å dekke matmelmøllenes ønsker. Det er behov for at etterspørselssignaler formidles bedre gjennom verdikjeden, slik at produksjon og etterspørsel i størst mulig grad stemmer overens.

Matkorninitiativet, der aktørene i verdikjeden går sammen, er et viktig bidrag for å øke andelen norsk korn i melet. Når det gjelder mathavre, legger markedsregulator til grunn at norsk produksjon dekker behovet for konvensjonell vare denne sesongen.

Situasjonen på verdensmarkedet for korn og kraftfôrråvarer var spesiell, siden prisene på både karbohydrater, protein og fett var svært høye. På slutten av året var det null toll på alle

Tabellen nedenfor viser forvaltningsområdets utgifter finansiert av tildelingen til Landbruksdirektoratet i 2021 fordelt på ordninger. Tilskudd og andre tiltak som er finansiert av Landbrukets utviklingsfond (LUF) eller andre fond, samt ikke-statlige ordninger og råd, er ikke omfattet.

Ordning	Kroner
Markedsregulering	265 618 615
Prisnedskrivning korn	1 024 630 181
Frakttilskudd, kraftfôr og korn	240 706 389
Matkorntilskudd	119 359 261
Tilskudd til avlsorganisasjoner	14 300 000
Tilskudd til beredskapslagring av såkorn	5 591 351
Total	1 670 205 797

korn- og kraftfôrråvarer som Landbruksdirektoratet setter ned tollsatsen på. Prisveksten var særlig sterk for hvete i andre halvdel av året. Importprisene, målt i norske kroner, nådde historisk høye nivåer. Også fraktprisene mangedoblet seg gjennom året. I sum opplevde norske importører en kraftig kostnadsøkning.

Forbruket av kraftfôr var på 2,03 mill. tonn. Dette var en økning på 1,2 prosent i forhold til 2020. Økningen skyldtes hovedsakelig større salg av fjørefôr.

FRUKT OG GRØNT

Sommeren 2021 var preget av varmt og tørt vær i alle regioner i store deler av vekstsesongen. Dette førte blant annet til at mye modnet samtidig, og behovet for arbeidskraft eskalerte. Mengden grønnsaker på lager ved inngangen av 2021 var mindre enn normalt av noen grønnsaker, mens det var rikelig av andre. Ved utgangen av året var det mer på lager av de fleste grønnsaker. Det var kun en liten nedgang i lageret av rosenkål, kinakål og løk, sammenlignet med fjoråret.

Poteter hadde i 2021 pris- og omsetningsvekst i konsummarkedet. En rekke av grønnsakene på friland fikk en omsetningsvekst og en prisoppgang, men enkelte hadde en nedgang i samlet salg fordi serveringsmarkedet igjen stengte ned. Produksjonen av både blomkål, vårløk og isbergsalat led som følge av arbeidskraftsutfordringer, og omsetningen gikk ned i 2021. Omsetningen av blomkål ble også rammet av en etterspørselssvikt på grunn av det varme sommerværet. Omsetningen av løk var lavere i 2021 enn i 2020. Noe av nedgangen skyldtes kortere lagringssesong inn i 2021, som ikke ble kompensert med vesentlig høyere produksjon i 2021.

Varmt vær førte til raskere modning enn vanlig, og store mengder salater modnet samtidig. Dette gjorde at tilgangen på de fleste spesialsalatene ble stor, og at sesongen brått tok slutt. Det var en pris- og omsetningsvekst for både tomater og agurker i konsummarkedet.

Fruktavlingen i 2021 var samlet sett den største på ti år. Etter noe frost på yngre epletrær var det en stund usikkert hvordan eplehøsten ville bli. Det viste seg utover sommeren at det ble en bra høst og stor avling. Om lag 1 500 tonn epler ble regulert til fabrikk på slutten av sesongen. Også avlingene av moreller, plommer og pærer var store i 2021. Den største utfordringen var at mye modnet samtidig.

Norsk bærproduksjon var sterkt rammet av pandemiens utfordringer i 2020, der blant annet manglende arbeidskraft var et gjennomgående tema. For 2021 ble utfordringene dessverre de samme, og det var store problemer med å få inn nok arbeidskraft fra både EU og andre land.

Ved årsskiftet hadde alle grønnsakene med målpris oppnådd en pris i markedet over målpris, mens epler lå under. For poteter ble verdiuttaket i markedet 10,1 mill. kroner høyere enn hva nivået på målprisen tilsier, mens det samlede verdiuttaket for grønnsaker og frukt var 53,2 mill. kroner høyere enn målprisen legger opp til.

I 2021 var det en rekordlav leveranse av jordbær og bringebær til industrien. Årsaken var mangel på arbeidskraft, som medførte at noen bær ble pløyd ned, og andre ikke plantet eller høstet. Det var også en nedgang i kontraktene på rødbeter, gulrot og sylteagurk, og ingen kontrakter på rød og gul løk.

Produksjonen av blomster foregår stort sett i veksthus. Det er en variert produksjon i Norge, og vi produserer både grønne og blomstrende potteplanter, samt snittblomster. Målt i verdi, har norskandelen i dette markedet sunket fra 65 prosent i 2001 til 39 prosent i 2021.

I 2021 var det en rekordlav leveranse av jordbær og bringebær til industrien.

KJØTT

Fortsatt underskudd av svinekjøtt

Det var underskudd av svinekjøtt også i 2021, drevet av fortsatt stor etterspørsel som følge av forlengelse av koronatiltakene. Dette medførte mindre grensehandel og flere ferierende innenlands.

For å dekke underskuddet ble det importert 14 359 tonn svinekjøtt i løpet av året, hvorav 717 tonn var ribbe. Dette var en økning på hele 86 prosent fra året før. Etterspørselen var vedvarende høy gjennom hele 2021 grunnet koronapandemien, og det var ikke noe vare på reguleringslager. Det ble også vedtatt generelle tollnedsettelse for hele og halve ferske slakt av svin for størstedelen av året, og generell tollnedsettelse for ribbe på høsten.

Produksjonen gikk opp med 2,4 prosent, til rundt 134 800 tonn i 2021. Det var først og fremst økte slaktevekter som bidro til denne økningen.

Fra 1. juli 2021 ble målprisen for svin avviklet, og markedsregulator har nå ansvaret for å sette planlagt gjennomsnittlig engrospris. Det ble også vedtatt et øvre tak for reguleringslagring av gris på 3 000 tonn årlig.

Underskudd av storfe

Som i 2020 var etterspørselen etter storfekjøtt høyere enn tilgangen på norsk råvare, og det ble importert 21 379 tonn. Salget lå 5,7 prosent høyere enn 2020, på 110 500 tonn. Til sammenligning ble det produsert over 87 700 tonn norsk storfekjøtt.

Årsaken til underskuddet på norsk storfekjøtt var den samme som for svinekjøtt, mindre grensehandel og noe endrede spisevaner på grunn av koronarestriksjoner. Dekningen var i perioder noe bedre for storfe, og det var ikke generell tollnedsettelse hele året. Fra 12. til 25. januar og fra 7. desember ut året var det nok norsk vare til å dekke etterspørselen.

Tilnærmet balansert marked for sau og lam

Produksjonen av både sauekjøtt og lammekjøtt var nærmere markedsbalanse enn på mange år, og beholdningen på reguleringslager ble i februar redusert til null for første gang siden 2015. Bransjen har tatt grep for å øke salget av overskuddskjøtt, blant annet ved å promotere nye produkter som «hverdagslam». I tillegg har etterspørselen gått opp som følge av pandemien.

For å dekke underskudd i markedet ble tollsatsen for sau redusert til kr 0,00 per kg i mai og juni. På grunn av uvanlig høye priser på importvare, ble det likevel ikke importert noe sauekjøtt i denne perioden. Dette var første gang tollsatsen har blitt redusert for slakt av sau. For lam ble det frem til 2015 gitt jevnlike tollnedsettelse, men siden har ikke det skjedd. Produksjonen av sau og lammekjøtt var nesten uendret fra 2020, og endte på 24 370 kg.

Rekordhøy produksjon av kyllingkjøtt

Det var rekordstor produksjon av slaktekylling i 2021. 105 890 tonn kylling ble slaktet, 9 prosent mer enn året før. Det har vært en sterk vekst i produksjonen av kylling de senere årene. Fra 2016 til og med 2021 økte produksjonen (slaktemengden) med mer enn 22 prosent.

Signaler fra markedet tydet på noe lav dekning av råvare i løpet av 2021, men det var ikke behov for generelle tollnedsettelse. Det ble importert 1 241 tonn kyllingkjøtt, opp 25 prosent fra året før.

LITT FOR MYE EGG

Markedsoverskuddet av egg ble lavere i 2021 enn i 2020. Produksjonen var tilnærmet lik året før, med en liten nedgang på 0,1 prosent, til 65 300 tonn. På grunn av korona-nedstengning i 2020 gikk engrossalget ned med 1,1 prosent, mens det økte igjen i 2021 med 0,9 prosent, til 66 050 tonn. Det ble importert litt over 700 tonn ferske egg, og dette ble delvis tatt inn på EU- og WTO-kvoter. Det ble gjennomført førtidsslakting av verpehøns som markedsregulerende tiltak, som tilsvarte en reduksjon i eggproduksjonen på ca. 500 tonn.

For å dekke underskuddet ble det importert 14 359 tonn svinekjøtt i løpet av året, hvorav 717 tonn var ribbe.

MELK

1 544 mill. liter ku- og geitemelk ble levert i 2021, en økning på 28 mill. liter fra året før. Som i 2020 bidro pandemien til at etterspørselen etter meieriprodukter i dagligvarehandelen var høy. Ifølge Opplysningskontoret for Meieriprodukter økte omsetningsvolumene av ost, yoghurt og fløte, mens melk, rømme og smør gikk ned. Sammenlignet med 2019, som kan betegnes som et normalår, var det en beskjeden nedgang for melk og smør, mens økningen i omsatt ost, yoghurt, rømme og fløte var betydelig.

Reguleringslageret av skummetmelkpulver og smør var lavt ved inngangen til 2021, men økte utover i året. Lageret av skummetmelkpulver økte med 1 085 tonn, mens lageret av smør økte med rundt 1 978 tonn. Reguleringslageret av hvitost økte med omtrent 2 719 tonn. Som følge av høy lageroppbygging, ble det eksportert 2 432 tonn skummetmelkpulver i 2021.

Markedsreguleringen, melkekvotene og eksport av skummetmelkpulver bidro til å balansere markedet for melk som råvare.

Prisutjevningsordningen for melk (PU)

Prisutjevningsordningen for melk skal bidra til at melkeprodusentene får samme pris for melken uavhengig av geografisk lokalisering og hva den skal brukes til på meieriet. Landbruksdirektoratet forvalter og fører regnskap for prisutjevningsordningen for melk.

I 2021 var inntektene i ordningen på 1,34 mrd. kroner. Inntektene kommer fra avgift på konsummelk, fløte og mysost. Det ble utbetalt 1,40 mrd. kroner, hvorav 50 prosent gikk til ulike melke- og biprodukter, 35 prosent gikk til å finansiere fraktordninger, og 14 prosent gikk til konkurranserettede tiltak til meieriselskap utenom Tine og Normilk. I underkant av 1 prosent gikk til administrasjon. Underskuddet for regnskapsåret 2021 var på 60,5 mill. kroner.

Totalt ble det brukt 1 562 mill. liter ku- og geitemelk til å produsere melkeprodukter.

Etter en gjennomgang og vurdering av prisutjevningsordningen kom Landbruksdirektoratet frem til at Rørosmeieriet og Q-Meieriene ikke lenger hadde vesentlig høyere distribusjonskostnader enn Tine. Dette betød at de ikke oppfylte det grunnleggende vilkåret i prisutjevningsforskriften for å motta særskilt distribusjonstilskudd. Direktoratet fattet derfor vedtak om å stanse videre utbetaling av tilskuddet. Begge selskaper har klaget på vedtaket, og direktoratet behandler nå klagen. Landbruks- og matdepartementet innvilget å utsette iverksettelsen av vedtakene frem til klagebehandlingen er avsluttet, slik at begge selskaper fortsatt får tildelt tilskuddet i den månedlige avregningen i prisutjevningsordningen.

BEARBEIDETE JORDBRUKSVARER (RÅK-VARER)

I 2021 utbetalte Landbruksdirektoratet ca. 197 mill. kroner i råvarepriskompensasjon (RÅK) til næringsmiddelindustrien, rundt 2 prosent mindre enn i 2020. Tilskuddet ble utbetalt for bruk av ca. 23 050 tonn norske jordbruksråvarer. Utbetalingene ble redusert som følge av mindre prisforskjell på norske og internasjonale tilskuddsberettigede råvarer, noe som innebar lavere tilskuddssatser.

Pizza og sjokolade er de ferdigvarene som mottar mest tilskudd, og størstedelen av utbetalingene går til meieriråvarer. Totalt mottok 41 bedrifter råvarepriskompensasjon i 2021, mot 46 bedrifter året før. 2021 var det første året uten ekstra tilskudd (eksportrestitusjon) til varer som selges i utenlandsk dagligvaremarked, ettersom all eksportstøtte måtte avvikles innen utgangen av 2020.

ØKOLOGISK PRODUKSJON

Landbruksdirektoratet utgir årlig en rapport om det økologiske markedet. Denne er ferdig 15. mars 2022, og kommer derfor for sent til å omtales i denne årsrapporten.

Landbruksdirektoratet samarbeider med Statistisk sentralbyrå (SSB) om omtalen av det økologiske markedet. SSB vil i sin artikkel om det økologiske markedet omtale produksjonsgrunlaget, dvs. antall dekar, antall dyr og antall driftsenheter. Landbruksdirektoratet vil i sin rapport om produksjon av økologiske

Pizza og sjokolade er de ferdigvarene som mottar mest tilskudd under ordningen for råvarepriskompensasjon (RÅK).

jordbruksvarer omtale produksjonen, samt omsetningen i andre salgskanaler enn dagligvarehandelen, eksempelvis spesialbutikker, Bondens marked og REKO-ringer.

De to etatene hadde et felles seminar om det økologiske markedet i 2021, og tar sikte på å videreføre dette samarbeidet også i 2022.

HANDEL MED JORDBRUKSVARER

INTERNASJONALE FORHANDLINGER

Direktoratet videreførte arbeidet med faglige analyser og grunnlagsmateriale til bruk i internasjonale forhandlinger, samt rapporter om hvordan handelen med landbruksvarer utvikler seg i henhold til internasjonale forpliktelser. Vi ga departementet råd om hvilke konsesjoner det er mulig å tilby, og hvilke prioriteringer som bør gjøres i forhandlinger om frihandelsavtaler.

I 2021 deltok direktoratet på forhandlingsmøter, og implementerte frihandelsavtalen med Indonesia og den oppdaterte landbruksavtalen med Israel. I tillegg la direktoratet ned et omfattende arbeid for å være forberedt på en implementering av frihandelsavtalen med Storbritannia fra 1. desember 2021. Dette innebar blant annet auksjon av tollkvoter.

TOLLNEDSETTELSE FOR BASIS JORDBRUKSVARER

Landbruksdirektoratet kan gi generelle eller individuelle tollnedsettelse for import av landbruksvarer som anses å ikke fortrengte norsk produksjon og avsetning. Ulike landbruksvarer kan derfor i perioder ha betydelig lavere tollsats enn de som følger av tolltariffen.

Generelle tollnedsettelse gjelder for bestemte varer i en bestemt periode. Tollsatsen gjelder alle aktører og det er ikke nødvendig å søke for å få en generelt nedsatt tollsats. I 2021 ble det fattet vedtak om 328 generelle tollnedsettelse, noe som var 28 flere enn i 2020.

Individuelle tollnedsettelse er enkeltvedtak til den enkelte importør, og gir for en fastsatt periode ut fra egenskaper ved varen og hva varen skal brukes til.

I 2021 ble det innvilget 2 426 individuelle tollnedsettelse for basis landbruksvarer, noe som var i overkant av 200 færre enn året før.

TOLLKVOTER

Landbruksdirektoratet fordeler tollkvoter, som er retten til å importere et gitt kvantum til redusert tollsats. Det finnes kvoter som er et resultat av Norges handelsavtaler, og i tillegg fastsettes nasjonale kvoter. Kvotene for korn- og kraftfôrvarer er eksempler på dette.

I 2021 ble 106 tollkvoter fordelt på auksjon. Dette er vesentlig flere enn i 2020, og årsaken til økningen er at handelsavtalen med Storbritannia trådte i kraft 1. desember. I tillegg til auksjonene ble seks kvoter fordelt etter søknad. Det ble foretatt 3 074 kvoteuttak, som er 24 prosent økning fra året før. Økningen kan blant annet forklare med at vi fordelte flere kvoter i 2021.

IMPORT OG EKSPORT AV BEARBEIDDE JORDBRUKSVARER (RÅK-VARER)

I 2021 importerte Norge ca. 696 000 tonn RÅK-varer, en økning på 10 prosent sammenlignet med året før. Mineralvann og øl er de RÅK-varene det blir importert mest av, og importen av mineralvann og brødvarer økte mest i prosent fra året før.

Eksportert mengde RÅK-varer var ca. 61 000 tonn, en økning på 15 prosent sammenlignet med året før. Eksporten økte for de fleste varegruppene, men størst var økningen for blant annet sauser, øl, brødvarer og sjokolademasse.

Rundt 600 importører søkte om tollnedsettelse for en eller flere RÅK-varer i 2021. Totalt mottok vi ca. 18 500 søknader om tollnedsettelse for RÅK-varer, ca. 1 200 flere enn året før.

BRUK AV UTENLANDS BEARBEIDING

Gjennom ordningen utenlands bearbeiding kan norske råvarer som bearbeides i utlandet få tollfritak når ferdig bearbeidet vare innføres til Norge.

I 2021 ble det importert 14 400 tonn til en verdi av 700 mill. kroner etter utenlands bearbeiding. Sammenlignet med året før, er dette en økning på 11 prosent i mengde og 19 prosent i verdi. Den varen det ble importert mest av etter utenlands bearbeiding var melkeerstatninger, med 34 prosent av total importert mengde. Det var 29 aktører som benyttet ordningen i 2021, mot 31 året før.

INNENLANDS BEARBEIDING

Utenlandske landbruksvarer kan innføres tollfritt til Norge for bearbeiding her, ved etterfølgende gjenutførsel innen seks måneder. Formålet med ordningen er å legge til rette for at norsk næringsmiddelindustri kan utnytte bearbeidingskapasitet gjennom produksjon for eksport. Samtidig er det viktig at muligheter for avsetning og foredling av norske landbruksvarer ivaretas. Totalt mottok Landbruksdirektoratet 63 søknader om innførsel av varer til innenlandsk bearbeiding, hvorav 55 ble innvilget.

Ordninger knyttet til covid-19 pandemien

Tidlig på våren ble det klart at også denne vekstsesongen ville bli preget av koronarestriksjoner, bl.a. med begrensninger for innreise til Norge. For å sikre forutsigbarhet for produsentene og begrense økonomisk tap ble det etablert flere midlertidige ordninger, både for grøntnæringen og skogbruket.

SØKNAD OM UNNTAK FRA INNREISE-RESTRIKSJONENE FOR GRØNTNÆRINGEN

For å begrense risikoen for spredning av den mer smittsomme varianten av koronaviruset, ble det med virkning fra 29. januar innført betydelige innstramminger i utlendingers adgang til innreise til Norge. De strenge restriksjonene for innreise førte til store problemer med å få inn utenlandske arbeidstakere til jordbruket, og rammet grøntsektoren spesielt hardt.

I brev av 30. mars til Landbruks- og matdepartementet anslo Norges Bondelag, Norsk Bonde- og Småbrukarlag, NHO Mat og Drikke, Gartnerhallen, Nordgrønt, Gartnerforbundet og Produsentforeningen 1909 at behovet for utenlandsk arbeidskraft for sesongen 2021 var på minst 10 000 arbeidstakere. Flere fryktet en betydelig reduksjon i grøntproduksjonen dersom grøntnæringen ikke fikk tilgang på utenlandske sesongarbeidere.

Som følge av utfordringene som innreiserestriksjonene medførte, ble det den 18. mars besluttet å innføre en ordning som skulle ivareta innreise for utlendinger som er strengt nødvendig for å opprettholde nasjonal matforsyning i grøntsektoren. Landbruksdirektoratet fikk ansvaret for å forvalte ordningen. Ordningen ble utviklet og innført i løpet av svært kort tid og medførte høy aktivitet i Landbruksdirektoratet. Det var også et utstrakt samarbeid med andre offentlige etater i forbindelse med utvikling og forvaltning av ordningen.

Totalt ble det innvilget innreise for 4 839 utenlandske arbeidstakere gjennom ordningen, mens 391 utenlandske arbeidstakere fikk avslag. Antallet søknader steg jevnt frem mot slutten av juni, da lettelse i de generelle innreiserestriksjonene medførte en betydelig nedgang i antall søknader, jf. grafen til høyre.

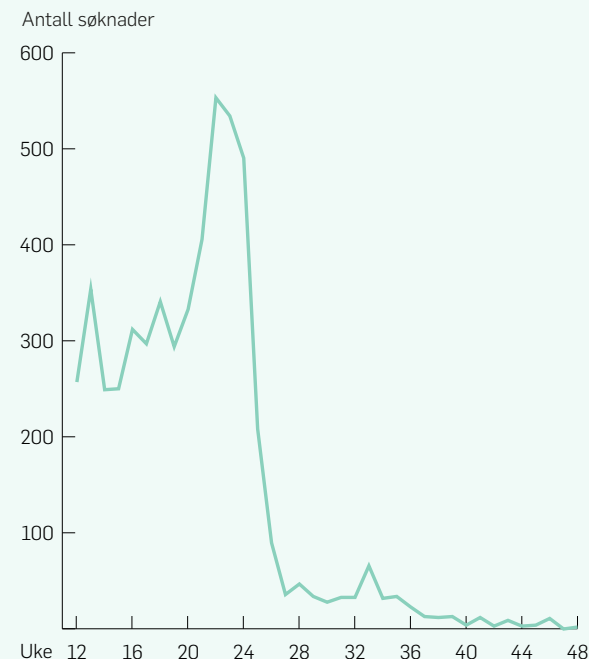
TILSKUDD TIL OPPLÆRING AV ARBEIDSTAKERE I SESONGBASERT ARBEID I GRØNTNÆRINGEN

For å bidra til at grøntnæringen fikk økt tilgang på arbeidskraft i vekstsesongen 2021, og for å kompensere for kostnadsøkning knyttet til arbeidskraft med behov for opplæring, ble det i mai fastsatt en midlertidig forskrift om tilskudd til opplæring av arbeidstakere i sesongbasert arbeid i grøntnæringen. Landbruksdirektoratet fikk ansvaret for å forvalte også denne ordningen.

Totalt mottok Landbruksdirektoratet 220 søknader om opplæringstilskudd. Det ble utbetalt i overkant av 8,4 mill. kroner for nærmere 1 300 arbeidstakere. Tall på søknader fordelt på produksjon, viste at det særlig ble gitt opplæringstilskudd til bær- og grønnsaksprodusenter.

INNREISE – ANTALL SØKNADER MOTTATT PER UKE

Grafen gir en oversikt over antall søknader om innreise mottatt per uke. Ordningen er nå avviklet, og forskriften ble opphevet 26. nov. 2021.

Av totalt 1 554 arbeidstakere det ble søkt om, var det rundt 200 som ikke fikk godkjent tilskudd, noe som tilsvarer rundt 13 prosent. I tillegg ble søknader for nærmere 60 arbeidstakere trukket. Den vanligste årsaken til at opplæringstilskudd ble avslått, var at de det ble søkt om ikke hadde arbeidet hos foretaket i det som tilsvarer minimum to ukers fulltidsstilling.

Ordningen var midlertidig, og gjaldt kun for perioden 14. mai–31. desember. Forskriften er nå opphevet.

EKSTRAORDINÆRT DRIFTSTILSKUDD I SKOGBRUKET

Formålet med tilskuddet var å opprettholde aktiviteten i skogbruket i en periode med redusert avsetning på tømmer, som følge av korona-pandemien. Det var ønskelig å sysselsette flest mulig skogsentreprenører, uten at driftene produserte for store mengder tømmer. I 2020 bevilget regjeringen 50 mill. kroner som skulle inngå som et driftstilskudd. Tilskuddet ble regulert av en midlertidig forskrift fastsatt av LMD.

Tilskuddet førte til at drifter som normalt sett ikke ville blitt gjennomført pga. svak økonomi, ble gjennomført. Det utviklet seg til en ubalanse i etterspørselen etter massevirke og skurtømmer, det var lav og begrenset etterspørsel etter massevirke samtidig med høy etterspørsel etter skurtømmer. Sagtømmerprisen økte i perioden, noe som reduserte effekten av tilskuddet, spesielt for førstegangstynning, hvor det avvirktes massevirke.

Tynning av skog var et av tiltakene som det kunne søkes tilskudd om. Bortsett fra få oppdrag på førstegangstynning traff virkningen av tilskuddet godt. Tilskuddsmidlene ble brukt i sin helhet i de fleste fylkene. Tilskuddsordningen ble videreført og var gjeldende frem til 1. mars 2021. Av bevilgningen på 50 mill. kroner sto vi igjen med 2 mill. kroner. Disse midlene vil bli trukket inn.

i

Produksjon	Andel av totalt antall godkjente arbeidstakere, i prosent
Bær	37 %
Grønnsaker	23 %
Frukt og bær	16,2 %
Bær og grønnsaker	8,7 %
Frukt	7,6 %
Grønnsaker og poteter	4,1 %
Bær og poteter	1,5 %
Bær, grønnsaker og poteter	1,3 %
Poteter	0,4 %
Frukt og grønnsaker	0,2 %

Tabellen viser andel arbeidstakere det er gitt opplærings-tilskudd for, fordelt på produksjon.

Årsak til avslag	Antall arbeidstakere
Ikke jobbet minstekravet på 80 timer	56
Har fått innvilget innreise fra Landbruksdirektoratet	39
Har mottatt for lav lønn	27
Foretaket har ikke levert inn etterspurt dokumentasjon ved kontroll	24
Ikke ansatt av foretaket	20
Har vært ansatt hos foretaket tidligere	14
Annet	21
SUM	201

Tabellen viser årsaken til avslag på søknad om opplærings-tilskudd i grøntnæringen

Samarbeid med andre

Landbruksdirektoratet har et tett samarbeid med en lang rekke andre offentlige virksomheter.

STATSFORVALTEREN

Statsforvalteren har en sentral rolle med å iverksette landbruks- og matpolitikken på regionalt og lokalt nivå. Vi har derfor et utstrakt samarbeid med statsforvalteren for å oppnå god lov- og tilskuddsforvaltning.

Landbruksdirektoratet arrangerte digital fagkonferanse for statsforvalteren 9. november 2021. Om lag 400 personer fra statsforvalteren, Landbruksdirektoratet, fylkeskommunen og Landbruks- og matdepartementet deltok på konferansen. Temaet på konferansen var Verdiskaping i utmark. Nibio i samarbeid med Landbruksdirektoratet utarbeidet faggrunnlag om temaet som dannet grunnlaget for konferansen. Målet var at statsforvalteren skal benytte faggrunnlaget for å synliggjøre landbrukets bruk av og verdier i utmark.

Landbruksdirektoratet har gjennom pandemien hatt utstrakt kontakt med statsforvalteren bl.a. ved å arrangere møter og fagsamlinger. I 2021 arrangerte direktoratet i underkant av 100 digitale møter og fagsamlinger. Tilbakemeldingene fra statsforvalterne på oppfølgingen og samhandlingen har vært positive.

Det ble lagt vekt på bl.a. erfaringsutveksling, kompetanseoverføring og faglige innspill. Vi arrangerte månedlige digitale møter med landbruks- og reindriftsdirektørene. Landbruksdirektoratet bidro også i 2021 i LMDs styringsdialog med statsforvalteren.

FYLKESKOMMUNENE

Fylkeskommunene har ansvaret for nærings- og kompetanseutvikling i landbruket, samt kystskogbruket.

Landbrukskontaktene i landets fylkeskommuner har fire fellesmøter gjennom året. Direktoratet deltar fast på disse møtene. Direktoratet deltok i tillegg på to fysiske samlinger i regi av fylkeskommunene; en samling med kompetansenettverkene for lokalmat og en fagsamling for alle ansatte i fylkeskommunene som jobber innenfor landbruksområdet. Landbruksdirektoratet tilrettela for en heldigital årsrapportering fra fylkeskommunene for året 2021. Dette vil gi fylkeskommunene en bedre oversikt over hva de skal rapportere på. For Landbruksdirektoratet vil det gi en raskere sammenstilling av rapporteringen, samt en automatisk overføring til regneark for innrapporterte data på økonomi og prosjektstatus.

Per i dag bruker fylkeskommunene Regionalforvaltning.no i sin saksbehandling. Direktoratet har vurdert mulighetene for en integrasjon mot et av direktoratets systemer eller utvikling av en egen Agros-løsning for tilskuddsmidler på landbruksområdet.

Landbruksdirektoratet utarbeidet et rundskriv til fylkeskommunene som vil gjelde fra og med 2022, retningslinjene skal bidra til å sikre en god og enhetlig forvaltning av de statlige midlene i tråd med reglement for økonomistyring i staten.

MATTILSYNET

Landbruksdirektoratet har mange oppgaver som grenser inn mot Mattilsynets fagområde. Det foreligger derfor en samarbeidsavtale mellom etatene som skal sikre informasjons- og kompetanseutveksling, og legge til rette for bedre tjenester til brukerne. Avtalen ble revidert i 2020. Etatene har også årlige kontaktmøter hvor det legges vekt på informasjon om status på arbeidsområder som berører begge parter, og hvordan samarbeidet kan utvikles på nye områder.

Målet var at statsforvalteren skal benytte faggrunnlaget for å synliggjøre landbrukets bruk av og verdier i utmark.

Etatene hadde i 2021 mye av de samme samarbeidsområdene som tidligere år. Det var fortsatt samhandling mellom etatenes IT-systemer, informasjonsutveksling ved brudd på dyrevelferd-loven, offentlige pålegg om sanering, håndtering av radioaktivitet, rapportering av lokal foredlet melk og regelverksutfordringer ved import av landbruksvarer og matvareforsyningsberedskap mv. Samarbeidet om å sikre god veterinærdekning i hele Norge pågikk også i 2021.

Etatene samarbeider også om beredskap og informasjonsutveksling rundt tilfeller av aktivitetsforbud i reindriftsnæringen. Landbruksdirektoratet arrangerer årlig møte med beredskapsutvalgene for kriseberedskap i reindrifta. I 2021 var førkrise vinteren 2020 et sentralt tema. Etatene mottok i oktober 2021 et samlet oppdrag fra LMD om å identifisere områder for sanking av reinlav.

MILJØDIREKTORATET

Samarbeidet med Miljødirektoratet er forankret i en samarbeidsavtale og årlige direktørmøter.

Vi har hatt et tett samarbeid i en rekke grupper på forskjellige nivåer og med forskjellige sammensetninger avhengig av type oppgave. Nedenfor er listet de viktigste temaene det er arbeidet med.

Oppgavene har variert fra felles utredning på oppdrag for departementene, til å delta i referanse- eller ekspertgrupper:

- gjennomgang av dagens regelverk for erstatning for tap og følgekostnader når tamrein blir drept eller skadet av rovvilt
- prosjekt for Klimarisiko, verdikjeder og matsystemet
- utredning om skogvern, det vil si avveining mellom vern og bruk ved forslag om vern
- utredning om utenlandske treslag
- utredning av planting av skog på nye arealer som klimatiltak – Forslag til tilskuddsordning
- evaluering av tilskuddsordningen gjødsling i skog som ble innført i 2016

- ekspertgruppe i forbindelse med oppdraget med å utrede et system for synliggjøring av klimaeffekt av årlige endringer i jordbruksavtalen
- regnskapsgruppen for klimaavtalen
- gjennomgang av regionale vannforvaltningsplaner og forberedelse til tilrådning til Kommunal- og distriktsdepartementet (KDD)
- strategi for vassdragsrestaurering og oppfølging og organisering av tiltaksgjennomføring av Oslofjordplanen
- klimatilpasning
- oppfølging av tiltaksplan for ville pollinerende insekter som en del av Nasjonal pollinatorstrategi
- oppfølging av tverrsektoriell tiltaksplan knyttet til bekjempelse av fremmede skadelige organismer
- oppfølgingsplan for trua natur
- arbeid med økologisk grunnkart
- innspill til arbeid med konvensjonen for biologisk mangfold (CBD)

I tillegg til samarbeid i direktoratsforum og i de ulike arbeidsgruppene som er listet ovenfor, hadde Landbruksdirektoratet og Miljødirektoratet mange kontaktflater på tvers av direktoratene i form av mer uformelle møter og dialoger.

Noe av det som ble tatt opp og drøftet var:

- problemstillingen barkbilleangrep i naturreservater og mulige konsekvenser av dette
- klimatilpasninger og skogbruk til bruk på egen nettside som grunnlag for svar fra kommuner m.fl. (administrert av Miljødirektoratet)
- Naturtypekartlegging, Natur i Norge (NiN), Miljøregisteringer i Skog (MiS) og Naturindeks
- avklare tilstøtende ansvarsområder i forbindelse med utvidelse av frøavlforskriften
- vurdere bruk av regionale miljøkrav for å nå miljømålene i vannforskriften for jordbruket

Det tette samarbeidet på så mange forskjellige plan og temaer er med på å senke terskelen for også å ta opp og drøfte problemstillinger uten at dette er initiert som prosjekt eller oppdrag.

Vi hadde et omfattende samarbeid med Miljødirektoratet på klima- og miljøområdet i 2021.

RIKSANTIKVAREN

Godt tverrfaglig samarbeid mellom natur-, kulturmiljø- og landbruksforvaltningen er viktig, og Landbruksdirektoratet har en treparts samarbeidsavtale mellom Riksantikvaren og Miljødirektoratet. Årlige direktørmøter legger til rette for tett samarbeid og informasjonsutveksling.

De mest sentrale samarbeidsområdene for trepartssamarbeidet i 2021 var jordbrukets kulturlandskap, herunder Utvalgte kulturlandskap i jordbruket og verdensarv, naturmangfold, kulturminner og kulturmiljøer, areal- og ressursforvaltning og dialog med regional forvaltning, samt økonomiske og juridiske virkemidler i tilknytning til disse temaene.

På årets direktørmøte var bl.a. disse temaene oppe:

- rullering av nasjonalt og regionalt miljøprogram
- resultater fra jordbruksoppgjøret
- ny stortingsmelding om kulturmiljø
- Riksantikvarens nye klimastrategi for kulturmiljøforvaltningen
- Riksantikvarens nye bevaringsstrategi
- samarbeidet om utvalgte kulturlandskap
- samordning av dataregistre
- samordning av landbruks- og miljøforvaltningens virkemidler på agendaen.

NORSK INSTITUTT FOR BIOØKONOMI (NIBIO)

Landbruksdirektoratet har et utstrakt samarbeid med Nibio på mange tema innen skog-, jord- og reindriftsområdet. Samarbeidet er forankret i en samarbeidsavtale, og det avholdes direktørmøte årlig.

På skogområdet ble det blant annet utviklet et tettere samarbeid på billeberedskap, og vi samarbeidet om å utvikle faglig beredskapsplan for stor granbarkbille. Vi oppdaterte også risikovarsel for stor granbarkbille, som publiseres i Skogportalen i Kilden.

Vi hadde tatt dialog ifb. Nibios oppdrag med å gi faglige vurderinger av egnede hogst- og skjøtselsmetoder, som beskyttelse mot ulike typer naturfare under norske forhold. På reindriftsområdet åpnet Landbruksdirektoratet og Nibio ajourholdsløsningen for reindriftens arealbrukskart for reinbeitedistriktene i Nordland reinbeiteområde. Det ble også igangsatt samarbeid om en felles kartdatabase for Norsk-finsk reingjerdekommissjon.

På vannområdet samarbeider vi med Nibio om oppdatering av ny kunnskap og forsøksresultater for kvantifisering av landbrukets avrenning til vassdrag, samt effekter av ulike tiltak for å redusere avrenningen. Spesielt har egnede tiltak for å redusere avrenning fra dreneringsgrøfter vært diskutert.

Ut over dette har vi også samarbeidet med Nibio om flere andre temaer, blant annet:

- innarbeiding av «Finn sone for distriktstilskudd» (melk og kjøtt) i Kilden
- produksjonstilskudds- og OBB-data (organisert beitebruk) og presentasjon av nye informasjonstjenester på nett
- faggrunnet for konferansen «Verdiskaping i utmark» for statsforvalteren i november 2021
- Landbruks- og matCERT, som er sektorens miljø for håndtering av sikkerhetshendelser

NORSK INSTITUTT FOR NATURFORSKNING (NINA)

På reindriftsområdet har Landbruksdirektoratet en samarbeidsavtale med Nina om analyse og kommunikasjon av reindriftsdata med fokus på produktivitet og økonomi i reindrifta. Avtalen har en varighet på fire år, og er inne i sitt andre avtaleår. Gjennom prosjektet vil en også forsøke å få en vesentlig forbedring i dialogen mellom ulike aktører om hva som er status for blant annet produksjon og tap i reindriften.

Foto Bjørn Kjørve Øverås

NORGES FORSKNINGSRÅD

Landbruksdirektoratet er sekretariat for Forskningsmidlene for jordbruk og matindustri (FFL/JA), og samarbeider tett med Forskningsrådet på området. Styrene for forskningsmidlene har samarbeidsavtale med Forskningsrådet om kjøp av tjenester og strategisk samarbeid. Denne avtalen ble revidert i 2021, med virkning fra 1. januar 2022. Den viktigste endringen var en styrking av det strategiske arbeidet.

Styrene benytter Forskningsrådets administrative tjenester for utlysninger, vurdering av prosjekters forskningsfaglige kvalitet, søknadshåndtering og prosjektoppfølgning. Det er gjennom året løpende dialog om utlysninger, søknadsbehandling og pågående prosjekter, samt samarbeid om porteføljeanalyser m.m. I forbindelse med Forskningsrådets arbeid med revidering av porteføljeplanen for landbasert mat, miljø og bioressurser ga Landbruksdirektoratet innspill til arbeidet. Forslag til ny porteføljeplan er lagt ut på høring, og både direktoratet og styrene for FFL/JA vil avgi høringsinnspill til planen.

På reindriftsområdet er Landbruksdirektoratet inne i sitt andre år om samarbeid om analyse og kommunikasjon av reindriftsdata med fokus på produktivitet og økonomi i reindrifta. Prosjektet skal vare i ytterligere tre år.

INNOVASJON NORGE (IN)

Landbruksdirektoratet og Innovasjon Norge har hatt et økt samarbeid etter at direktoratet fikk overført en rekke nye oppgaver innen næringsutvikling i 2019. Samarbeidet er formalisert i en samarbeidsavtale, som ble revidert i 2020. Samarbeidet følges opp gjennom årlige kontaktmøter og møter mellom de enkelte fagseksjonene etter tema. Inntrykket er at tettere samarbeid de siste par årene har gjort terskelen lavere for å kontakte hverandre også på saksbehandlernivå, og i større grad se virkemidlene våre i sammenheng. Det er mange grenseflater mellom oss og brukerne våre, som gjør det svært nyttig med økt kontakt og kjennskap til hverandres ordninger og organisasjon.

I kontaktmøtet i oktober ga IN og direktoratet gjensidige orienteringer og diskuterte aktuelle saker. IN orienterte blant annet om egen bærekraftsstrategi, AgriTech-satsing, organisasjonsendringer og om tilskudd til gjødsellager og bygg i tre. Direktoratet orienterte om pågående utredninger og om samarbeidet med IN i året som gikk når det gjelder ansvar og rapportering på LUF-midler. Det ble fastsatt en rekke oppfølgingspunkter som det skal jobbes videre med frem mot neste kontaktmøte.

TOLLETATEN

Landbruksdirektoratet forvalter importvernet sammen med Tolletaten, og vi samarbeider godt for å løse felles utfordringer på området. Vi har et årlig toppledermøte og løpende dialog gjennom året. Direktoratet sender tips til Tolletaten for å bidra til målrettet kontroll av landbruksvarer, og Tolletaten tar kontakt med oss ved behov i forbindelse med kontroller og aksjoner.

I 2021 deltok vi blant annet i et kartleggingsmøte med Tolletatens etterretningsdivisjon. Her formidlet vi hvilke områder vi mener Tolletaten bør være ekstra oppmerksom på når det gjelder grensekryssende vareførsel.

På regelverksområdet var det flere møter og dialog mellom Landbruksdirektoratet, Tolletaten og Skatteetaten. Dette var blant annet knyttet til ny/revidert forskrift om forskningsavgift på landbruksprodukter.

På IKT-området hadde vi også et godt samarbeid i 2021. Den teknologiske integrasjonen mellom våre fagsystemer på importområdet og Tolletatens systemer er kritisk for vår forvaltning. I april 2021 tok Landbruksdirektoratet i bruk et nytt søknads- og saksbehandlingssystem for tollordningene vi forvalter. Vi har siden lansering av nytt system hatt løpende kontakt med Tolletaten for å sikre at den nye løsningen vår er sikker og effektiv.

I forbindelse med covid-19-pandemien deltok Landbruksdirektoratet på regelmessige samvirkekonferanser i regi av DSB.

SKATTEETATEN

Skatteetaten har opplysninger om personers skattegrunnlag og inntekter som landbruksforvaltningen trenger for å saksbehandle og kontrollere søknader om tilskudd til avløsning ved sykdom, fødsel mv. Disse opplysningene får vi gjennom integrasjon mot Skatteetatens datadelingstjenester. Skatteetaten gir oss også tall for å utarbeide Totalregnskap for reindriftsnæringen.

STATISTISK SENTRALBYRÅ (SSB)

Landbruksdirektoratet leverer hvert år store mengder data til SSB, som benytter dette som grunnlag for produksjon av offisiell landbruksstatistikk.

I 2019 vedtok Stortinget å innføre en ny statistikklov, og i den forbindelse ble Utvalget for offisiell statistikk opprettet. Utvalget består av 24 offentlige myndigheter som har bidratt til å utvikle et nasjonalt program for offisiell statistikk for 2021–2023. Landbruksdirektoratet er representert i utvalget, ettersom vi har ansvar for noen offisielle statistikker.

Ny statistikklov og det nasjonale programmet for offisiell statistikk trådte i kraft for fullt fra 1. januar 2021. Gjennom året arbeidet utvalget med å utvikle et system for kvalitet i offisiell statistikk, og i den forbindelse leverte Landbruksdirektoratet informasjon til SSB om kvaliteten i våre statistikker.

DIREKTORATET FOR SAMFUNNSSIKKERHET OG BEREDSKAP (DSB)

Landbruksdirektoratet samarbeider med Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap om beredskap for matvareforsyningen. I forbindelse med covid-19-pandemien deltok Landbruksdirektoratet på regelmessige samvirkekonferanser i regi av DSB. Formålet med disse konferansene var å dele kunnskap og erfaringer mellom ulike offentlige instanser om håndteringen av covid-19-pandemien.

Landbruksdirektoratet deltar i DSBs rådgivende skogbrannutvalg, der formålet er løpende samråd mellom beredskaps- og skogaktører om beredskap.

NORGES VASSDRAGS- OG ENERGIDIREKTORAT (NVE)

Naturfareforum er et sektorovergripende nettverk som har som mål å styrke samarbeidet mellom nasjonale, regionale og lokale aktører for å redusere sårbarheten ved uønskede naturhendelser.

Landbruksdirektoratet deltar i forumet både i styringsgruppa og i delprosjektet for helhetlig risikostyring i små nedbørfelt.

NVE deltar i et prosjekt som utreder forslag til ny forvaltningspraksis for vernskogforskriftene etter skogbruksloven § 12, der hensynet til både samfunnssikkerhet og god forvaltning av skogressursene ivaretas best mulig.

ARTSDATABANKEN

Landbruksdirektoratet er, på lik linje med flere andre sektorer og forvaltningsorganer, brukere av data og statistikk som Artsdatabanken forvalter.

I 2021 hadde Landbruksdirektoratet mye kontakt med Artsdatabanken, mye på bakgrunn av arbeid med truet natur, fremmede skadelige arter og lansering av ny rødliste for arter.

Landbruksdirektoratet og Artsdatabanken gjennomførte i juni et kontaktmøte der formålet var å etablere en mer strukturell dialog mellom oss. Landbruksdirektoratet bidro med innspill til Fremmedartslista 2023, og deltok i et orienteringsmøte om status i Artsdatabankens arbeid med denne.

GRENSEKOMISSÆREN FOR DEN NORSK-RUSSISKE GRENSEN

Langs den norske riksgrensen mot Russland er det oppført et reingjerde for å hindre at rein krysser grensen. Statsforvalteren i Troms og Finnmark har vedlikeholdsansvaret. Den norske grensekommisæren arrangerer årlige møter mellom norske og russiske grensemyndigheter. I 2021 hadde Landbruksdirektoratet ett samarbeidsmøte med grensekommisæren.

Foto: Landbruksdirektoratet

Landbruksdirektoratet som sekretariat

Landbruksdirektoratet er sekretariat for en rekke styrer, råd og utvalg. Her er en oversikt over viktige saker sekretariatene arbeidet med i 2021.

OMSETNINGSRÅDET

Omsetningsrådet skal bidra til å balansere markedet for jordbruksvarer til lavest mulig kostnad. Omsetningsloven er det juridiske grunnlaget for markedsreguleringssystemet, og Omsetningsrådet er satt til å forvalte dette. De fleste tiltakene blir gjennomført gjennom Tine SA, Nortura SA og Felleskjøpet Agri SA, som markedsregulatorer.

Rådet består av elleve medlemmer som representerer myndighetene, faglagene, samvirkeorganisasjonene, industrien og handelen. Landbrukets organisasjoner har flertall i rådet. LMD har ledervervet og Landbruksdirektoratet er sekretariat. Direktoratet forbereder sakene og følger opp vedtakene som fattes. Rådet har gitt oss myndighet til å fatte vedtak i saker av ikke-prinsipiell karakter.

Det ligger også til sekretariatsrollen å kreve inn og forvalte avgiftsmidlene som brukes for å balansere markedet. Avgiftene fra de forskjellige varegruppene skal holdes adskilt, og midlene er derfor plassert i åtte separate fond. Satsene for omsetningsavgift fastsettes årlig av LMD etter anbefaling fra Omsetningsrådet, og belastes primærprodusenten per kg eller per liter solgt vare. Mens LMD fastsetter avgiftssatsene, ligger det til Omsetningsrådet å forvalte avgiftsmidlene. De skal disponeres på den mest kostnads-effektive måten, med mål om å oppnå balanse mellom tilbud og etterspørsel i markedet.

Landbruksdirektoratet forberedte 107 saker i 2021. Det ble avholdt ti møter, hvorav åtte digitale grunnet koronasituasjonen.

I september ble det gjennomført en fagtur, utsatt fra 2020, til Follo og Østfold, med tilhørende møte.

Etter et utfordrende år med mange vanskelige saker i 2020, var 2021 et roligere år for Omsetningsrådet og sekretariatet. 2021 var det første året etter implementeringen av nytt regelverk fra juli 2020. Reguleringseksporten som virkemiddel for ost og svin opphørte fra 1. januar 2021. I Jordbruksavtalen 2021 ble svin tatt ut av målprissystemet og lagt over i volummodellen. I volummodellen er det begrensninger på bruk av reguleringslager, dvs. på hvor mange tonn vare som kan legges på reguleringslager i et kalenderår. Dette var en arbeidskrevende sak for Omsetningsrådet og sekretariatet. LMD fastsatte til slutt taket til 3 000 tonn per år.

Som det fremgår av markedsbeskrivelsen var 2021 som 2020 et spesielt år, hvor etterspørselen etter alle regulerte matvarer holdt seg på et høyt nivå. Ved utgangen av 2021, var det omtrent tomme reguleringslager for alle typer kjøtt.

Det foreligger ikke regnskap fra markedsregulatorene før etter publisering av denne årsrapporten, men det var ikke ekstraordinære tiltak utover de som ble gjennomført som følge av sesongvariasjoner. Omsetningsrådet forvaltet i 2021 et kostnadsbudsjett på om lag 540 mill. kroner. Det er på samme nivå som det som ble regnskapsført for 2020, når de ekstraordinære utgiftene til utkjøp av melkekvoter i 2020 holdes utenom.

Omsetningsrådet avgir egen årsmelding.

2021 var det første året etter implementeringen av nytt regelverk fra juli 2020.

LANDBRUKETS UTVIKLINGSFOND (LUF)

Fondsmidlene i Landbrukets utviklingsfond (LUF) kan brukes til:

- tiltak som tar sikte på å styrke og bygge ut næringsgrunnlaget på landbrukseiendommer. Dette gjelder også om landbruks-eiendommen er en del av en kombinert arbeidsplass
- aktivitetsfremmende tiltak innen eller i tilknytning til landbruksnæringene

Fondsmidlene til LUF blir bevilget av Stortinget, normalt sammen med behandlingen av proposisjonen om jordbruksoppgjøret og i Prop. 1 S for Landbruks- og matdepartementet.

LMD er fondets eier og legger frem vedtekter som beskriver myndighet og ansvar mellom fagdepartementet og administrator av fondet. Departementet utarbeider forslag til bevilgninger over statsbudsjettet og har ansvaret for å rapportere til Stortinget om oppnådde resultater for siste regnskapsår. LMD sender årlig tildelingsbrev til de virksomhetene som forvalter tilskudd under LUF. Dette er Landbruksdirektoratet, Innovasjon Norge, Stiftelsen Norsk Mat og Fylkeskommunene. Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) sender tildelingsbrev til statsforvalteren etter innspill fra LMD.

LMD er ansvarlig for å legge frem tilbud til Norges bondelag og Norges bonde- og småbrukarlag, på forhold som berører fondet, i forbindelse med de årlige jordbruksforhandlingene.

Landbruksdirektoratet har et administrativt forvaltningsansvar for fondet. Oppgaven innebærer blant annet å:

- effektivere vedtakene som fattes om bruk av fondets midler, herunder foreta utbetalinger
- rapportere til LMD ved vesentlige avvik og hendelser som påvirker fondet
- utarbeide årsregnskap og sammenstille prognoser
- koordinere og utarbeide årsrapport

I 2021 ble fondet tilført 1,43 mrd. kroner, mens det ble utbetalt 1,63 mrd. kroner. LUF fikk derfor et negativt resultat på -204,9 mrd. kroner. For øvrig rapportering fra fondet vises det til årsrapporten for LUF 2021.

Under arbeidet med årsrapport for 2020 ble det avdekket svakheter og feil i tidligere prognoser for fondet. LMD og Landbruksdirektoratet gjennomførte derfor i 2021 en evaluering av forvaltningen av fondet. Tiltak som er gjennomført er oppbygging av et internkontrollsystem der klargjøring av roller og ansvar og dokumentasjon ble vektlagt, tilført ressurser til styring og kontroll, økt lederoppmerksomhet, etablert årshjul og opplæring av ansatte.

FORSKNINGSMIDLER TIL JORDBRUK OG MATINDUSTRI

Landbruksdirektoratet er sekretariat for Forskningsmidlene for jordbruk og matindustri (FFL/JA), som finansierer forskning og innovasjon i hele verdikjeden fra primærledd til industri og forbrukerledd. Midlene forvaltes av styret for Forskningsmidler over jordbruksavtalen (JA) og styret for Fondet for forskningsavgift på landbruksprodukter (FFL). I 2021 innvilget disse styrene nye prosjekter for omtrent 120 mill. kroner og behandlet 37 styresaker.

FFL og JA bidrar i tillegg med til sammen 6 mill. kroner årlig til Forskningsrådets Miljøforsk-program. JA-styret bidrar dessuten med 3 mill. kroner per år til henholdsvis norsk-svensk hesteforskningssamarbeid og Graminors planteforedlingsarbeid. FFL-styret bidrar med ca. 75 mill. kroner per år til matforskning gjennom Nofimas strategiske programmer.

I alt er det lagt ut tre utlysninger i 2021, hvorav en felles-utlysning med Norges forskningsråd. Det er innvilget sju samarbeidsprosjekter og sju innovasjonsprosjekter, samt ni utredninger og forprosjekter.

JA-styret og FFL-styret gir ut egne årsrapporter.

REINDRIFTSSTYRET

Reindriftsstyret skal behandle saker som følger av reindriftsloven og av instruksen for Reindriftsstyrets arbeid. De syv medlemmene velges for en periode på fire år. Fire oppnevnes av LMD og tre av Sametinget. Medlemmene skal ha en fordeling i forhold til geografi, faglige forutsetninger, samfunns erfaringer, samt mest mulig lik representasjon av begge kjønn og være aktive utøvere av reindrift.

Reindriftsstyret har både en rådgiver- og forvalterfunksjon. Styret er faglig rådgiver i forvaltningen av reindriftnæringen, reinforskning og veiledning. Rådgiverfunksjonen er rettet mot parter i saker, offentlige organer, samt andre interesser i samfunnet. Under rådgiverfunksjonen skal reindriftsstyret bistå jordskifteretten i forbindelse med behandling av saker etter reindriftsloven.

Forvalterfunksjonen gir Reindriftsstyret overordnet myndighet for statsforvalteren. Det avgjør klager på vedtak og kan eventuelt omgjøre statsforvalterens vedtak.

Landbruksdirektoratet er sekretariat og utøvende organ for Reindriftsstyret.

Reindriftsstyret avholdt seks møter og behandlet totalt 101 saker. Blant disse var flere saker om forholdsmessig reduksjon av reintall for siidaandeler, klagesaker og omgjøringsaker.

I forbindelse med styremøter, har Reindriftsstyret som mål å møte reindriftsutøvere og andre relevante aktører. I 2021 besøkte styret blant annet reinlag i Valdres, samisk videregående skole i Kautokeino og International Centre for Reindeer Husbandry. Formålet er å øke innsikten i, og forståelse for utfordringer som reindrifta har i de enkelte reinbeiteområdene.

Landbruks- og matministeren og Reindriftsstyret har årlig et felles møte for å utveksle informasjon om aktuelle saker som berører reindriftnæringen. Dialogen mellom politisk ledelse og styret er viktig for å skape en felles forståelse for utfordringer og muligheter for reindriftnæringen.

REINDRIFTENS UTVIKLINGSFOND (RUF)

Ved å bruke økonomiske virkemidler, skal RUF bidra til å utvikle reindriftsnæringen i samsvar med de reindriftspolitiske målene.

RUF har et eget styre med fire medlemmer oppnevnt av LMD og NRL. Landbruksdirektoratet er sekretariat og avlegger fondets regnskap og årsrapport.

RUF-styret avholdt åtte møter og behandlet 83 saker. Landbruksdirektoratet har fått delegert administrativ vedtaksmyndighet for søknader der søknadsbeløpet er inntil 200 000 kroner, og som ikke er av prinsipiell karakter, samt for søknader etter RUF-forskriftens kapittel 6. Delegerte saker behandles fortløpende, og presenteres for RUF-styret i førstkommande møte.

ØKONOMISK UTVALG

Økonomisk utvalgs oppgave er å fremstille et økonomisk grunnlagsmateriale for reindriften som utgangspunkt for forhandlingene om reindriftsavtalen mellom Staten ved LMD og reindriftsnæringen ved NRL. Dette legges årlig frem i rapporten «Totalregnskap for reindriftsnæringen».

Sekretariatet bisto også utvalget med å gjennomføre en arbeidstidsundersøkelse. Oppdraget ble gitt av avtalepartene under forhandlinger i 2021, og oppdraget ble ferdigstilt i desember samme år.

Økonomisk utvalg oppnevnes av avtalepartene for fire år med to medlemmer hver, og LMD oppnevner en leder i samråd med NRL. Landbruksdirektoratet er sekretariat for utvalget.

I 2021 ble det gjennomført seks møter i Økonomisk utvalg, og i desember la utvalget frem «Totalregnskap for reindriftsnæringen – Regnskap 2020 og budsjett 2021» for avtalepartene.

KLAGENEMNDA FOR MERKESAKER

Klagenemnda for merkesaker er oppnevnt av Reindrifststyret, og består av fem medlemmer fra ulike reinbeiteområder, med Landbruksdirektoratet som sekretariat. Nemnda behandler klager på vedtak fra de seks reinbeiteområdene på søknader om reinmerker. Statsforvalteren har sekretariatsfunksjon for merkenemndene.

Funksjonstiden for den sittende klagenemnda er utløpt, og derfor var det ingen møter i klagenemnda i 2021. Direktoratet har satt i gang prosessen for oppnevning av klagenemnd for merkesaker.

NORSK-FINSK REINGJERDEKOMMISSJON

Den norsk-finske reingjerdekommissjonen skal iverksette og følge opp «Konvensjon mellom Norge og Finland om oppfølging og vedlikehold av reingjerder og andre tiltak for å hindre at rein kommer inn på det andre rikets område». Gjeldende konvensjon trådte i kraft 1. januar 2017. Et bærende element i denne og tidligere konvensjoner, er at reieiere i begge land skal sørge for at reien deres ikke krysser konvensjonsgrensen. Reingjerdene som er bygget langs konvensjonsgrensen skal støtte opp om reieierens vokteplikt. Den norske delegasjonen er ledet av LMD, med Landbruksdirektoratet som sekretariat. I 2021 avholdt den norsk-finske kommissjonen to videomøter. Kommissjonen mottok meldinger om to grensekryssinger av norsk rein. Direktoratet utbetalte 225 000 kroner fordelt mellom to erstatningskrav fra finske myndigheter for norsk rein på ulovlig beite i Finland.

Av gjeldende konvensjon fremgår at det skal oppføres et nytt reingjerde fra Angeli i Nord-Finland til Levajok i Øst-Finmark. Ansvaret for oppføring og vedlikehold av gjerdestrekningen er fordelt mellom Finland og Norge. LMD har gitt Landbruksdirektoratet ansvaret for planlegging og oppføring av det norske ansvarsområdet, som utgjør om lag 90 km. Oppdraget skulle gjennomføres innen 1. januar 2022. I 2020 fikk direktoratet gjennomført 2/3, og i 2021 er den siste 1/3 av gjerdestrekningen satt opp. Kostnadene til rydding av trase og oppføring av nytt konvensjonsgjerde beløp seg til om lag 17,4 mill. kroner.

En rest på om lag 5 km gjerde gjenstår hvor det kreves tekniske avklaringer i kommissjonen (gjelder kryssing av store elver og trafikkert bilveier) og der hvor det mangler byggegodkjenning fra berørte grunneiere.

Flere tiltak på og langs det nye konvensjonsgjerdet må påregnes i årene fremover av hensyn til trafiksikkerhet og elgproblematikk, i samråd med Vegvesenet og viltmyndighetene. Når det gjelder oppføringen av konvensjonsgjerde på finsk ansvarsområde, pågår det en tvist omkring forståelsen av fremforhandlet konvensjon, som ser ut til å måtte løses ved voldgift.

MARKEDSUTVALGET FOR REINKJØTT

Markedsutvalget for reinkjøtt har siden opprettelsen under reindriftsforhandlingene i 2010 arbeidet for å sikre reinkjøttet positiv oppmerksomhet hos forbrukerne. Dette gjøres hovedsakelig gjennom generisk markedsføring av reinkjøtt i samarbeid med Opplysningskontoret for egg og kjøtt (OEK). Utvalgets arbeid er finansiert over reindriftsavtalen, og har en budsjettramme på 5 mill. kroner.

Landbruksdirektoratet er sekretariat for utvalget, som avholdt ni møter i 2021. Som foregående år, satte covid-19 begrensninger både på Markedsutvalgets (MUs) aktivitetsnivå og valg av aktiviteter. De fleste møtene ble avholdt digitalt. I en periode med begrensede muligheter, fokuserte MU på produksjon av nytt materiale og spissing av kommunikasjonen mot forbruker, med utgangspunkt i markedsplanen for 2021–2022. Målet er å bygge kunnskap om reindriften og om tilberedning av reinkjøtt.

Markedsutvalget samarbeider med Innovasjon Norge gjennom Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftsbasert vekst og verdiskaping. Samarbeidet omfatter konferanser og mat-festivaler, men grunnet pandemien ble ingen slike arrangementer gjennomført i 2021. Reinkjøttkonferansen ble gjennomført i en digital og redusert versjon i april.

Markedsutvalget og Utviklingsprogrammet for landbruks- og reindriftsbasert vekst og verdiskaping har finansiert to episoder om reinkjøtt og reindrift i en serie over åtte episoder om skandinavisk matlaging/reiseopplevelser – New Scandinavian Cooking/En bit av Norge. Serien ble vist på TV2 i januar–mars 2021. Det er på årets budsjett finansiert to nye episoder i ny sesong, som vil bli vist på TV2 høsten 2022.

UTVIKLINGSFONDET FOR SKOGBRUKET

Utviklingsfondet for skogbruket har som formål å fremme forskning, utvikling, informasjon og opplæring innen skogbruket. Fondet prioriterer anvendt FoU-virksomhet med klare problemstillinger og mål, samt tydelig forankring i skognæringen.

Styret oppnevnes av LMD og representanter for Skogbrukets landsforening, Norges Skogeierforbund og Norskog. Landbruksdirektoratet er sekretariat for fondet. Styret avlegger eget regnskap og årsmelding. Det ble innvilget totalt drøyt 3,7 mill. kroner til i alt 11 søknader.

SENTRALE INNTRUKNE RENTEMIDLER FRA SKOGFONDET

Renter av skogfond (rentemidler) er renteinntektene fra innestående skogfond som står i banker. Rentemidlene forvaltes av skogbruksmyndighetene på kommunalt, fylkes- og sentralt nivå. De skal brukes til administrasjon av skogfondordningen, til å dekke eventuelle tap i forbindelse med innkreving av skogfond, samt til fellestiltak som kommer skogbruksnæringen til gode.

Et rådgivende utvalg med medlemmer fra Norges skogeierforbund, skogeierandelslagene, Norskog, statsforvalteren og kommunene evaluerer direktoratets bruk av midlene og gir innspill og råd til ordningen. Direktoratet avlegger eget regnskap og årsmelding for fondet. Det ble innvilget totalt 2,6 mill. kroner til i alt sju søknader.

KLAGENEMNDA FOR NATURSKADESAKER

Klagenemnda er oppnevnt av LMD, har fem møter i året og består av fem medlemmer. Nemnda er en uavhengig klageinstans for Landbruksdirektoratets avgjørelser etter naturskadeerstatningsloven. Klagenemnda er også klageinstans for avgjørelser tatt av forsikringselskapene i saker etter naturskadeforsikringsloven. Landbruksdirektoratet er sekretariat for klagenemnda for begge sakstyper.

I 2021 behandlet Klagenemnda for naturskader 40 klager på vedtak fattet av Landbruksdirektoratet, og 15 forsikringsklager. Til sammenligning ble det i 2020 behandlet 30 klager på vedtak fattet av Landbruksdirektoratet og 35 forsikringsklager. I forsikringssakene har nemnda kompetanse til å avgjøre om det foreligger en naturskade, og om betingelsene for avkortning er til stede. Andre klagegrunner rettes til Finansklagenemnda.

Foto: Tonhjem Tandberg

Kommunikasjon

NYE NETTSIDER

Nye nettsider ble lansert tidlig på året, og har vært en suksess med mange besøkende. Det har styrket mulighetene for at brukerne enkelt kan søke om tilskudd og få viktig informasjon. Nettsidene ble videreutviklet i løpet av året. Det er lagt opp til bred medvirkning internt, hvor f.eks. representanter for alle avdelinger bidrar i det redaksjonelle arbeidet.

NYHETSPRODUKSJON

Landbruksdirektoratet hadde en omfattende produksjon av nyhets saker. Blant annet er rapporter, ordninger og vedtak kontinuerlig presentert mot ulike målgrupper. Det er betydelig interesse for Landbruksdirektoratet, noe som resulterte i om lag 3 400 medieoppslag. De viktigste temaene hvor direktoratets arbeid ble omtalt var skog, innreiseregler for grøntordninger, melk, import og klimaspørsmål.

Nyhets sakene presenteres på nettsider og sendes også ut i nyhetsbrev om lag to ganger per uke til ca. 1 200 abonnenter innen landbruket, forvaltningen, næringsliv og medier.

REINDRIFTSNYTT

Vi ga ut to nummer av Reindriftnytt i 2021. Første utgave omtalte blant annet rapport om nye kriterier for bærekraftig reindrift, ajourhold av reindriften arealbrukskart og vår nye rolle i arbeidet med å ivareta reindriften i forvaltningen av rovvilt. I andre utgave informerte vi blant annet om forskriftsendringer i 2021, slaktetall for høsten og enkelte rettsavgjørelser på reindriftnæring.

Selv om all informasjon i Reindriftnytt allerede er tilgjengelig, blant annet på våre nettsider, så får direktoratet tilbakemelding om at bladet har relevant informasjon til reindriftnæring og forvaltningen.

Foto: Landbruksdirektoratet

INSTAGRAM

I 2021 ble det opprettet en Instagram-konto som pilotprosjekt med reindrift som tema. Formålet med prosjektet er å involvere våre brukere i dagsaktuelle tema i reindriften og reindriftnæring. Gjennom innlegg fanger vi dagsaktuelle situasjoner, ordninger og hendelser som er aktuelle for våre brukere. Instagram er en arena der vi etterlever våre verdier, spesielt engasjement og åpenhet, ved å vise våre følgere det som skjer akkurat nå. Dette er med på å gjøre Landbruksdirektoratet synlig, og forhåpentligvis som en attraktiv arbeidsplass. I løpet av året fikk Instagram-kontoen 367 følgere, og det ble lagt ut 64 innlegg og flere historier. Vi har fått positive tilbakemeldinger på arbeidet, og prosjektet videreføres i 2022.

Det er betydelig medieinteresse for Landbruksdirektoratets virksomhet. Her intervjues adm. direktør Jørn Rolfsen av NRK Dagsrevyen

Digitalisering

I 2021 fortsatte direktoratet de siste årenes høye digitaliseringstakt. Prosjektene ble levert til rett tid, innenfor kostnadsrammene og med god kvalitet.

Vi avsluttet tre store digitaliseringsprosjekter: løsning for kvoteordningen for melk, løsning for importordninger og RÅK-tilskudd og nye nettsider. Alle løsningene er satt i produksjon. Vi har fått gode tilbakemeldinger fra brukerne, og vi ser allerede nytteverdien av de digitale løsningene. Gjennom året startet vi opp ett stort og fire mindre prosjekter, og vi gjennomførte en konseptutredning for digitalisering av reindrift. Ny løsning for erstatningsordningene i jordbruket og nytt øremerkeregister for rein fortsetter i 2022.

Innreiserestriksjoner for utenlandsk arbeidskraft medførte at vi fikk to hasteoppdrag: å utvikle en ny digital løsning for å søke om unntak fra innreiserestriksjonene for utenlandsk arbeidskraft til grøntsektoren, og en digital tjeneste for tilskudd til opplæring av arbeidstakere. Begge ble levert som bestilt.

Gjennom året jobbet vi for å øke digitaliseringsgraden for hvor mange som leverer søknader digitalt, og vi har jobbet med å digitalisere ordninger som i dag er manuelle.

DIGITALISERING – PROSJEKTER OG AKTIVITETER

MOBIL KARTLØSNING FOR SKOGFORVALTNINGEN

Arbeidet med å øke digitaliseringsgraden og effektiviseringen av tjenestene og fagsystemene for skogbruksforvaltningen har vært et satsingsområde for direktoratet over flere år. Vi har økt digitaliseringsgraden for skogfond og skogtilskudd, og vi har forbedret brukervennligheten i systemene. Videre har direktoratet digitalisert arbeidsprosesser og ordninger som tidligere har vært papirbaserte.

Nå skal vi utvikle en kartbasert mobil feltløsning for kommunene som skal brukes til kontroll av tiltak i skogen. Løsningen baseres på direktoratets nye WebGIS-plattform.

Løsningen, som blir kalt SKART, utvikles i tett samarbeid med brukerrepresentanter fra både kommuner og statsforvaltere. Prosjektet ble startet høsten 2021, og skal etter planen ferdigstilles før sommeren 2022. I denne første versjonen skal løsningen håndtere «resultatkartlegging skog og miljø». Neste steg blir å utvide SKART til «Skogfonds- og NMSK-kontroll» (NMSK=Nærings- og miljømidler i skogbruket).

NY WEBGIS-PLATTFORM BLIR EN VIKTIG BRIKKE I DIREKTORATETS SATSING PÅ GEODATA

Landbruksdirektoratets strategiske plan for 2021–2025 har et sterkt digitaliseringsfokus. Flere av målsetningene forutsetter gjennomføring av tiltak rettet mot forvaltning, deling og bruk av data.

Landbruksdirektoratet vedtok nylig en egen geodatastrategi som bygger opp under målene i strategisk plan 2021–2025. Et av tiltakene i handlingsplanen for 2021 var å anskaffe og implementere en WebGIS-plattform. WebGIS-plattformen skal støtte effektiv etablering, forvaltning, bruk og deling av geodata samt tilby et teknisk rammeverk for nettbaserte kartløsninger og kartløsninger til bruk i felt. Den nye plattformen vil således være en sentral brikke i direktoratets satsing mot å bli en datadrevet forvaltning.

Vi avsluttet tre store digitaliseringsprosjekter: løsning for kvoteordningen for melk, løsning for importordninger og RÅK-tilskudd og nye nettsider.

I perioden juni til oktober 2021 ble det gjennomført en åpen anbudskonkurranse for anskaffelse av rammeavtale for utvikling, drift og vedlikehold av WebGIS-plattformen. Asplan Viak AS vant konkurransen, og rammeavtalen ble signert i oktober 2021. WebGIS-plattformen vil gjennom 2022 og 2023 bli trinnvis implementert i direktoratet gjennom avropsprosjekter som SKART, kartintegrasjon i Agros og gjennom mindre tiltak og prosjekter som f.eks. etablering av tekniske løsninger og organisatorisk opplegg rundt forvaltning og tilgjengeliggjøring av frittstående geodatasekk. WebGIS-plattformen som nå er under implementering vil fungere som en funksjonsrik og kostnadseffektiv kjerneløsning for pågående og fremtidige kartsentriske løsninger og utviklingsinitiativ i direktoratet.

ENKLERE TJENESTER FOR ERSTATNINGSORDNINGENE I LANDBRUKET

I 2021 startet vi arbeidet med å utvikle nye digitale tjenester for innsending av søknader, behandling og utbetaling av erstatning for klimabetingede skader og offentlige pålegg. Prosjektet avsluttes i 2022. Den nye løsningen vil tilby enkle og effektive tjenester til søkere om erstatning. Løsningen vil gi saksbehandlere i kommune og hos statsforvalter et effektivt verktøy som vil tilrettelegge for raskere saksbehandling og utbetaling av erstatning. Utviklingen er finansiert over jordbruksavtalen.

I utviklingen av digitale tjenester for erstatningsordningene tar vi utgangspunkt i brukernes behov og tenker nytt på hvordan vi innretter ordningene og regelverket for å sikre at tjenestene blir enklest mulig for våre brukere.

Vi henter også inn data vi allerede har i andre systemer for at brukerne skal slippe å oppgi data flere ganger.

DIGITAL SØKNAD OM KOMPENSASJON FOR AVVIKLING AV PELSDYRHOLD

Direktoratet har utviklet digitale tjenester for pelsdyroppdrettere hvor det er mulig å søke om kompensasjon og dekning av utgifter i forbindelse med riving og opprydding etter avvikling av produksjonen.

I løpet av 2021 sendte LMD ut et nytt forslag til endring av lov om forbud mot hold av pelsdyr på høring. Forslaget innebærer at det lovfestes rett til kompensasjon utmålt etter bestemmelsene i ekspropriasjonserstatningsloven og med mulighet for rettslig skjønn etter de regler som gjelder i ekspropriasjonssaker. Når nytt regelverk for kompensasjonsordningene er vedtatt, må det utvikles ny digital tjeneste eller tilpasninger av eksisterende tjeneste for søknadsinnlevering i fagsystemet for behandling av søknader. Dette må gjøres i 2022.

PANDEMIEN GA UTFORDRINGER MED ARBEIDSKRAFT TIL GRØNTNÆRINGEN

For ordningene som ga grøntnæringen mulighet for å søke om unntak fra innreiserestriksjonene for utenlandsk arbeidskraft, utviklet direktoratet, i løpet av kort tid, nye digitale tjenester og et system for behandling av søknadene.

Parallelt med utvikling av den digitale tjenesten for innreise, utviklet direktoratet en søkeløsning for bruk av grensepolitiet. Senere ble denne løsningen erstattet med en maskin til maskin tjeneste som ble brukt av DSB for å utvikle en fellestjeneste til grensemyndighetene. Her benyttet vi felleskomponenten «maskinporten» fra Digitaliseringsdirektoratet. Kort tid etter måtte vi utvikle en digital tjeneste for tilskudd til opplæring av arbeidstakere i sesongbasert arbeid i grøntnæringen. Også den ble levert på rekordtid.

ET HELTHETLIG BLIKK PÅ REINDRIFTEN

Landbruksdirektoratet har et mål om å digitalisere reindrifftsforvaltningen. Store deler av saksbehandlingen er fortsatt basert på manuell registrering hvilket medfører betydelig merarbeid for forvaltningen og forsinket saksbehandling og utbetaling av tilskudd. I tillegg er eksisterende systemer basert på en teknologi som er teknisk utdatert, og gir en vesentlig risiko for redusert driftsstabilitet.

Direktoratet har over flere år søkt finansiering for utvikling av nye løsninger på reindrifftsområdet uten at finansiering har kommet på plass. Direktoratet har også vært i kontakt med

Parallelt med utvikling av den digitale tjenesten for innreise, utviklet direktoratet en søkeløsning for bruk av grensepolitiet.

Digitaliseringsrådet om utvikling av løsninger på reindriftsområdet. Rådene fra Digitaliseringsrådet var nyttige for direktoratets videre arbeid. Basert på Digitaliseringsrådets anbefalinger gjennomførte vi en konseptutredning i 2021 hvor alle deler av reindriftsforvaltningen ble vurdert og vektlagt.

Målet med konseptutredningen var å se på hva som kan gjøres av forenklinger i arbeidsprosesser og i regelverket for å forbedre tjenestene og redusere kostnader ved utvikling og vedlikehold samt å legge grunnlaget for estimat. Utredningen har hatt et sterkt brukerfokus og har gjennom et innsiktsarbeid vurdert problemene og mulighetene som berører næringsutøvere og forvaltningen i forbindelse med søknad og saksbehandling av ordninger i reindriften.

I konseptutredningen ble tre ulike løsningsalternativer vurdert og estimat for anbefalt løsning utarbeidet. Direktoratet meldte inn digitaliseringen av reindriftsforvaltningen som satsingsforslag til Statsbudsjettet 2023. En alternativ finansieringsmulighet er medfinansieringsordningen til Digitaliseringsdirektoratet (inkl. nødvendig egenfinansiering).

REGISTERET OVER ØREMERKER FOR REINSDYR

Det er et krav i reindriftsloven at all rein i det samiske reinbeiteområdet skal merkes med eierens merke. Merkeregisteret inneholder samtlige godkjente reinmerker i Norge.

Etter at Landbruksdirektoratet i 2017 måtte stenge registeret for innsyn på grunn av personvernet, har ikke reindriftnæringen hatt tilgang til merkeregisteret.

I 2021 fikk Landbruksdirektoratet tilsagn om midler for å utvikle et nytt merkeregister fra Digitaliseringsdirektoratets medfinansieringsordning. Registeret skal dekke næringens behov, og være et effektivt verktøy i forvaltningen av øremerker og i behandling av søknader om nye merker. Utviklingsprosjektet startet høsten 2021, og planen er at registeret skal settes i produksjon etter sommeren 2022.

DATA SKAL HJELPE OSS TIL Å FORBEDRE FORVALTNINGEN

Direktoratet deler allerede en del data på data.norge.no, men vi tror at både landbruksnæringen og annen næringsvirksomhet vil kunne ha stor nytte av at direktoratet deler data i større grad enn vi gjør i dag. I 2021 ble det gjennomført en pilot og testet forskjellige teknologiske løsninger for en datadelingsplattform. Målet er å få etablert en slik plattform, og at utvalgte datasett blir tilgjengelig for intern og ekstern bruk. Arbeidet vil pågå i hele strategiperioden 2021–2025.

SAMMENHENGENDE TJENESTER FOR DØDSFALL OG ARV OMFATTER EIERE AV LANDBRUKSEIENDOMMER

Offentlige tjenester skal oppleves sammenhengende og helhetlig av brukerne, uavhengig av hvilke offentlige virksomheter som tilbyr dem. I 2021 bidro direktoratet i arbeidet med å utvikle en tjeneste som svarer på hvem som er eiere av landbruks-eiendommer. Arbeidet ledes av Digdir i tett samarbeid med KS, som representerer kommunene i arbeidet.

TO STORE DIGITALISERINGSPROSJEKTER AVSLUTTET

I 2021 avsluttet vi to store og viktige digitaliseringsprosjekter i direktoratet for hhv. melkevotet og importvernet. Utviklingen er gjennomført av vår utviklingsleverandør i tett samarbeid med direktoratets ansatte.

Vi avsluttet det toårige utviklingsprosjektet for ny digital løsning for kvoteordningen for melk. Prosjektet var finansiert av Omsetningsrådet via Fondet for omsetningsavgift. Første del av løsningen gikk i produksjon i midten av mars. Samtidig slo vi av det gamle fagsystemet. Andre og siste del av løsningen gikk i produksjon i mai. Den nye løsningen gjør det enklere å forvalte gjeldende regelverk for melkekvoteordningen. Melkeprodusenter og kvoteeiere har fått tilgang til brukervennlige digitale selvbetjeningstjenester. For første gang på noen år solgte staten i 2021 kumelkevotet, og det ble nå mulig å kjøpe grunnkvote for kumelk digitalt gjennom løsningen. Over 99 prosent av de som kjøpte grunnkvote gjorde det digitalt via den nye løsningen.

Målet med konseptutredningen var å se på hva som kan gjøres av forenklinger i arbeidsprosesser og i regelverket

I løpet av året avsluttet vi også det treårige arbeidet med utvikling av ny digital løsning for importordninger og RÅK-tilskudd, ordningen for råvarepriskompensasjon. Den nye løsningen tilbyr helhetlige og samordnede tjenester som bidrar til å gjøre hverdagen enkel og effektiv for målgruppene. Utviklingen ble finansiert over jordbruksavtalen. Gjennom de digitale tjenestene kan brukerne blant annet kjøpe og selge tollkvoter og søke om tollnedsettelse, tilskudd og tollkvote. Løsningen ble lansert i april.

DIGITALISERING OG OFFENTLIG PRIVAT SAMARBEID

En av innsatsområdene i regjeringens digitaliseringsstrategi er å styrke samarbeidet med privat sektor. OPS landbruk (Offentlig Privat Sektorutvikling Landbruk) skal bidra til å øke landbruksnæringens konkurransekraft og modernisere offentlig forvaltning i sektoren gjennom samhandling innenfor digitalisering. Direktoratet ble med i topplerledergruppen for OPS landbruk i 2021. Direktoratet ser OPS landbruk som en viktig møteplass for samhandling og koordinering av digitaliseringsaktiviteten i landbrukssektoren. Direktoratet bidrar også i koordineringsgruppa for OPS landbruk.

Bruk av nasjonale felleskomponenter gir nytte for direktoratet og for våre brukere.

Det er et krav i Digitaliseringsrundskrivet at direktoratet skal følge regjeringens strategiske prinsipper for nasjonale felleskomponenter. Dette har vi gode erfaringer med. I 2021 tok direktoratet i bruk maskinporten, som gir en sikker autentisering og tilgangskontroll for utveksling av data mellom direktoratet og andre virksomheter. Vi benyttet også maskinporten til utvikling av integrasjon mot Skatteetaten, Folkeregisteret, Digitaliseringsdirektoratet og Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap.

NØKKELTALL – DIGITALISERING AV TJENESTER

Innenfor Landbruksdirektoratets ansvarsområde håndteres om lag 250 000 søknader og andre skjemaer fra eksterne brukere, fordelt på rundt 140 tjenester og ordninger.

Grafen til høyre viser graden av digitalisering av direktoratets tjenester overfor eksterne brukere i prosent, og i hvilket omfang de digitaliserte tjenestene har blitt brukt.

Det var en betydelig økning i digitaliseringsgraden fra 2020 til 2021. Økningen i antall tjenester med digitale løsninger skyldes bl.a. at flere enkle ordninger tok i bruk skjemaløsningen Nettskjema.

Andelen av brukere som leverer søknader/skjemaer digitalt er også økende. Vi har et mål om en digitaliseringsgrad på over 95 prosent for de ordningene hvor det allerede eksisterer digitale løsninger. I 2021 ble målet nådd for 62 prosent av ordningene, mot 54 prosent i 2020. En fortsatt økning er en prioritert oppgave de neste årene. For de tre ordningene med en digital løsning hvor det er flest søknader (totalt 76 475 søknader), er det en digitaliseringsgrad på nesten 100 prosent.

DIGITALISERINGSGRAD OG BRUK AV DE DIGITALISERTE TJENESTENE I PROSENT

Grafen viser graden av digitalisering av direktoratets tjenester overfor eksterne brukere i prosent, og i hvilket omfang de digitaliserte tjenestene har blitt brukt.

Saksbehandlingstid for klagesaker

EIENDOMSLOVGIVNINGEN

Saksbehandlingstiden for klagesaker og omgjøringsbegjæringer etter jordlov, konsesjonslov og fjellov var i gjennomsnitt på 6,7 måneder i 2021. Omgjøringsbegjæringerne hadde en gjennomsnittlig saksbehandlingstid på 6,8 måneder. Klagesakene hadde en gjennomsnittlig saksbehandlingstid på 6,7 måneder. Saksbehandlingstiden var noe kortere sammenlignet med 2020, samtidig som vi behandlet langt flere klagesaker og omgjøringsbegjæringer i 2021 enn året før. Vi vil jobbe videre med å redusere saksbehandlingstiden fremover. Dette har også sammenheng med hvilke andre oppdrag vi er satt til å løse.

Det ble behandlet 39 klagesaker og tolv omgjøringsbegjæringer, samt ni saker der Landbruksdirektoratet var førsteinstans.

OFFENTLIGE PÅLEGG I HUSDYRPRODUKSJON

For erstatning etter offentlige pålegg i husdyrproduksjon var saksbehandlingstiden for den ene saken som kom i 2021 på 6,5 måneder.

SKOGBRUK

Landbruksdirektoratet fattet i 2021 vedtak i en klagesak etter vernskogbestemmelsen i skogbrukslova, to klagesaker etter forskrift om planlegging og godkjenning av landbruksveger og ti klagesaker etter midlertidig forskrift om tilskudd for å opprettholde hogstaktiviteten i skogbruket. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid var 1,7 måneder.

REINDRIFT

Saksbehandlingstiden for klagesaker på tilskudd til siidaandeler og reinlag var i gjennomsnitt på 32 dager. Det ble behandlet 55 klagesaker.

KOMPENSASJON ETTER AVVIKLING AV PELSDYRHOLD

Landbruksdirektoratet behandlet ti klagesaker og tolv dispensasjonssaker etter forskrift om kompensasjon etter avvikling av hold av pelsdyr i 2021. Saksbehandlingstiden for klagesaker var i gjennomsnitt 6,6 måneder. For dispensasjonssaker var gjennomsnittlig saksbehandlingstid 5,4 måneder.

JORDVERN OG KLAGESAKER

I 2021 behandlet vi to klagesaker om nydyrking, og gjennomsnittlig saksbehandlingstid var 6,7 måneder.

HUSDYRKONSESJON

Det ble fattet vedtak i fire klagesaker etter husdyrkonsesjonsregelverket i 2021. Den gjennomsnittlige saksbehandlingstiden var på ti og en halv måned. Dette er høyere enn i 2020, hvor den gjennomsnittlige saksbehandlingstiden var på ni måneder. Flere av sakene som ble ferdigbehandlet i 2021 var svært komplekse, noe som bidro til økt saksbehandlingstid. Antall restanser ble redusert i 2021.

VELFERDS- OG VETERINÆRORDNINGENE

Det ble fattet vedtak i 14 klagesaker innenfor velferds- og veterinærordningene. Den gjennomsnittlige saksbehandlingstiden var på to og en halv måned. Dermed økte saksbehandlingstiden med en måned sammenlignet med 2020, hvor gjennomsnittet var en og en halv måned.

Foto: Torbjørn Tandberg

PRODUKSJONS- OG AVLØSERTILSKUDD

Det ble fattet vedtak i totalt 28 klagesaker innenfor produksjons- og avløsertilskudd. Gjennomsnittlig klagesaksbehandlingstid, fra saken kom inn til Landbruksdirektoratet til det ble fattet vedtak, var på to måneder.

Av de 28 sakene var det 19 saker som omhandlet dispensasjonssøknader fra søknadsfrist og frist for etterregistreringer av opplysninger. De fleste av dispensasjonssakene har kort klagesaksbehandlingstid, fra en til to måneder. Dersom man trekker fra dispensasjonssakene, var den gjennomsnittlige saksbehandlingstiden for de resterende ni klagesakene på fire måneder. I en del av disse sakene ventet vi på svar i andre prinsipielle saker. Noen saker krevde en omfattende og detaljert gjennomgang av foretakenes regnskaper og driftsform, og flere av sakene kunne få store konsekvenser for foretakene. Det stilles derfor strenge krav til saksbehandlingen.

En gjennomsnittlig klagesaksbehandlingstid på mellom to og fire måneder innebærer en reduksjon sammenlignet med de foregående årene. I 2020 lå klagesaksbehandlingstiden i gjennomsnitt på fire til syv måneder, i 2019 på fem måneder, i 2018 på ni måneder og i 2017 på 12–18 måneder. Redusert saksbehandlingstid kan ses i sammenheng med direktoratets prosjekt «Akseptabel klagesaksbehandlingstid», som pågikk i perioden august 2018–desember 2019.

NATURSKADE

Klagenemnda for naturskadesaker behandlet 55 klagesaker i 2021. Klagesaker etter den statlige erstatningsordningen og den private forsikringsordningen utgjorde henholdsvis 40 og 15 saker.

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid fra søknad ble mottatt til endelig vedtak forelå fra Klagenemnda for naturskadesaker var om lag ett år og to måneder.

Klagenemnda for naturskadesaker behandlet 55 klagesaker i 2021. Illustrasjonsfotoet er fra flommen i Luster i 2018.

Rapporter og utredninger

Rapporter og utredninger som Landbruksdirektoratet leverte i 2021, enten alene eller sidestilt med andre:

1/2021:	Kartlegging av foryngelse og miljøhensyn ved hogst	31/2021:	Konseptutredning Digitalisering fagsystem rein	Landbruksdirektoratet har bidratt i sekretariat eller med faglige innspill til disse rapportene og utredningene, levert i 2021: M-2007: Skogvern og konsekvenser for avvirkingen og skognæringens bidrag til det grønne skiftet. Deloppdrag 2: Forslag til retningslinjer for avveining Rapport mars 21: Statusrapport fra regnskapsgruppen (deltatt i sekretariatet for klimaavtalen i jordbruket) Innspill til Nibio-rapport om klimarisiko i verdikjeder med utgangspunkt i matsystemet (ikke publisert) Innspill til Nibio-rapport 7 (175)/2021 Verdiskaping i utmark Undersøkelse om arbeidsforbruket i reindriftsnæringen i Norge (bistått Nibio) Rekruttering og generasjonsoverganger i reindriften (bistått Nibio) Historisk beitebruk i Sverige (bistått Nordlandsforskning)
3-29/2021:	Matsvinn i jordbrukssektoren	32/2021:	Ressursregnskapet for reindriftsnæringen	
5/2021:	Markedsrapport	36/2021:	Vurdering av tilskuddsordning for gjødsling av skog	
6/2021:	Omverdenen til norsk landbruk og matindustri	34/2021:	Totalregnskap for reindriftsnæringen – Regnskap 2020 og budsjett 2021	
10/2021:	Bruk av norske fôrressurser	44/2021:	Utredning av implementering av tilskudd til klimarådgivning i regionale miljøprogram	
11/2021:	Årsrapport Reindriftens utviklingsfond RUF 2020		Faglig beredskapsplan for stor granbarkbille, versjon 1.0	
15/2021:	Produksjon av økologiske jordbruksvarer		Kartlegging av statistikk på grøntområdet	
15/2021:	Produksjon av økologiske jordbruksvarer – Tillegg til rapport nr. 15/2021		Utvalgte kulturlandskap i jordbruket; Nye områder 2022 – 2023. Tiltråding fra Landbruksdirektoratet, Riksantikvaren og Miljødirektoratet til Landbruks- og matdepartementet og Klima- og miljødepartementet	
17/2021:	Evaluering av tilskudd til frakt av slaktedyr		Årsrapport for Utvalgte kulturlandskap i jordbruket 2020.	
21/2021:	Forslag til fordelingsnøkkel for regionale miljøtilskudd		Årsrapport Landbrukets utviklingsfond LUF 2020	
23/2021:	Tre kvartalsrapporter om konkurransesituasjonen for bearbejdede landbruksvarer (RÅK)		Årsrapport Landbruksdirektoratet 2020.	
25/2021:	Evaluering av pilotprosjekt Ajourhold av reindriftens arealbrukskart			
26/2021:	KOSTRA (KOMMune STATistisk RAPportering) er eit nasjonalt informasjonssystem som gir opplysningar om kommunal og fylkeskommunal verksemd.			
27-9/2021:	Målprisrapport 2020–2021			

Rekruttering og generasjonsoverganger i reindriften.
Vurdering av økonomiske tilskudd. Nibio rapport vol. 8. nr 3. 2022

Regelverksutvikling

Her følger en oversikt over bidrag vi har gitt til nye forskrifter i 2021, samt endringer av eksisterende. Vi har ikke tatt med arbeid med forskrifter som ikke ble ferdigstilt. Faste justeringer av satser fremgår heller ikke.

Fagområde	Forskrift	Landbruksdirektoratets rolle
Kvotordningen for melk	FOR-2011-12-23-1502 Forskrift om kvotordningen for melk	Bidrett i forbindelse med endring av forskrift som følge av nytt fagsystem for kvotordningen for melk
Skogbruk	FOR-2012-05-25-460 Forskrift om utsetting av utenlandske treslag til skogbruksformål	Utredet i samarbeid med Miljødirektoratet på oppdrag fra Klima- og miljødepartementet og Landbruks og matdepartementet (høringsnummer 2021/2806)
Skogbruk	FOR-2004-02-04-449 Forskrift om tilskudd til skogbruksplanlegging med miljøregistreringer	Bidrett med innspill til utforming av forskriften.
Grøntnæringen	FOR-2021-03-26-967 Forskrift om søknad om unntak fra innreiserestriksjonene for utlendinger som er strengt nødvendige for å opprettholde forsvarlig drift i grønntnæringen	Bidrett med innspill til utforming av forskriften.
Grøntnæringen	FOR-2021-05-14-1522 Midlertidig forskrift om tilskudd til opplæring av arbeidstakere i sesongbasert arbeid i grønntnæringen	Bidrett med innspill til utforming av forskriften.
Frukt	FOR-2021-12-21-3789 Forskrift om tilskudd til fellesanlegg for frukt	Bidrett med innspill til utformingen av forskriften og forarbeider til denne.
Produksjonstilskudd	FOR-2014-12-19-1817 Forskrift om produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket § 4	Bidrett med innspill til utforming av ny §4
Reindrift	FOR-2021-06-22-2306 Forskrift for reindriften utviklingsfond kap.6	Bidrett i utarbeidelse av kap. 6
Tidligpensjon til jordbrukere	For-1999-02-03-190 Forskrift om tilskudd til tidligpensjonsordningen	Bidrett i utarbeidelsen av endringer i forskriften.
Veterinærreiser	FOR-2015-04-30-426 Forskrift om tilskudd til veterinærreiser	Bidrett i utforming av forskriftsendringer og forarbeider til disse.

Del 4 Styring og kontroll

Styring og kontroll

Virksomhetsstyringen i Landbruksdirektoratet skal legge til rette for at målene og kravene som er satt, nås med effektiv ressursbruk. I 2021 jobbet direktoratet systematisk med forbedringspunkter innen styring og kontroll. Sentralt i dette arbeidet var operasjonaliseringen av Strategisk plan 2020–2025, ressursstyring, internkontroll og kvalitet i prognosearbeidet vårt.

TILSTANDSVURDERING AV STYRING OG KONTROLL I VIRKSOMHETEN

Fastsatte mål og resultatkrav for 2021 ble i all vesentlighet nådd. Når det gjelder leveranser på oppdrag, vurderes gjennomføringsgraden som høy. Det ble avdekket vesentlige avvik på to områder. De er utredet, og tiltak er iverksatt.

Landbruksdirektoratet arbeider med ulike tiltak som skal bidra til tilfredsstillende forvaltning av de landbrukspolitiske virkemidlene, der vedtak fattes hos statsforvalteren, kommunene og fylkeskommunene. Samlet utgjør disse vedtakene om lag 2/3 av de tildelingene som direktoratet disponerer. Oppfølging og kontroll skjer gjennom styringssignaler i tildelingsbrev og instruks til statsforvalteren. Direktoratet gir også instruks til saksbehandlingen gjennom rundskriv. Styringssignaler og rapportering blir gjennomgått årlig for å være trygg på at den delegerte forvaltningen etterlever krav og instruks. Statsforvalteren har krav om gjennomføring av forvaltningskontroll av 20 prosent av kommunene i fylket. Direktoratet har i 2021 arbeidet med å gjøre styringsgrunnlaget tydeligere. Spesielt har statsforvalterens oppfølging av kommunenes forvaltning av de landbrukspolitiske virkemidlene fått oppmerksomhet. Videre er arbeidet med å digitalisere forvaltningen av tilskuddsordningene viktige bidrag for å oppnå korrekte vedtak og en mer effektiv kontroll med tilskuddsforvaltningen.

Økonomirapporteringen og prognosearbeidet for ordninger og fond utgjør en vesentlig del av vår styring, og rapporteringen bidrar til at forbruket holdes innenfor tildelingene og fullmaktene som er gitt. Kvaliteten og korrektheten i rapporteringen er vesentlig, fordi den også brukes både av departementet, næringen og andre statlige virksomheter. Videre gjennomføres intern økonomirapportering for direktoratets eget budsjett.

Risikostyring er en integrert del av styringen av direktoratet, og det gjennomføres risikovurderinger på flere nivåer. Overordnet risikovurdering gjøres med utgangspunkt i våre virksomhetsprosesser rettet mot vår evne til å gjennomføre samfunnsoppdraget. Videre gjøres det risikovurderinger av de konkrete kravene og oppdrag som gis i det årlige tildelingsbrevet, samt forhold fra økonomi- og virksomhetsinstruksen. I tillegg gjennomfører vi årlig risikovurderinger av utvalgte økonomiske og juridiske virkemidler. Alle større IKT-prosjekter risikovurderes løpende.

I 2021 ble det avdekket to vesentlige avvik og tre alvorlige sikkerhetshendelser. Det ene avviket gjaldt direktoratets årsrapportering på Landbrukets utviklingsfond (LUF), der prognosearbeidet har hatt for lav kvalitet over tid. I løpet av året er det etablert internkontroll for fondet, og det er iverksatt opplæring. Det andre avviket var feil i tre utbetalinger fra økonomisystemet, Unit4, i forbindelse med utbetaling av tilskuddsmidler. Forholdene er rettet opp, årsaken er klarlagt og muligheten for ytterligere feilutbetalinger med samme årsak er lukket.

I 2021 ble det avdekket to vesentlige avvik og tre alvorlige sikkerhetshendelser.

Sikkerhetshendelsene er omtalt under avsnittet Sikkerhet og beredskap. Avvikene og sikkerhetshendelsene forsterker behovet for å vektlegge den interne forståelsen og forbedringer av internkontrollsystemet.

I 2021 utviklet vi prosessene som er knyttet til i virksomhetsstyringen. Det er behov for å fortsette arbeidet 2022. Sentralt i utviklingen av styringen er strategisk plan, som strekker seg til 2025. Dette bidrar til at vi får et flerårig perspektiv. Det ble etablert en handlingsplan for å operasjonalisere strategisk plan. Satsingen på digitalisering og forbedringen av våre fagsystemer er en sentral del av dette, sammen med iverksettelse av kompetanseplan og bemanningsplanlegging.

Samlet gir dette et bedre grunnlag for å kunne ta beslutninger som vedrører budsjetttrammene for strategiperioden.

Det pågående arbeidet med å utvikle styring og kontroll, mener vi er tilstrekkelig for å bygge en kultur som øker leveringsevnen, etterlevelsen og korrektheten i virksomheten.

Vi vurderer Landbruksdirektoratets resultat- og regnskapsinformasjon for 2021 som relevant og pålitelig.

OPPFØLGING AV EVENTUELLE MERKNADER FRA RIKSREVISJONEN

Årsoppgjørrevisjonen for 2021 starter i februar 2022, og endelig revisjonsberetning for 2021 forventes innen 1. mai 2022.

Landbruksdirektoratets regnskap for 2020 ble godkjent uten vesentlige merknader. Det ble avholdt et digitalt møte mellom Riksrevisjonen og Landbruksdirektoratet i juni 2021 der direktoratet fikk gode tilbakemeldinger på samarbeid og oppfølging.

I 2021 gjennomførte Riksrevisjonen oppstartsmøter, og fikk med det bekreftet forståelsen for internkontrollen i Landbruksdirektoratet.

SIKKERHET OG BEREDSKAP

Sikkerhetstilstanden i direktoratet vurderes som god. Antallet meldte sikkerhetshendelser lå i 2021 noe under nivået i 2020. Av 21 hendelser var tre av høy alvorlighetsgrad. To av hendelsene er relatert til leveranser fra vår driftsleverandør. Alle hendelsene er løst, med unntak av den sist meldte. Ingen av hendelsene har medført konsekvenser for direktoratet. Den uløste hendelsen inntraff på slutten av året. Hendelsen vurderes som svært alvorlig, og vi har hatt tett dialog med vår driftsleverandør for å forsikre oss om at hendelsen ikke får alvorlige konsekvenser for direktoratet.

Det operative sikkerhetsarbeidet i direktoratet fungerer godt, og vi er i god stand til å reagere raskt og gjennomføre tiltak for å unngå at sikkerhetshendelsene får uønskede konsekvenser for direktoratet og våre brukere.

I 2021 jobbet vi med revisjon av direktoratets styringssystem for informasjonssikkerhet. Dagens styringssystem kombinerer informasjonssikkerhet, personellsikkerhet, fysisk sikkerhet og beredskap. Styringssystem for informasjonssikkerhet har egne lovkrav og disse dekkes ikke godt nok av vårt nåværende system. Nytt styringssystem baseres derfor på anbefalinger og maler fra Digitaliseringsdirektoratet som bygger på ISO 27001, en anerkjent standard for styringssystem for informasjonssikkerhet, for å sikre at vi oppfyller lovens krav.

Vi videreførte arbeidet med å bygge en god sikkerhetskultur i Landbruksdirektoratet. Vi holdt foredrag og kurs i informasjonssikkerhet for alle ansatte. Kompetanseheving og bevisstgjøring hos de ansatte er et av våre viktigste tiltak for å bedre sikkerheten i Landbruksdirektoratet, og vi vil fortsette arbeidet i 2022.

I 2021 utviklet vi prosessene som er knyttet til i virksomhetsstyringen.

Det ble gjennomført fem øvelser innen informasjonssikkerhet: to sikkerhetsøvelser for Landbruks- og matCERT og tre øvelser med vår interne sikkerhetsgruppe i seksjon for IKT. Øvelsene med Landbruks- og matCERT var hovedsakelig knyttet til varsling av hendelser. Vi øvde på kryptert kommunikasjon, klassifisering av hendelser og metoder for varsling, både internt og mot nasjonalt cybersikkerhetssenter.

Av øvelsene med vår interne sikkerhetsgruppe var én knyttet til personvern og informasjon på avveie, mens de øvrige var knyttet til tenkte hendelser. Vi vil fortsette med slike øvelser i 2022.

Det ble gjennomført en heldags beredskapsøvelse i 2021. Øvelsen ble forberedt og ledet av vår leverandør for beredskapsbistand, Sikkerhetsledelse AS. Hele beredskapsgruppen med administrerende direktør deltok i øvelsen. Øvelsen ble gjennomført som en skrivebordsøvelse i direktoratets lokaler, og tema var pandemien.

Direktoratet har ekstra fokus på informasjonssikkerheten i, og sikkerhetstest av nye IKT-systemer som utvikles.

Det gjennomføres penetrasjonstester (PEN-test) for å avdekke eventuelle sårbarheter og risiko. Disse utføres alltid av ekstern tredjepart. Basert på risikobilde iverksettes tiltak for å redusere risiko. 2021 gjennomførte vi penetrasjonstest av ny løsning for melkekvoter og sikkerhetsløsning. Det ble ikke avdekket sårbarheter.

I 2021 ble løsningen for sikring av direktoratets digitale tjenester og fagsystemer oppgradert til siste versjon. Oppdatering og patching av servere og programvare ble satt i system for å sikre regelmessig og nødvendige sikkerhetsoppdateringer. Direktoratet tok i bruk maskinporten for sikker maskin-til-maskin kommunikasjon og forbedret sikring av webservices.

LANDBRUKS- OG MATCERT

Landbruks- og matCERT, som ble etablert i 2019, er sektorens miljø for håndtering av sikkerhetshendelser, og inngår i det nasjonale responsmiljøet. Landbruksdirektoratet har ansvaret for drift av Landbruks- og matCERT. I 2021 videreførte vi aktiviteten fra 2020 med ukentlige møter med Landbruks- og matdepartementets underliggende virksomheter (Landbruksdirektoratet, Nibio, Mattilsynet og Veterinærinstituttet). Vi ble registrert partner av Nasjonalt cybersikkerhetssenter, hvor vi får støtte og informasjon knyttet til arbeidet med informasjonssikkerhet i alle tilhørende virksomheter. Vi deltar på regelmessige møter i regi av nasjonalt cybersikkerhetssenter.

I 2021 gjennomførte Landbruks- og matCERT to øvelser med de tilknyttede virksomhetene.

Det ble registrert én varslet hendelse fra tilknyttet virksomhet og 115 varslere fra nasjonalt cybersikkerhetssenter og andre sektorvise responsmiljø.

BEREDSKAP OG HÅNDTERING AV COVID-19 I DIREKTORATET

Direktoratet videreførte i 2021 organiseringen av beredskapsarbeidet fra 2020. Gjennom 2021 ble pandemien håndtert operativt av direktoratets beredskapsgruppe. Beredskapsgruppen ga anbefalinger til direktoratets toppledelse for beslutning, og all aktivitet i direktoratet i forbindelse med covid-19 ble loggført i en hendelseslogg.

Den gunstige situasjonen med bruk av digitale verktøy gjorde at vi tidlig kunne innrette krisearbeidet mot å arbeide for en mest mulig tilnærmet normal situasjon under den unormale situasjonen.

Vi var i en svært gunstig situasjon med teknisk infrastruktur og verktøy for fjernarbeid allerede før krisen inntraff.

I krisehåndteringen var det fra dag én viktig for oss å tilstrebe de fire hovedprinsippene for beredskapsarbeidet fra planverket:

- Nærhetsprinsippet – en beredskapssituasjon skal håndteres på et lavest mulig nivå i organisasjonen.
- Likhetsprinsippet – kriseorganisasjonen skal være mest mulig lik normal ledelsesstruktur.
- Ansvarsprinsippet – den som har det daglige ansvaret, har også ansvaret i en beredskapssituasjon.
- Samvirkeprinsippet – sikre et best mulig samvirke med relevante aktører før, under og etter en krise.

Disse prinsippene ble tidlig forankret i direktoratets avdelings- og seksjonsledelse, og de ble fulgt gjennom hele pandemien. I løpet av de to første ukene fungerte direktoratet og styring av direktoratet tilnærmet normalt, med unntak av at vi satt på hjemmekontor. Dette gjorde også arbeidet til beredskapsgruppen lettere, som fikk tid til å konsentrere seg om å følge utviklingen i smittesituasjonen og fungere som en rådgiver overfor direktoratets ledelse.

I arbeidet med krisen har det vært viktig for direktoratet å:

- holde produksjon på et tilnærmet normalt nivå
- prioritere de tjenestene og funksjonene som næringsdrivende og forvaltningen i landbruket er avhengig av, ref. kontinuitetsplan
- opprettholde ledelse av direktoratet
- beskytte de som innehar kritiske funksjoner og de som er utsatte
- bidra i nasjonal dugnad for å begrense smitte i Norge

Kontinuitetsplanlegging er et viktig verktøy for å sikre en tilnærmet normal drift og produksjon i en situasjon hvor vi kunne fått et stort frafall av ansatte. Kontinuitetsplanleggingen hjalp oss med å prioritere de viktigste funksjonene og tjenestene i direktoratet, og hvilke tiltak og ressurser som måtte til for å opprettholde disse.

Arbeidet med kontinuitetsplanlegging ga direktoratets ledelse en tydeligere forståelse av direktoratets kjernefunksjoner og hva som må til for å sikre disse i en krisesituasjon. Kontinuitetsplanen ble senest revidert før jul 2021 etter at omikronvarianten ble oppdaget i samfunnet.

Direktoratets ansatte hadde hjemmekontor i store deler av 2021, med en periode med frivillig bruk av kontorene etter sommeren og med en kortere periode med full normalisering og bruk av kontorene på høsten. De nasjonale tiltakene ble strammet inn i begynnelsen av desember på grunn av økt smitte av omikronvarianten, og vi fulgte opp de nasjonale tiltakene med gradvis restriksjoner på bruk av kontorene. Fra 9. desember ble igjen hjemmekontor hovedregelen for alle ansatte, og 15. desember ble det innført et nasjonalt påbud om hjemmekontor.

Vår vurdering er at direktoratets ledelse og ansatte håndterte krisen bra. Til tross for lange perioder med hjemmekontor opprettholdt direktoratet god produktivitet i hele 2021.

PERSONVERN

Landbruksdirektoratet jobber godt med personvern i organisasjonen. Kompetansenivået om personvernregelverket er hevet blant medarbeidere og ledere. I 2021 oppdaterte vi en rutine for internkontroll som omfatter instruks for arbeid med personopplysninger, vurdering av personvernkonsekvenser og andre relevante rutiner. Det oppsto ikke avvik som er meldepiktige til Datatilsynet.

TIPS OM MISLIGHETER

Landbruksdirektoratet mener det er viktig for tilliten og legitimiteten til de landbrukspolitiske virkemidlene at det ikke jukses med disse. På våre nettsider informerer vi om hvordan vi kan tipses om mulig juks med tilskudd og reguleringer innen Landbruksdirektoratets forvaltningsområde. I 2021 mottok vi åtte meldinger som alle ble fulgt opp.

Til tross for lange perioder med hjemmekontor, opprettholdt direktoratet god produktivitet i hele 2021.

Personalforvaltning, omstilling og organisasjonsutvikling

Landbruksdirektoratet legger stor vekt på å forvalte og utvikle medarbeiderressursene for å nå strategiske mål. Kontinuerlig kompetanseutvikling er avgjørende for å lykkes med vårt samfunnsoppdrag.

ORGANISASJONSUTVIKLING

Utflyttingen av deler av direktoratet til Steinkjer ble slutført i 2020. Store ressurser er lagt ned i kompetanseoverføringsarbeidet til de nye medarbeiderne i Steinkjer. Dette har resultert i en stabil gruppe ansatte og kompetente seksjoner som trives i Steinkjer.

Pandemien preget direktoratet i 2021. Store deler av året ble tilbrakt på hjemmekontor grunnet smittetrykket i samfunnet. Resultatet av en undersøkelse om ansattes arbeidsforhold på hjemmekontor, viste at overgangen til hjemmekontor gikk bra. Over 90 prosent av de ansatte ønsket muligheten for å arbeide fra hjemmekontor noen dager, også i en normal situasjon. Dette var en av flere faktorer som resulterte i at Landbruksdirektoratet vedtok å innføre en frivillig ordning med inntil to dager hjemmekontor i uken for alle ansatte i normale tider.

Direktoratets leiekontrakt i Stortingsgata 28 i Oslo ble sagt opp av gårdeieren i 2020, og første halvdel av 2021 ble brukt til å finne nye kontorlokaler for Oslo-kontoret. Statsbygg støttet direktoratet i arbeidet, og valget landet på kontorlokaler på Helsfyr i Oslo. I beslutningen om å flytte til Helsfyr ligger også en beslutning om at direktoratets ansatte skal ta i bruk aktivitetsbaserte arbeidsplasser. Direktoratet har i dag cellekontorer til alle ansatte. Dette vil bli en endring for ansatte i Oslo. Flyttingen skal skje i 2022.

Landbruksdirektoratet lanserte også Kompetanseprogrammet i 2021. Dette er et program som skal sikre strategisk kompetanseheving i direktoratet.

Avdeling digitalisering og organisasjon skal redusere antall seksjoner fra fem til fire. Dette ble forhandlet med de tillitsvalgte i desember 2021. Ingen ansatte blir sagt opp i denne prosessen.

Alle tiltak innen organisasjonsutvikling er drøftet og forhandlet med de tillitsvalgte med partsrett i henhold til Hovedavtalen i staten. Samarbeidet med tillitsvalgte fungerer godt. I 2021 hadde vi 17 formelle møter i henhold til Hovedavtalen.

KOMPETANSEUTVIKLING

Det avsettes kompetansemidler hvert år. Alle ansatte har mulighet til å søke om midler i samråd med sin leder. Vi mottok totalt elleve søknader om kompetansemidler. Det var sju kvinner og fire menn som søkte. Midlene gikk til kompetanseheving innenfor områder som skogforvaltning, rekruttering og IT-kompetanse.

Videre ble det arrangert ulike andre kurs, seminarer og fagdager i løpet av 2021, for eksempel innenfor WTO-rett. Denne fagdagen ble arrangert av Juristforum, og tok for seg WTO-regelverket og jordbruksavtalen, med innslag fra både UD og LMD. Andre tiltak for kompetanseheving var kurs og foredrag innen digital sikkerhet, klarspråk, personvern med mer.

En undersøkelse viste at over 90 prosent av de ansatte i større grad ønsket å arbeide fra hjemmekontor.

Senhøsten 2021 innførte vi Virksomhetsplattformen (ViP) i Landbruksdirektoratet. ViP er en e-læringsplattform og inneholder mange nettkurs utviklet av statlige tilbydere. Virksomhetsplattformen er en viktig del av det overordnede kompetanseprogrammet vårt. Kompetanseprogrammet består av ulike deler og moduler som våre ansatte skal igjennom. Dette skal sikre strategisk kompetanseutvikling i organisasjonen vår med bakgrunn i «Strategisk plan 2020–2025».

Grunnmodulen, som er den første modulen i kompetanseprogrammet, er heldigital, og består av et sett med e-læringskurs i ViP. Alle våre ansatte skal gjennomgå grunnmodulen uavhengig av stilling og fartstid i organisasjonen. På denne måten sikrer vi et felles kunnskapsgrunnlag for hele virksomheten. Grunnmodulen tar for seg kompetanseheving på områder som for eksempel forvaltningsrett, etikk i forvaltningen, kunnskap om nasjonale minoriteter, klarspråk og offentleglova.

ANSATTE OG TURNOVER

I Landbruksdirektoratet var vi 214 ansatte fordelt på 209 årsverk ved utgangen av 2021, hvorav 200 fast ansatte. Av de øvrige var én lærling, sju ansatt i vikariater, fem i engasjementer og en åremålsansatt (adm. dir.).

I statsbudsjettet for 2021 fikk direktoratet 6 mill. kroner til styrking av fagområdene areal, klima, miljø og rovvilt. Det ble opprettet fem nye årsverk. Denne styrkingen er en vesentlig forklaring på økningen i antall ansatte fra 2020 til 2021. I tillegg fikk direktoratet bevilget en ekstra stilling til sekretariatet for Fondet for forskningsavgift på landbruksprodukter, og det ble opprettet midlertidige stillinger i tilknytning til kompensasjonsordningen ved avvikling av pelsdyrhold. Videre skjedde det en oppbemanning på reindriftsområdet.

Økningen i direktoratets bemanning viste seg også i veksten i antall utførte årsverk fra 2020 til 2021, jf. grafen på s. 74. Utførte årsverk er lik avtalte årsverk fratrukket fraværsgener unntatt ferie og avspasering. Hertil legges timelønnede og utbetalt overtid, begge omregnet til årsverk (jf. PM-2019-13 Definisjon av utførte årsverk).

UTVIKLINGEN I ANTALL ANSATTE OG AVTALTE ÅRSVERK 2016–2021*

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Antall ansatte	224	212	200	207	203	214
Antall årsverk	216	204	195	200	198	209

*Antall ansatte og årsverk per 31.12. Antall årsverk er beregnet utfra stillingsprosenten ved utgangen av året.

Foto: Landbruksdirektoratet

Hovedtall i 2021 – utførte årsverk fordelt på avdelinger

48 årsverk

Adm., kommunikasjon
og ledelse

47 årsverk

Ressurs og areal

38 årsverk

Landbruksproduksjon

39 årsverk

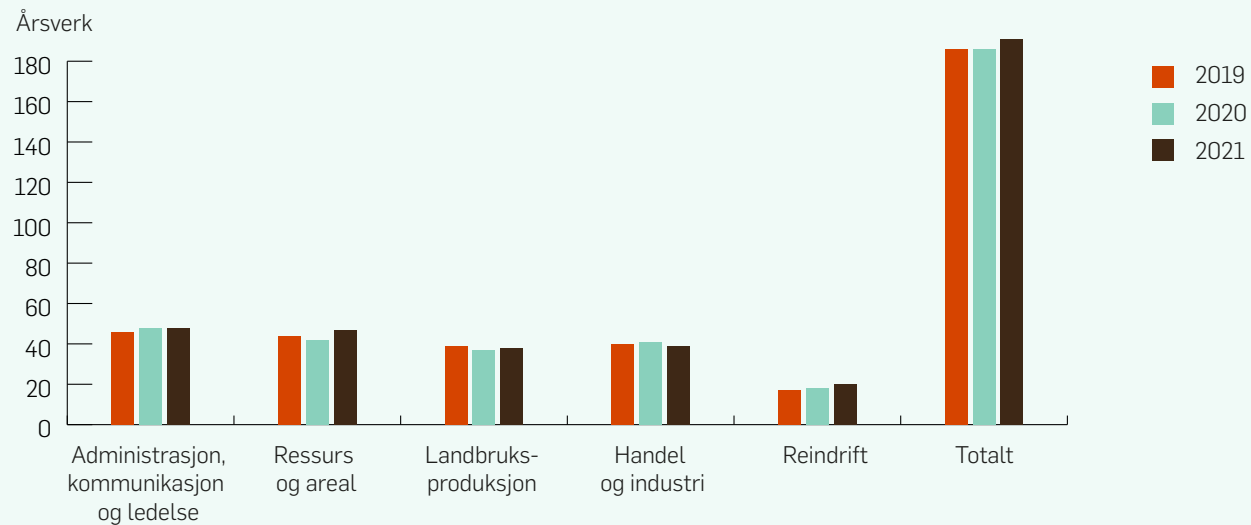
Handel og industri

20 årsverk

Reindrift

UTFØRTE ÅRSVERK FORDELT PÅ AVDELINGER

TURNOVER 2016–2021

Samlet turnover i 2021 var 7,5 prosent. Sammenlignet med 2020 var dette en markant nedgang. Turnover har vært høy siden 2017. Dette må ses i sammenheng med at flere medarbeidere i Oslo sluttet fordi de ble berørt av utflyttingen til Steinkjer.

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
De som gikk over i annen stilling i eller utenfor staten	5,8	9,4	16,0	8,7	7,4	4,7
Inkludert de som gikk av med pensjon	6,7	11,8	18,5	10,6	12,8	7,5

DELTID, MIDLERTIDIGE ANSETTELSE OG FORELDREPERMISJON

Midlertidig deltidsarbeid i direktoratet er begrunnet ut fra den enkeltes behov og livssituasjon. Det følger av vår personalpolitikk at vi skal tilrettelegge for våre medarbeidere i alle livsfaser. I hovedsak er deltid knyttet til frivillig deltid.

NOEN NØKKELTALL, I PROSENT:

	Deltid		Midlertidig ansettelse		Foreldrepermisjon*		Legemeldt sykefravær**	
	menn	kvinner	menn	kvinner	menn	kvinner	menn	kvinner
2021	1,2	5,3	6,1	5,3	14 uker	20 uker	2,3	2,1
2020	2,5	8,9	5,1	1,6	9 uker	21 uker	1,7	3,5
2019	1,9	7,7	1,9	1,9	-	-	2,8	3,3
2018	1,5	6,5	4,9	6,5	-	-	1,8	6,5

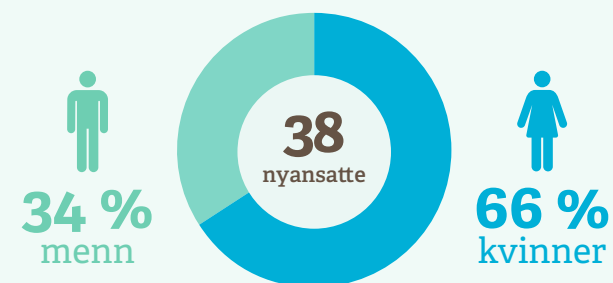
*Totalt var det tre menn og 14 kvinner som hadde foreldrepermisjon i 2021. Foreldrepermisjon er gjennomsnittlig antall uker.

**Direktoratets sykefraværstatistikk (legemeldt og egenmeldt) er kommentert i avsnittet om sykefravær.

NØKKELOPPLYSNINGER OM REKRUTTERING

 43 stillinger utlyst

Nyansatte i 2021*

*Fra og med 2021 inkluderes administrative ansettelser i antallet nyansatte.

LIKESTILLING OG LIKELØNN

Landbruksdirektoratet er opptatt av å fremme likestilling og likelønn. Målsettingen er at vi skal ha en god balanse mellom kvinner og menn og mellom ulike aldersgrupper, og unngå kjønnsrelaterte lønnskjevheter.

Vi skal vurdere kjønn som kriterium ved ansettelse til lederstillinger spesielt, og påse at menn og kvinner under ellers like forhold skal ha samme lønnsutvikling. Målet er at kvinneandelen blant ledere med personalansvar skal være minimum 40 prosent. Det er totalt 25 lederstillinger i direktoratet. Per 31. desember 2021 var kvinneandelen 48 prosent. Administrerende direktør er ikke tatt med.

I 2021 var kjønnsbalansen blant de ansatte 63 prosent kvinner og 37 prosent menn.

Landbruksdirektoratet som arbeidsplass skal jobbe for likestilling og for å hindre diskriminering. Direktoratet har nulltoleranse for trakassering, mobbing og utilbørlig adferd. I 2021 ble det vedtatt nye rutiner for varsling av kritikkverdige forhold. Landbruksdirektoratet skal iverksette en systematisert kartlegging av likestilling og ikke-diskriminering i samarbeid med tillitsvalgte.

NØKKELOPPLYSNINGER OM LIKELØNN

Et av målene i Landbruksdirektoratets lønnspolitikk er å fremme likestilling og likelønn.

I 2021 tjente kvinnene i direktoratet 92 prosent av det mennene tjente. At gjennomsnittslønnen for menn er høyere, kan blant annet forklares med høyere gjennomsnittsalder hos menn. Menn hadde en gjennomsnittsalder på 47,5 år, kvinner 43,2. Dette gjelder spesielt for gruppen seniorrådgivere. Blant seniorrådgivere har vi flere kvinner med kortere ansiennitet. Ved rekruttering er det bevissthet rundt likelønn mellom kjønnene. Gruppene fagdirektør, renholdsleder og prosjektleder er ikke tatt med i statistikken.

33 %
kvinner

67 %
menn

53 %
kvinner

47 %
menn

64 %
kvinner

36 %
menn

69 %
kvinner

31 %
menn

79 %
kvinner

21 %
menn

KVINNERS LØNN SOM ANDEL AV MENNS LØNN I PROSENT

	2020	2021
Toppleidelse (direktører)	99 %	101 %
Mellomledelse (seksjons-sjefer)	100 %	101 %
Seniorrådgivere	94 %	95 %
Rådgivere	103 %	101 %
Førstekonsulent *	105 %	99 %
Totalt i virksomheten	92 %	92 %

* Stillingskodene konsulent og seniorkonsulent er ikke med i årets statistikk pga. manglende sammenligningsgrunnlag.

INKLUDERINGSDUGNADEN OG 5 %-MÅLET

Landbruksdirektoratet har som mål å være en inkluderende og mangfoldig arbeidsplass, og arbeider systematisk for nå målene i inkluderingsdugnaden. I 2021 var det 5 prosent av søkerne våre som oppga å enten ha hull i CV-en eller funksjonsnedsettelse, hvorav omtrent halvparten av disse var kvalifiserte. Til tross for aktivt arbeid på inkluderingsområdet har Landbruksdirektoratet ikke ansatt noen kandidater med hull i CV eller nedsatt funksjonsevne i 2021. Det er få av søkerne til stillingene våre som huker av for kriteriene i søknadssystemet, og vi opplever få søknader fra målgruppen på generell basis.

Vi har som mål å bli bedre på inkludering, og vil iverksette flere tiltak i løpet av 2022 for å strukturere og forbedre arbeidet vårt ytterligere. Vi følger «Handlingsplan inkluderingsdugnaden for Landbruks- og matsektoren», og jobber med å nå målene som er satt i denne. Mot slutten av 2021 lyste vi ut en traineestilling som vil besettes i 2022. Målgruppen for traineeprogrammet i staten er personer med høyere utdanning som har nedsatt funksjonsevne og/eller hull i CV-en.

LÆRLINGORDNINGEN

I 2020 rekrutterte vi en lærling innen faget kontor og administrasjon som vil være ferdig med sin lærlingperiode i løpet av 2022. Landbruksdirektoratet planlegger å ansette en ny lærling i 2022.

HELSE, MILJØ OG SIKKERHET

Landbruksdirektoratet jobber systematisk for å opprettholde og videreutvikle et godt og helsefremmende arbeidsmiljø, og legge til rette for et godt fysisk og psykososialt arbeidsmiljø. Arbeidsmiljøutvalget (AMU), lokale arbeidsmiljøutvalg (LAMU) i Steinkjer og i Alta, lederne og vernetjenesten har en viktig funksjon i dette arbeidet.

AMU hadde seks møter i 2021, og behandlet saker knyttet til sykefravær, bruk av overtid og fleksitid, oppfølging av kartleggingen av hvordan medarbeiderne hadde det på hjemmekontor under covid-19 pandemien og nye kontorlokaler for ansatte i Oslo.

Kartlegging av hvordan medarbeiderne hadde det på hjemmekontor ble gjennomført i mars med en svarprosent på 86 prosent. Resultatene indikerer at overgangen til pålagt hjemmekontor har gått bra, men at de ansatte savnet det sosiale og det faglige miljøet på kontoret, samt bedre ergonomisk tilpasset utstyr på hjemmekontoret. Det ble også pekt på at balansen mellom jobb og privatliv kunne oppleves som utfordrende. Over 90 prosent svarte at de vurderte det som fleksibelt å kunne kombinere arbeid på hjemmekontor med arbeid på kontoret i normale tider. I medarbeidersamtalene våren 2021 var oppfølging av resultatene fra kartleggingen tema i samtalen.

For å håndtere den pågående pandemien videreførte vi flere tiltak fra året før, i tillegg til at vi fulgte opp tilbakemeldinger som kom fra kartleggingen. Ordninger som ble etablert i fjor med 30 minutters bevegelse i arbeidstiden hver dag, samt energipauser med innleid trener to ganger i uken, ble videreført i 2021. Refusjonsordning for kjøp av kontorstol fra 2020 ble videreført i 2021.

Landbruksdirektoratet har besluttet at ansatte som ønsker det, kan arbeide på hjemmekontor inntil to dager hver uke. Utkast til retningslinjer ble drøftet i AMU med de tillitsvalgte og i Forum for ledelse, og besluttet i toppledergruppen. Arbeidsgiver skal i samråd med tillitsvalgte og AMU evaluere ordningen underveis, slik at det kan foretas nødvendige justeringer med tanke på arbeidsmiljø og hvordan det fungerer oppgavemessig.

Det ble også besluttet å innføre en refusjonsordning for kontormøbler for ansatte som jobber på hjemmekontor.

Medarbeiderundersøkelsen som var planlagt gjennomført i 3. kvartal 2021, ble utsatt fordi Direktoratet for forvaltning og økonomistyring (DFØ) ikke ble ferdig med verktøyet for undersøkelsen.

Landbruksdirektoratet utarbeidet ny varslingsrutine om kritikkverdige forhold etter endringer i arbeidsmiljøloven i 2020. Arbeidet med rutinen ble gjort i samarbeid med de tillitsvalgte og hovedverneombudet. Den nye rutinen ble gjort gjeldende fra og med 10. februar 2021.

Det har ikke vært ulykker, skader eller andre HMS-hendelser i 2021.

SYKEFRAVÆR

Landbruksdirektoratet jobber systematisk med å forebygge og følge opp sykmeldte medarbeidere i tråd med gjeldende regelverk.

Et av innsatsområdene i direktoratets IA-handlingsplan 2019–2022 er å forebygge og følge opp sykefravær, hindre frafall og bedre kvartalsvis sykefraværsrapportering. I handlingsplanen er resultatmålet for sykefraværet satt til 4,5 prosent i årsgjennomsnitt. I 2021 var årsgjennomsnittet 3,0 prosent, en nedgang fra 3,8 prosent i 2020. I 2021 var det egenmeldte fraværet på 0,9 prosent og det legemeldte på 2,1 prosent.

Vi antar at nedgangen i sykefraværet skyldes godt forebyggende sykefraværsarbeid og tett oppfølging av sykmeldte. Men sannsynligvis har nedgangen også vært påvirket av at vi helt eller delvis har jobbet på hjemmekontor under pandemien i 2020 og 2021.

Del 5

Vurdering av fremtidsutsikter

Vurdering av fremtidsutsikter

Jordbruk, skogbruk og reindrift er arealbaserte næringer som står overfor store utfordringer. Norge skal bli et samfunn med lavere klimautslipp. Landbruket skal bli mer bærekraftig med reduserte utslipp, og samtidig sørge for matsikkerhet, landbruk over hele landet og økt verdiskaping. Dette vil kreve omstilling og endret virkemiddelbruk.

Det blir stadig viktigere å se utfordringene i sammenheng og utviklingen i et langsiktig perspektiv. Vi må tilpasse oss klimaendringene, bidra til å ta bedre vare på produksjonsgrunnlaget og legge til rette for å kunne øke produksjonen og verdiskapningen fra landbruket på en mer bærekraftig måte. Vi i Landbruksdirektoratet må bidra til dette med all vår innsikt og kompetanse, og med hele vår omfattende portefølje av virkemidler. Samtidig opplever vi flere komplekse hendelser som vi må håndtere som kriser, og som utfordrer oss til å utvikle våre prosesser og vår organisering.

STRATEGISK PLAN 2020–2025

Strategisk plan gir retning for hvor direktorat skal, og gi grunnlag for at vi kan gjøre bedre prioriteringer til det beste for våre brukere. Planen vektlegger å gjøre våre tjenester brukerrettet og effektive. Vi vil derfor fortsette å digitalisere våre tjenester. Det vil effektivisere forvaltningen og øke brukernytten. For å få dette til tar vi i bruk felleskomponenter, samhandler bedre med andre virksomheter og øker vår kompetanse om næring og virkemiddelbruk.

Kompetansen og erfaringen til de ansatte er grunnlaget for alt vi gjør. Med mange nyansatte de siste årene har vi vektlagt å utvikle et kompetanseprogram som gjennom strategiperioden bidrar til å lukke kompetansegapene vi har identifisert.

I tillegg opplever vi mer komplekse oppgaver og sammenhenger som også gjør at vi må jobbe hardt for å sikre at vi har og utvikler riktig sammensetning av kompetanse.

Vi ønsker å være et direktorat med faglig sterk integritet og stor tillit fra de vi samarbeider med, slik at vi kan jobbe målrettet med å utvikle norsk landbruk. Sammen skal vi etterleve verdiene våre, slik at alt vi produserer kjennetegnes av å være kunnskapsbasert.

COVID-19-PANDEMIEN

Pandemien har preget landbruksnæringen og forvaltningen siden mars 2020.

Ulike ordninger ble videreført og nye iverksatt i 2021, spesielt innenfor skog- og grøntnæringen. Nye ordninger som skal iverksettes raskt utfordrer vår evne til å være nyskapende og finne brukerorienterte løsninger som kan utvikles på kort tid, slik at tiltakene får ønsket effekt. Erfaringene fra 2020 og 2021 viser at direktoratet evner å løse nye oppdrag på kort tid. Vi utvikler løsninger som er enkle å bruke og som har høy brukertilfredshet.

Vi må bidra til å ta bedre vare på produksjonsgrunnlaget og legge til rette for å kunne øke produksjonen og verdiskapningen fra landbruket på en mer bærekraftig måte.

SIKKERHET OG BEREDSKAP

Innenfor samfunnssikkerhets- og beredskapsarbeidet er oppmerksomheten vår rettet mot mulige situasjoner der forstyrrelser i verdikjeden gjør at de næringsdrivende ikke kan levere nok mat eller råstoff til å dekke samfunnets behov. Slike forstyrrelser kan oppstå i form av naturhendelser, etterspørselssjokk, tilbudssvikt eller logistikkrust.

De siste fire årene har det vært en rekke hendelser som har krevd ekstraordinær håndtering. Tørkesommer, beitekrise for rein, stormskader i skog og pandemien er hendelser som har krevd innsats fra flere virksomheter. Profesjonalitet i direktoratet og mer samhandling med andre aktører er derfor nødvendig å utvikle videre.

Landbruksdirektoratets ansvar på samfunnssikkerhets- og beredskapsområdet er hovedsakelig knyttet til matproduksjon og mattrygghet. Vi skal bidra til å gjøre landet best mulig dekket med innenlands produserte landbruksvarer gjennom pandemien, og i tillegg bidra til å opprettholde forsyningen av nødvendige landbruksvarer gjennom import. Dette var det stor oppmerksomhet på i 2021, og slik vil det være i uoverskuelig fremtid.

Landbruksdirektoratet har behov for å fortsette å jobbe med Nasjonal sikkerhetsmyndighets grunnprinsipper for IKT-sikkerhet for å beskytte våre informasjonssystemer mot uautorisert tilgang, skade eller misbruk. Vi vil fortsatt jobbe med å øke bevisstheten og motivere til bedre digital sikkerhet blant ansatte, landbruksforvaltningen og våre samarbeidspartnere.

Landbruksforvaltningen har fortsatt behov for å modernisere IKT-plattformene og styrke arbeidet med digital transformasjon. Vi har behov for moderne IT-plattformer med innovative digitale tjenester som fungerer bra i hele krisespennet og på tvers av forvaltningsnivåer, i samarbeid med verdikjedene.

Vi skal styrke vår sikkerhetsstyring for å beskytte verdiene mot tilsiktede uønskede handlinger. Risikovurdering, risikohåndtering, sikkerhetskontroll og hendeshåndtering inngår i dette arbeidet. Gjennom systematiske kontroller og god styring på aktivitetene ønsker vi å avdekke sårbarheter og håndtere uønskede hendelser.

Fysiske sikringstiltak vil være basalt, uavhengig av type trussel. Sammen med administrative og logiske sikringstiltak, og tiltak som har med ansatte å gjøre, vil derfor fysisk sikring fortsatt utgjøre en viktig pilar i vårt sikkerhetsarbeid.

LANDBRUKSPRODUKSJON OG MARKED

Det er et uttalt mål at norsk landbruk bør produsere mest mulig av det vi har naturgitte forutsetninger for å produsere i Norge. Fremover bør virkemidlene innrettes mot å stimulere til økt produksjon og verdiskapning på områder med markedsmuligheter, i tillegg til at vi må dekke eksisterende markeder. I jordbruket kan det være økte markedsmuligheter for matkorn, frukt, bær og grønnsaker. I skogbruket bør det legges bedre til rette for å øke verdiskapningen og bruken av norske skogressurser.

Det legges vekt på å legge til rette for effektiv konkurranse i verdikjeden for mat, og at markedsreguleringen i jordbruket ikke skal virke konkurransevridende. Vi må ha god kunnskap om aktørbildet og utviklingen i verdikjeden for mat, herunder konkurransemessige rammebetingelser for matindustri og handel. Vi må ha økt oppmerksomhet om, og styrke kompetansen på, håndtering av hendelser og kriser innen mat, natur- og avlingsskade.

IMPORTVERN OG HANDELSAVTALER

Et velfungerende importvern er en forutsetning for å kunne opprettholde et landbruk over hele landet og utvikle matproduksjonen. Fremover må vi legge til rette for en effektiv og forutsigbar forvaltning av importvernet som er i henhold til internasjonale forpliktelser.

Vi forventer fortsatt stor aktivitet knyttet til arbeidet med handelsavtaler. Dette innebærer økt krav til kompetanse om internasjonale avtaler, om implementering av avtalene i norsk regelverk og konsekvensene for næringen og det norske markedet.

Foto: Steen Weeds, unsplash.com

FORBRUKERTRENDER

Flere forbrukertrender kan slå inn i det norske markedet for landbruksprodukter de neste årene. Eksempelvis kan endring fra animalsk til mer plantebasert kosthold øke. Særlig usikkerhet er knyttet til hvor raskt og i hvor stor grad forbrukerkrav knyttet til etiske, miljømessige og helsemessige problemstillinger vil sette preg på etterspørselen. Vi bør bygge økt kompetanse på markedsanalyse, forbrukeratferd og trender. Dette er nødvendig for å sikre god utforming av virkemidlene, men også for å fylle rådgiverrollen.

KLIMA

Det internasjonale arbeidet legger rammene for fremtidige regelverk og politikk på hele klima- og miljøområdet. Klima-utfordringene tiltar, og påvirker både norsk og internasjonalt landbruk. Landbruksforvaltningen har et sektoransvar for å ivareta klima- og miljøhensyn innenfor hele landbruksnæringen, herunder jordbruk, skogbruk og reindrift.

Landbruket har to hovedutfordringer når det gjelder klima: å motvirke klimaendringer og å tilpasse produksjonen til et endret klima. Norge skal redusere sine klimagassutslipp med minst 40 prosent i ikke kvotepliktig sektor innen 2030, sammenlignet med 2005. Utslipp fra jordbruket omfattes av klimamålet, og jordbruket må så langt som mulig ta sin del av reduksjonene. Samtidig er det også et mål å utvikle norsk jordbruksproduksjon. Vi må derfor bruke og videreutvikle vår kompetanse for å bidra til å finne målrettede tiltak og virkemidler for et jordbruk med lavest mulig utslipp, og som utnytter ressursene lønnsomt og effektivt. Det vil også være viktig å utvikle virkemidler som kan understøtte skogens positive bidrag i karbonregnskapet.

ØKT KUNNSKAP OM AREAL, ROVVILT OG MILJØ

Reindrift, skogbruk og jordbruk er arealbaserte næringer. Arealinngrep, miljøutfordringer, strengere miljøkrav og forvaltning av rovvilt er eksempler som påvirker hvordan arealene kan brukes til landbruksproduksjon og annen næringsutvikling. I skogbruket skal hensynet til arter og naturtyper ivaretas gjennom bærekraftig bruk. I beite- og reindriftsnæringene vil forvaltningen av rovvilt-artene påvirke bruksmulighetene.

For jordbruket blir også søkelyset på miljø og naturmangfold stadig viktigere. Disse utfordringene øker behovet for kunnskap på området, og for å utvikle egne målrettede juridiske og økonomiske virkemidler. Det må legges til rette for forsvarlige avveininger mellom målet om lønnsomt landbruk og ivaretagelse av miljøhensynene i den praktiske gjennomføringen av landbrukspolitikken. Samtidig øker behovet vårt for generell kompetanse om arealbrukslovgivningen, samt areal- og miljøkvaliteter. Denne kunnskapen, med tilhørende fagsystemer, er viktig i vår dialog med andre myndigheter.

Vi skal forsterke arbeidet og kunnskapen om hvordan arealene blir brukt i et næringsperspektiv. Dette handler både om skogbruk, rovviltpolitikken, jordvern og hvordan jordbruksarealene blir brukt.

INNOVASJON OG DIGITALISERING I OFFENTLIG SEKTOR

Offentlig forvaltning skal utvikles videre med gode tjenester til innbyggere og brukere, god bruk av samfunnets ressurser og høy tillit. Innovasjonsevnen, -takten og -omfanget skal økes og prioriteres. Brukerne og deres behov skal være det sentrale. Offentlige tjenester skal oppleves sammenhengende og sømløse for brukerne. Dette krever betydelig satsing på digitalisering, fornying og utvikling av våre tjenester.

Kompetansebehovet i offentlig sektor fortsetter å øke. Vi står overfor krav til effektivisering, samtidig som forventningene til landbruksforvaltningen øker. Evnen til raskt å tilegne seg ny og relevant kunnskap, foredle og videreutvikle kunnskap og erfaring bygget opp over tiår, i tillegg til å kunne dele mer på tvers og over grensene i forvaltningen, vil være viktige suksessfaktorer fremover.

REGIONAL OG KOMMUNAL LANDBRUKSFORVALTNING

Kommunereform og regionreform medførte færre fylker og færre og større kommuner. Det synes som om dette nå til en viss grad vil bli reversert.

Enkelte landbruksfaglige oppgaver er den siste tiden flyttet fra statsforvalteren til kommunene, og noen oppgaver er lagt til fylkeskommunene. Dette stiller krav til utvikling av regelverk og forskrifter, nye samarbeidsformer, samt til direktoratets evne til veiledning og tilrettelegging for en helhetlig, brukerrettet og effektiv landbruksforvaltning.

Del 6

Årsregnskap

Årsregnskap

Ledelseskommentar årsregnskap 2021

BEKREFTELSE

Årsregnskapet er avlagt i henhold til Bestemmelser om økonomistyring i staten, rundskriv R-115 fra Finansdepartementet og krav fra Landbruks- og matdepartementet i instruks for økonomi- og virksomhetsstyring. Regnskapet gir et dekkende bilde av Landbruksdirektoratets disponible tildelinger, regnskapsførte utgifter, inntekter, eiendeler og gjeld.

FONDSREGNSKAPENE

Landbruksdirektoratet har som oppgave å føre regnskap for fire statlige fond. Landbrukets utviklingsfond og Reindriftens utviklingsfond har vi forvaltningsansvar for, og det utarbeides årsregnskap for disse som inngår i fondenes årsrapporter. Fondet for forskningsavgift på landbruksprodukter og Utviklingsfondet for Skogbruket har egne styrer som avlegger fondenes årsregnskaper. Disse regnskapene inngår i fondenes årsrapporter som blir publisert på direktoratets hjemmeside.

I tillegg er direktoratet sekretariat for og forvalter av de ikke-statlige ordningene Prisetjvningsordningen for melk og Sentralt inntrukne rentemidler fra skogfond. Regnskapene for disse ordningene inngår ikke i årsrapporten.

Direktoratet er også sekretariat for Omsetningsrådet, inkludert Kvoteordningen for melk. Omsetningsrådet er et offentlig organ med frittstående stilling som avlegger eget regnskap og utarbeider egen årsrapport. Denne blir også publisert på direktoratets hjemmeside.

VURDERING AV VESENTLIGE FORHOLD

AVVIK I FORHOLD TIL TILDELING

Landbruksdirektoratet har forbrukt til sammen 18 mrd. kroner på utgiftskapitler som benyttes til å forvalte tilskudd og erstatninger. Utnyttelsesgraden på tilskudds- og erstatningsordningene var i gjennomsnitt 96 prosent av tildelingen. Det samlede mindreforbruket for ordningene var på 722 mill. kroner. Over halvparten av mindreforbruket vedrører ordningen for kompensasjon ved avvikling av pelsdyrhold (370 mill. kroner) og må ses i sammenheng med at nytt regelverk på området ikke ble avklart i 2021. Kapittel 1150.73 pristilskudd har et mindreforbruk på 114 mill. kroner. Det utgjør mindre enn 3 prosent av tildelingen på 4,1 mrd. kroner. Mindreforbruket på post 1148.71 naturskadeerstatninger på 62 mill. kroner skyldes en betydelig nedgang i antall søknader sammenlignet med årene før. Den forventede økning i utbetalingene mot slutten av året kom ikke hvilket kan henge sammen med utfordringer med å få utført reparasjoner på bygninger m.m. som følge av covid-19-pandemien.

I 2021 disponerte Landbruksdirektoratet tildelinger på 253 mill. kroner til dekning av direktoratets driftsutgifter over kap. 1142.01. Inntektskravet på kap. 4142.01 er oppfylt. Inntektene kommer hovedsakelig fra dekning av direktoratets administrative kostnader som sekretariat for fondene. Det samlede mindreforbruket var på 9 mill. kroner. Det utgjør 3,6 prosent av årets tildeling.

Landbruksdirektoratet disponerte tildelinger på 253 mill. kroner til dekning av driftsutgifter.

Direktoratet har på kapittel 1150.21 fått tildelt 15,6 mill. kroner til finansiering av IKT-utviklingsprosjekter og gjennomføring av utredninger m.m. Mindreforbruket er på 5 mill. kroner, og skyldes primært forskyvninger i prosjektgjennomføringen, bl.a. som følge av nødvendig prioritering av covid-19-relaterte aktiviteter og forsinket anskaffelse av ny WebGIS-plattform til bruk for ny kartløsning.

ENDRINGER MOT FOREGÅENDE ÅR

Direktoratets samlede driftsutgifter innen kontogruppene 5–7 er redusert med 40 mill. kroner i forhold til 2020. Det tilsvarer en nedgang på 13 prosent.

En stor del av reduksjonen skyldes at utlegg på vegne av de statlige fond fra og med 2021 ikke lenger regnes som utgifter for direktoratet. Tidligere fikk direktoratet dekket disse utlegg av en tilsvarende inntekt. Nå behandles de mottatte refusjoner som utgiftsreduksjon, og utlegget nulles dermed ut. I 2020 hadde direktoratet et samlet utlegg på 30,3 mill. kroner på vegne av de statlige fondene.

Når det ses bort fra utleggene på vegne av statlige fond, er kjøp av IKT-konsulenttjenester redusert med 18,5 mill. kroner i forhold til 2020. Forklaringen på dette er først og fremst at en rekke kostnadskreven prosjekter er avsluttet i 2020 (nye nettsider og ny IKT-løsning for importvern og RÅK). Videre var kostnadene i forbindelse med oppføringen av reingjerder i henhold til norsk/finsk reingjerdekonvensjon 6 mill. kroner lavere enn året før.

Til gjengjeld er de samlede lønnsutgifter økt med 9,9 mill. kroner (når det ses bort fra lønnsutleggene på vegne av de statlige fond i 2020), hvilket primært skyldes økningen i antall ansatte fra 2020 til 2021, jf. del 4 Personalforvaltning, omstilling og organisasjonsutvikling.

Utgiftene til reise-, kurs og møteaktivitet var fortsatt lave i 2021 som følge av covid-19-pandemien. Det var en liten økning i møte- og kursaktiviteter fra 2020, mens reiseaktiviteten har vært ytterligere redusert sammenlignet med årene før pandemien startet.

Som det kommer frem av hovedtallene på side 9 var lønnsandelen av alle driftsutgifter 65 prosent i 2021. Landbruksdirektoratet får finansiert deler av de samlede driftsutgiftene over andre ordninger og kapitler enn eget driftskapittel. Ser man utelukkende på direktoratets driftsutgifter på post 1142.01, er lønnsandelen 68 prosent i 2021, hvilket utgjør en liten økning i forhold til året før (62 prosent). Økningen er primært en kombinasjon av lavere utgifter til kjøp av konsulenter på den ene side og økte lønnsutgifter på den annen side.

Artskontorapporteringen viser en inntekt på 45,7 mill. kroner som utgjør en nedgang på 29,3 mill. kroner i forhold til 2020. Inntektene stammer nesten utelukkende fra statlige fond og ordninger som skal dekke Landbruksdirektoratets utgifter knyttet til vår forvaltning og administrasjon for disse. Inntektsnedgangen skyldes førnevnte endring i regnskapsføringen av refusjonen for direktoratets utlegg på vegne av de statlige fond.

Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten er økt med 100 mill. kroner sammenlignet med året før. Bakgrunnen for dette er primært en økning i salg av importkvoter på 88 mill. kroner. Bakgrunnen for at inntektene ble så høye, er i hovedsak høye priser på kjøttkvotene. Det har vært underskudd på både svine- og storfekjøtt i Norge i 2021 som følge av covid-19-pandemien. Det er forventet underdekning i markedet for kjøtt også i 2022. Dette har ført til økt importbehov og dermed økt etterspørsel etter tollkvotene.

Inntektene fra forskningsavgiften på landbruksprodukter ligger 11 mill. kroner over inntekten i 2020. Det skyldes primært en økning i inntektene fra import. Avgifter i forbindelse med prisutjevningsordningen for kraftfôr er redusert med 1,1 mill. kroner, hvilket skyldes høye verdensmarkedspriser som medfører få inntekter fra avgifter. Tilfeldige og andre inntekter er 1,7 mill. kroner høyere enn i 2020. Forklaringen er at vi i 2021 mottok innbetalingen fra en enkeltsak som gjaldt tilbaketreking og avkortning av tidligere utbetalt tilskudd på 1,6 mill. kroner.

De samlede utbetalinger av tilskudd og erstatninger m.m., samt overføringer til statlige fond, økte med 0,3 mrd. kroner i forhold til 2020. Det skyldes bl.a. en økning i overføringer til statlige fond på 208 mill. kroner, hvorav mesteparten ble overført til Omsetningsrådet i form av tilskudd til oppkjøp av melkekvoter (175 mill. kroner). Utbetalinger av direktetilskudd økte med 200 mill. kroner. Denne utvikling er i overensstemmelse med resultatet av jordbruksforhandlingene i 2021. Til gjengjeld er tilskuddene til kompensasjon ved avvikling av pelsdyrhold redusert med 72 mill. kroner sammenlignet med 2020. Som nevnt ovenfor skal det ses i sammenheng med at pelsdyravlere har unnlatt å søke om kompensasjon i påvente av at nytt regelverk iverksettes.

TILLEGGSOPLYSNINGER

Riksrevisjonen er revisor og bekrefter årsregnskapet for Landbruksdirektoratet. Årsregnskapet er ikke ferdig revidert per d.d. Revisjonsberetningen vil bli publisert på Landbruksdirektoratets nettsider.

Oslo, 15. mars 2022

JØRN ROLFSEN

administrerende direktør
Landbruksdirektoratet

Prinsippnote til årsregnskapet

Årsregnskap for Landbruksdirektoratet er utarbeidet og avlagt etter nærmere retningslinjer fastsatt i bestemmelser om økonomistyring i staten («bestemmelsene»).

Årsregnskapet er i henhold til krav i bestemmelsene punkt 3.4.1, nærmere bestemmelser i Finansdepartementets rundskriv R-115 av desember 2019 og eventuelle tilleggskrav fastsatt av overordnet departement.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen og artskontorapporteringen er utarbeidet med utgangspunkt i bestemmelsene punkt 3.4.2 – de grunnleggende prinsippene for årsregnskapet:

- a) Regnskapet følger kalenderåret.
- b) Regnskapet inneholder alle rapporterte utgifter og inntekter for regnskapsåret.
- c) Utgifter og inntekter er ført i regnskapet med brutto beløp.
- d) Regnskapet er utarbeidet i tråd med kontantprinsippet.

Oppstillingene av bevilgnings- og artskontorapportering er utarbeidet etter de samme prinsippene, men gruppert etter ulike kontoplaner. Belastningsfullmaktene for utvikling av IKT-systemer føres ikke på tilskuddskonti, derfor får vi differanser på beløpene som er rapportert under bevilgnings- og artskontorapporteringen. Prinsippene samsvarer med krav i bestemmelsene punkt 3.5 til hvordan virksomhetene skal rapportere til statsregnskapet. Sumlinjen «Netto rapportert til bevilgningsregnskapet» er lik i begge oppstillingene. Virksomheten er tilknyttet statens konsernkontoordning i Norges Bank i henhold til krav i bestemmelsene punkt 3.7.1. Bruttobudsjetterte virksomheter tilføres ikke likviditet gjennom året, men har en trekkrettighet på sin konsernkonto. Ved årets slutt nullstilles saldoen på den enkelte oppgjørskonto ved overgang til nytt år.

BEVILGNINGSRAPPORTERINGEN

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen omfatter en øvre del med bevilgningsrapporteringen og en nedre del som viser beholdninger virksomheten står oppført med i kapitalregnskapet. Bevilgningsrapporteringen viser regnskapstall som Landbruksdirektoratet har rapportert til statsregnskapet. Det stilles opp etter de kapitler og poster i bevilgningsregnskapet som virksomheten har fullmakt til å disponere. Kolonnen «samlet tildeling» viser hva virksomheten har fått stilt til disposisjon i tildelingsbrev for hver statskonto (kapittel/post). Oppstillingen viser i tillegg alle finansielle eiendeler og forpliktelser virksomheten står oppført med i statens kapitalregnskap.

Mottatte fullmakter til å belaste en annen virksomhets kapittel/post (belastningsfullmakter) vises ikke i kolonnen for samlet tildeling, men er omtalt i note B til bevilgningsoppstillingen. Utgiftene knyttet til mottatte belastningsfullmakter er bokført og rapportert til statsregnskapet, og vises i kolonnen for regnskap.

Avgitte belastningsfullmakter er inkludert i kolonnen for samlet tildeling, men bokføres og rapporteres ikke til statsregnskapet fra virksomheten selv. Avgitte belastningsfullmakter bokføres og rapporteres av virksomheten som har mottatt belastningsfullmakten, og vises derfor ikke i kolonnen for regnskap. De avgitte fullmaktene fremkommer i note B til bevilgningsoppstillingen.

ARTSKONTORAPPORTERINGEN

Oppstillingen av artskontorapporteringen har en øvre del som viser hva som er rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter og en nedre del som viser eiendeler og gjeld som inngår i mellomværende med statskassen. Artskontorapporteringen viser regnskapstall Landbruksdirektoratet har rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter. Virksomheten har en trekkrettighet på konsernkonto i Norges Bank. Tildelingene er ikke inntektsført, og derfor ikke vist som inntekt i oppstillingen.

Oppstilling av bevilgningsrapportering, 31.12.2021

LANDBRUKSDIREKTORATET

Utgifts-kapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling*	Regnskap 2021	Merutgift (-) og mindretgift
1100	Landbruks- og matdepartementet	01	Driftsutgifter	A	2 000 000	2 000 000	-
1137	Forskning og innovasjon	54	Næringsrettet matforskning mv.	A	180 000 000	191 476 667	-11 476 667
1137	Forskning og innovasjon	70	Innovasjonsaktivitet mv.	A, B	3 000 000	3 000 000	-
1139	Genressurser, miljø- og ressursregisteringer	71	Tilskudd til genressursforvaltning og miljøtiltak	A, B	17 712 000	8 639 502	9 072 498
1142	Landbruksdirektoratet	01	Driftsutgifter	A, B	252 870 000	244 074 631	8 795 369
1142	Landbruksdirektoratet	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	A, B	12 619 000	5 238 110	7 380 890
1142	Landbruksdirektoratet	50	Arealressurskart	A	7 630 000	7 630 000	-
1142	Landbruksdirektoratet	60	Tilskudd til veterinærdekning	A	175 395 000	175 148 856	246 144
1142	Landbruksdirektoratet	70	Tilskudd til fjellstuer	A	816 000	815 998	2
1142	Landbruksdirektoratet	71	Tiltak til bærekraftig reindrift	A, B	5 241 000	975 000	4 266 000
1142	Landbruksdirektoratet	72	Erstatninger ved ekspropriasjon og leie av rett til reinbeite	A	492 000	474 657	17 343
1142	Landbruksdirektoratet	73	Tilskudd til erstatninger m.m. etter offentlige pålegg i plante- og husdyrproduksjon	A	48 010 000	13 374 294	34 635 706
1142	Landbruksdirektoratet	74	Kompensasjon til dyreeiere som blir pålagt beitenekt	A	1 000 000	-	1 000 000
1142	Landbruksdirektoratet	76	Tilskudd til oppkjøp melkekvoter	A	174 928 000	174 927 520	480
1142	Landbruksdirektoratet	77	Tilskudd til kompensasjon ved avvikling av pelsdyrhold	A, B	525 096 000	155 369 407	369 726 593
1142	Landbruksdirektoratet	78	Tilskudd til omstilling ved avvikling av pelsdyrhold	A, B	3 500 000	179 163	3 320 838
1142	Landbruksdirektoratet	79	Tilskudd til opplæring av sesongarbeidere i grøntnæringen	A	25 000 000	8 411 000	16 589 000
1142	Landbruksdirektoratet	80	Radioaktivitetstiltak	A	-	-	-

Utgifts- kapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling*	Regnskap 2021	Merutgift (-) og mindret- utgift
1148	Naturskade, erstatninger	71	Naturskade, erstatninger	A	95 700 000	33 382 098	62 317 902
1149	Verdiskapnings- og utvikl.tiltak i skogbruket	51	Tilskudd til Utviklingsfondet for skogbruket	A	4 968 000	4 968 000	-
1149	Verdiskapnings- og utvikl.tiltak i skogbruket	71	Tilskudd til verdiskapningstiltak i skogbruket	A, B	83 327 000	64 172 280	19 154 720
1149	Verdiskapnings- og utvikl.tiltak i skogbruket	73	Tilskudd til skog, klima- og energitiltak	A, B	73 984 000	65 857 487	8 126 513
1149	Verdiskapnings- og utvikl.tiltak i skogbruket	76	Ekstraordinære tiltak i skogbruket	A, B	10 829 000	8 675 046	2 153 954
1150	Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m.	21	Spesielle driftsutgifter	A, B	15 622 000	10 551 278	5 070 722
1150	Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m.	50	Tilskudd til Landbrukets Utviklingsfond (LUF)	A	1 299 053 000	1 299 053 000	-
1150	Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m.	70	Markedstiltak	A, B	272 400 000	265 618 615	6 781 385
1150	Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m.	71	Tilskudd ved avlingssvikt	A	112 600 000	95 389 159	17 210 841
1150	Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m.	73	Pristilskudd	A	4 056 331 000	3 942 610 304	113 720 696
1150	Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m.	74	Direkte tilskudd	A, B	9 567 000 000	9 548 341 834	18 658 166
1150	Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m.	77	Utviklingstiltak	A, B	288 700 000	273 007 872	15 692 128
1150	Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m.	78	Velferdsordninger	A, B	1 527 200 000	1 511 421 007	15 778 993
1151	Til gjennomføring av reindriftsavtalen	51	Tilskudd til Utviklings- og investeringsfondet	A	48 793 000	48 793 000	-
1151	Til gjennomføring av reindriftsavtalen	72	Tilskudd til organisasjonsarbeid	A	7 300 000	7 250 000	50 000
1151	Til gjennomføring av reindriftsavtalen	75	Kostnadssenkende og direkte tilskudd	A, B	95 800 000	88 693 110	7 106 890
1151	Til gjennomføring av reindriftsavtalen	79	Velferdsordninger	A, B	4 000 000	3 601 395	398 605
0471	Statens erstatningsansvar og Stortingets rettferds.	71	Erstatningsansvar m.m.			25 900	
0540	Digitaliseringsdirektoratet	25	Medfinansieringsordning for digitaliseringsprosjekter			20 000	
1633	Nettoordning, statlig betalt merverdiavgift	01	Driftsutgifter			15 413 246	
Sum utgiftsført					18 998 916 000	18 278 579 435	

Inntektskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling*	Regnskap 2021	Merinntekt og mindreinntekt (-)
4142	Landbruksdirektoratet	01	Driftsinntekter	B	45 510 000	45 731 443	221 443
4150	Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m.	85	Markedsordningen for korn		310 000	305 822	-4 178
5511	Tollinntekter	71	Auksjonsinntekter fra tollkvoter		390 000 000	369 767 179	-20 232 821
5576	Sektoravgifter under LMD	70	Forskningsavgift på landbruksprodukt		180 000 000	191 376 667	11 376 667
5605	Renter av statskassens kont.beh. og andre	83	Renteinntekter			45 716	
5309	Tilfeldige inntekter	29	Tilfeldige inntekter FIN			2 412 320	
5700	Folketrygdens inntekter	71	Trygdeavgifter			33 100 000	
5700	Folketrygdens inntekter	72	Arbeidsgiveravgift			19 538 303	
Sum inntektsført					615 820 000	662 277 451	

Netto rapportert til bevilgningsregnskapet

17 616 301 985

Kapitalkontoer

Regnskap 2021

60087703	Norges bank KK/utbetalinger	-17 766 790 934
711090	Endring i mellomværende med statskassen	150 488 949

Sum rapportert

-

Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet (31.12)

Konto	Tekst	31.12.2021	31.12.2020	Endring
711090	Mellomværende med statskassen	227 221 473	76 732 524	150 488 949

* Samlet tildeling skal ikke reduseres med eventuelle avgitte belastningsfullmakter (gjelder både for utgiftskapitler og inntektskapitler).
Se note B Forklaring til brukte fullmakter – Beregning av mulig overførbart beløp for nærmere forklaring.

Note A Forklaring av samlet tildeling utgifter

LANDBRUKSDIREKTORATET

Kapittel og post	Overført fra i fjor	Årets tildelinger	Samlet tildeling
110001		2 000 000	2 000 000
113754		180 000 000	180 000 000
113770	3 000 000	-	3 000 000
113971	7 162 000	10 550 000	17 712 000
114201	8 409 000	244 461 000	252 870 000
114245	568 000	12 051 000	12 619 000
114250		7 630 000	7 630 000
114260		175 395 000	175 395 000
114270		816 000	816 000
114271	941 000	4 300 000	5 241 000
114272		492 000	492 000
114273		48 010 000	48 010 000
114274		1 000 000	1 000 000
114276		174 928 000	174 928 000
114277	25 096 000	500 000 000	525 096 000
114278	2 000 000	1 500 000	3 500 000
114279		25 000 000	25 000 000
114280		-	-
114871		95 700 000	95 700 000
114951		4 968 000	4 968 000
114971	12 153 000	71 174 000	83 327 000
114973	5 944 000	68 040 000	73 984 000
114976	10 829 000	-	10 829 000
115021	2 047 000	13 575 000	15 622 000
115050		1 299 053 000	1 299 053 000
115070		272 400 000	272 400 000
115071		112 600 000	112 600 000
115073		4 056 331 000	4 056 331 000
115074	3 473 000	9 563 527 000	9 567 000 000
115077	23 807 000	264 893 000	288 700 000
115078	2 440 000	1 524 760 000	1 527 200 000
115151		48 793 000	48 793 000
115172		7 300 000	7 300 000
115175	5 655 000	90 145 000	95 800 000
115179	738 000	3 262 000	4 000 000
SUM	114 262 000	18 884 654 000	18 998 916 000

Note B Forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overførbart beløp til neste år

LANDBRUKSDIREKTORATET

Kapittel og post	Stikkord	Merutgift(-)/ mindre utgift	Utgiftsført av andre iht. avgitte belastnings- fullmakter(-)	Merutgift(-)/ mindreutgift etter avgitte belastnings- fullmakter	Merinntekter / mindreinn- tekter(-) iht. merinntekts- fullmakt	Sum grunnlag for overføring	Maks. overførbart beløp *	Mulig over- førbart beløp beregnet av virksomheten
113770	«kan overføres»	-		-		-	-	-
113971	«kan overføres»	9 072 498		9 072 498		9 072 498	17 350 000	9 072 498
114201/414201		8 795 369		8 795 369	221 443	9 016 812	12 223 050	9 016 812
114245	«kan overføres»	7 380 890	4 411 563	2 969 327		2 969 327	24 102 000	2 969 327
114271	«kan overføres»	4 266 000	3 620 234	645 766		645 766	8 813 000	645 766
114277	«kan overføres»	369 726 593		369 726 593		369 726 593	745 000 000	369 726 593
114278	«kan overføres»	3 320 838		3 320 838		3 320 838	3 500 000	3 320 838
114280	«kan overføres»	-		-		-	-	-
114971	«kan overføres»	19 154 720		19 154 720		19 154 720	149 948 000	19 154 720
114973	«kan overføres»	8 126 513		8 126 513		8 126 513	91 559 000	8 126 513
114976	«kan overføres»	2 153 954		2 153 954		2 153 954	50 000 000	2 153 954
115021	«kan overføres»	5 070 722		5 070 722		5 070 722	25 857 000	5 070 722
115070	«kan overføres»	6 781 385		6 781 385		6 781 385	576 098 000	6 781 385
115074	«kan overføres»	18 658 166		18 658 166		18 658 166	18 904 763 000	18 658 166
115077	«kan overføres»	15 692 128		15 692 128		15 692 128	546 772 000	15 692 128
115078	«kan overføres»	15 778 993		15 778 993		15 778 993	3 043 718 000	15 778 993
115175	«kan overføres»	7 106 890		7 106 890		7 106 890	178 515 000	7 106 890
115179	«kan overføres»	398 605		398 605		398 605	6 742 000	398 605

*Maksimalt beløp som kan overføres er 5 % av årets bevilgning på driftspostene 01-29, unntatt post 24 eller sum av de siste to års bevilgning for poster med stikkordet «kan overføres». Se årlig rundskriv R-2 for mer detaljert informasjon om overføring av ubrukte bevilgninger.

Forklaring til bruk av budsjettfullmakter

MOTTATTE BELASTNINGSFULLMAKTER

Direktoratet fikk i 2021 en belastningsfullmakt fra Digitaliseringsdirektoratets medfinansieringsordning på 2 mill. kroner til delfinansiering av utvikling av nytt merkeregister for reindriften. Direktoratet vil søke om overføring av mindreforbruket til 2022. Registeret forventes satt i produksjon etter sommeren 2022.

LMD tildelte Landbruksdirektoratet 2 mill. kroner på kapittel 1100 post 01 til utvikling av nytt merkeregister for reindrift og utarbeidelse av konseptutredning av nytt fagsystem for reindriften. Fullmakten er benyttet i sin helhet.

AVGITTE BELASTNINGSFULLMAKTER (UTGIFTSFØRT AV ANDRE)

Landbruksdirektoratet har gitt Statsforvalteren i Troms og Finnmark, Statsforvalteren i Nordland og Statsforvalteren i Trøndelag fullmakt til å belaste kapittel 1142, post 45 med utgifter til kritisk vedlikehold av konvensjonsgjerdene mot Sverige, Finland og Russland, kritisk vedlikehold av sperregjerder i Røros-regionen, oppfølging av reinbeiteavtaler i Røros-regionen og kritisk vedlikehold av CWD-gjerdet i Mørkedalen. Statsforvalteren har brukt 89 prosent av fullmakten på denne posten. I tillegg har Statsforvalteren i Troms og Finnmark, Statsforvalteren i Nordland og Statsforvalteren i Trøndelag fått fullmakt til å belaste kapittel 1142, post 71 med utgifter til telling av rein og kontrolltiltak knyttet til grenseoverskridende reinbeite mot Sverige. Statsforvalteren har brukt 85 prosent av belastningsfullmakten på denne posten.

FULLMAKT TIL Å OVERSKRIDE DRIFTSBEVILGNINGER MOT TILSVARENDE MERINTEKTER

Virksomheten har fullmakt til å overskride kapittel 1142, post 01 med merinntekter under kapittel 4142, post 01, jfr Romertallsvedtak II i Prop. 1 S (2020–2021). Fullmakten er ikke benyttet i 2021. I henhold til veileder for fond skal det ikke føres utgifter til lønn, reiser og kjøp av tjenester direkte i fondet. Disse utgiftene må derfor føres i Landbruksdirektoratets regnskap og refunderes.

ROMERTALLSVEDTAK

Virksomheten har fullmakt til å overskride kapittel 1142, post 01 med inntil 0,5 mill. kroner ved forskuttering av utgifter til tvangsflytting av rein, jfr. Romertallsvedtak III i Prop. 1 S (2020–2021). Fullmakten er ikke benyttet i 2021.

Virksomheten har fullmakt til å overskride bevilgning på kapittel 1137, post 54 mot tilsvarende merinntekt på kapittel 5576, post 70, jfr. Romertallsvedtak II i Prop. 1 S (2020–2021). Fullmakten er benyttet i 2021.

Naturskadeerstatninger har fått en tilsagnsfullmakt på 50,2 mill. kroner over kapittel 1148, post 71. Ansvar (gitte, ikke innfridde tilsagn om erstatning) er per 31.12.2021 på 41,3 mill. kroner. Tilskudd til verdiskapningstiltak i skogbruket har fått en tilsagnsfullmakt på 126,3 mill. kroner over kapittel 1149, post 71. Ansvar (gitte, ikke innfridde tilsagn om tilskudd) er per 31.12.2021 på 127,15 mill. kroner. Tilsagnsfullmaktene er gitt i Prop. 1 S (2020–2021) i Romertallsvedtak IV, og senere endret for kapittel 1148, post 71 i Prop. 26 S (2021–2022).

Foto: T. Tandberg

I romertallsvedtak XVIII i Prop 195 S (2020–2021) ble det opprettet en tilsagnsfullmakt på 400 mill. kroner over kapittel 1142, post 77. Ansvar (gitte, ikke innfridde tilsagn om erstatning) er per 31.12.2021 på 26,3 mill. kroner. Differansen på tilsagnsfullmakt og ansvar ved årets slutt henger sammen med manglende avklaring av forskriften for avvikling av pelsdyrhold.

MULIG OVERFØRBART BELØP

Mindreforbruket på kapittel 1139, post 71 skyldes hovedsakelig tidsforskyvninger i planlagte prosjekter, og store deler av beløpet er satt i ansvar.

Mindreforbruket på kapittel 1142, post 01 skyldes redusert møte- og reisevirksomhet, faseforskyvninger av planlagt aktivitet og avsatte midler til flyttingen til Helsfyr.

Mindreforbruket på kapittel 1142, post 45 skyldes i hovedsak tidsforskyvninger i planlagte prosjekter.

Mindreforbruket på kapittel 1142, post 71 skyldes i hovedsak tidsforskyvninger i planlagte prosjekter.

Mindreforbruket på kapittel 1142, post 77 skyldes usikkerhet knyttet til prognoser for forbruk, at nytt regelverk ikke er trådt i kraft og at det er satt midler i ansvar på riving og opprydning som utbetales på et senere tidspunkt.

Mindreforbruket på kapittel 1142, post 78 skyldes lavere søknadsmengde, men store deler av beløpet er satt i ansvar og utbetales på et senere tidspunkt.

Mindreforbruket på kapittel 1149, post 71 skyldes forskyvning eller flerårige prosjekter som tar tid å iverksette.

Mindreforbruket på kapittel 1149, post 73 skyldes at midlene bevilges til flerårige prosjekter som det tar tid å iverksette.

Mindreforbruket på kapittel 1149, post 76 skyldes at ordningen er avsluttet med noe gjenværende midler.

Mindreforbruket på kapittel 1150, post 21 skyldes forskyvning av aktivitet mellom år. Det gjelder eksempelvis integrasjon av regionalforvaltning i Agros, utvikling av ny løsning for erstatningsordningene og kartløsning i Agros for SMIL.

Mindreforbruket på kapittel 1150, postene 70, 74, 77 og 78 bes overført til bruk under jordbruksforhandlingene.

Mindreforbruket på kapittel 1151, postene 75 og 79 bes overført til bruk under reindriftsforhandlingene.

Foto: T. Gledersen

Oppstilling av artskontorrapporteringen 31.12.2021

LANDBRUKSDIREKTORATET

	Note	2021	2020
Driftsinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Leieinntekt		-	493 369
Andre innbetalinger	1	45 746 883	75 045 341
Sum innbetalinger fra drift		45 746 883	75 538 711
Driftsutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetalinger til lønn	2	172 701 461	169 234 573
Andre utbetalinger til drift	3	93 886 230	137 374 860
Sum utbetalinger til drift		266 587 691	306 609 433
Netto rapporterte driftsutgifter		220 840 808	231 070 722
Investerings- og finansinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Innbetaling av finansinntekter	4	574	548
Sum investerings- og finansinntekter		574	548
Investerings- og finansutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utbetaling til investeringer	5	933 159	873 569
Utbetaling av finansutgifter	4	1 269	2 868
Sum investerings- og finansutgifter		934 428	876 438
Netto rapporterte investerings- og finansutgifter		933 854	875 890
Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten			
Innbetaling av skatter, avgifter, gebyrer m.m.	6	563 657 499	463 581 121
Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten		563 657 499	463 581 121

	Note	2021	2020
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten			
Utbetalinger av tilskudd og stønader	7	17 995 660 085	17 698 291 492
Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer til staten		17 995 660 085	17 698 291 492
Inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler*			
Gruppelivsforsikring konto 1985 (ref. kap. 5309, inntekt)		250 206	239 650
Arbeidsgiveravgift konto 1986 (ref. kap. 5700, inntekt)		19 538 303	18 934 252
Nettoføringsordning for merverdiavgift konti 1987 (ref. kap. 1633, utgift)		15 413 246	20 275 956
Trygdeavgift konto 1988 (ref. kap. 5700, inntekt)		33 100 000	44 000 000
Netto rapporterte utgifter på felleskapitler		-37 475 263	-42 897 946
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet		17 616 301 985	17 423 759 037

Oversikt over mellomværende med statskassen*

Eiendeler og gjeld	Note	2021	2020
A-konto forskudd slakterier		243 158 825	72 790 649
A-konto forskudd meieri		46 682 905	18 353 919
Skyldig skattetrekk		-9 668 668	-8 369 108
Skyldig forskningsavgift		-4 990 439	-5 646 889
Skyldig omsetningsavgift		-46 135 922	
Forskuddskonto innbetalt av leverandør		-24 189	-98 325
Annen kortsiktig gjeld		-35 147	-297 721
Skyldig overproduksjonsavgift		-1 765 891	
Sum mellomværende med statskassen	8	227 221 473	76 732 524

* Andre ev. inntekter/utgifter rapportert på felleskapitler spesifiseres på egne linjer ved behov.

Note 1 Innbetalinger fra drift

	31.12.2021	31.12.2020
Leieinntekt	-	493 369
Annen driftsrelatert inntekt, inntektskravet	45 608 497	43 724 684
Diverse tilfeldige innbetalinger	138 386	31 320 657
Sum andre innbetalinger	45 746 883	75 538 711

Note 2 Utbetalinger til lønn

	31.12.2021	31.12.2020
Lønn	138 571 359	135 704 555
Arbeidsgiveravgift	19 153 293	18 934 252
Pensjonsutgifter	16 130 807	15 500 552
Sykepenger og andre refusjoner (-)	-5 508 788	-6 307 407
Andre ytelser	4 354 789	5 402 621
Sum utbetalinger til lønn	172 701 461	169 234 573
Antall utførte årsverk	191	186

Note 3 Andre utbetalinger til drift

	31.12.2021	31.12.2020
Husleie	21 124 721	20 540 986
Vedlikehold og ombygging leide lokaler	46 732	104 214
Andre utgifter til drift av eiendom og lokaler	6 382 505	6 600 267
Reparasjon og vedlikehold av maskiner, utstyr mv.	49 520	65 283
Mindre utstyranskaffelser	1 894 424	613 564
Leie av maskiner, inventar og lignende	4 195 413	1 957 091
Kjøp av konsulenttenester	16 719 164	55 411 266
Kjøp av fremmede tenester	37 617 634	43 749 699
Reiser og diett	1 497 313	2 103 878
Kurs og seminar for egne og eksterne deltakere	755 399	544 567
Saksomkostninger ved overskjønn og klagesaker	492 451	386 994
Øvrige driftsutgifter	3 110 954	5 297 052
Sum andre utbetalinger til drift	93 886 230	137 374 860

Note 4 Finansinntekter og finansutgifter

	31.12.2021	31.12.2020
Valutagevinst	574	548
Sum innbetaling av finansinntekter	574	548
Renteutgifter	1 269	2 868
Sum utbetaling av finansutgifter	1 269	2 868

Note 5 Utbetaling til investeringer

	31.12.2021	31.12.2020
Immaterielle eiendeler og lignende	-	62 900
Driftsløsøre, inventar, verktøy og lignende	933 159	810 669
Sum utbetaling til investeringer	933 159	873 569

Note 6 Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten

	31.12.2021	31.12.2020
Salg importkvoter overført Finansdepartementet	369 767 179	281 429 822
Forskningsavgift overført Finansdepartementet	191 376 667	180 344 507
Prisutjevning kraftfôr	305 822	1 405 857
Renteinntekter til staten (Statskonto 560583)	45 716	-29 718
Tilfeldige og andre inntekter (Statskonto 530929)	2 162 115	430 654
Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten	563 657 499	463 581 121

Note 7 Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten

	31.12.2021	31.12.2020
Overføringer til statlige fond	1 719 218 187	1 510 881 507
Tilskudd til kommuner	175 148 856	169 795 390
Tilskudd til ikke-finansielle foretak	4 348 291 485	4 337 247 549
Tilskudd til husholdninger	11 562 396 782	11 544 760 183
Tilskudd til ideelle organisasjoner	8 580 250	7 483 491
Tilskudd til statsforvaltningen	181 799 630	127 954 630
Tilskudd til utlandet	224 895	168 743
Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten	17 995 660 085	17 698 291 492

Note 8 Sammenheng mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen

FORSKJELLEN MELLOM AVREGNING MED STATSKASSEN OG MELLOMVÆRENDE MED STATSKASSEN

	31.12.2021 Spesifisering av bokført avregning med statskassen	31.12.2021 Spesifisering av rapportert mellomværende med statskassen	Forskjell
Omløpsmidler			
Kundefordringer	3 077 421	-	3 077 421
Andre fordringer	289 417 141	289 841 730	-424 589
Sum	292 494 562	289 841 730	2 652 832
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld	-1 446 017		-1 446 017
Skyldig skattetrekk	-9 668 668	-9 668 668	-
Annen kortsiktig gjeld	-55 945 016	-52 951 589	-2 993 427
Sum	-67 059 700	-62 620 257	-4 439 443
Sum	225 434 861	227 221 473	-1 786 611

Landbruksdirektoratet
Eanandoallodirektoráhtta

LANDBRUKSDIREKTORATET
OSLO /
Postboks 1450 Vika
0116 Oslo

Stortingsgt. 28
0161 Oslo
Telefon: 78 60 60 00

ALTA /
Løkkeveien 111
9510 Alta

STEINKJER /
Skolegata 22, C-bygget
7713 Steinkjer

www.landbruksdirektoratet.no

Foto forside:
Ivan Bandura, Unsplash.com

Grafikkilde: Landbruksdirektoratet,
der ikke annet er oppgitt

Design: Miksmaster Creative